القرآن الكريم

ކީރިތި ޤުރްއާނުގެ

ތަފްސީރު

ޖަޢުފަރު ޞާދިޤް

އަދި، ތިމަން ރަސޫލާގެ ހުރިހައި ކަލާމް ތިމަން ރަސޫލާ ހަވާލުކުރައްވަނީ ވެސް ހަމަ، އެ إِلٰهާއަށެވެ. އެ إِلٰهީ، ޤުދުރަތްވެރިވާ ބަރަކާތްތެރިވި إِلٰهއެވެ.

ދަންނާށެވެ! الله ﷻ ހައްދަވައިދެއްވާ އެންމެ ބޮޑު މަޚްލޫޤަކީ، އެ إِلٰهُގެ ޢަރުޝެވެ.[44]

سُورَةُ يُونُسَ

سُورَةُ يُونُسَއަކީ މައްކީ ސޫރަތެކެވެ. މި ސޫރަތުގައި ވަނީ 109 (ސަތޭކަ ނުވަ) އާޔަތެވެ. އަދި 11 (އެގާރަ) رُكوعއެވެ. މި ސޫރަތަކީ، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ 10 (ދިހަ)ވަނަ ސޫރަތެވެ. މި ސޫރަތް ބާވައިލެއްވުނީ سُورَةُ الْإِسْرَاءِއަށް ފަހުގައެވެ. އަދި سُورَةُ يُونُسُގެ ނަމުން މި ސޫރަތަށް ނަންދެވުނީ، يُونُس عليه السلامއާއި، އެ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންނާ ދެމެދު ހިނގައިދިޔަ އިބްރަތުން ފުރިގެންވާ ޤިއްޞާތަކުގެ ވާހަކަ، މި ސޫރަތުގައި ބަޔާންކުރައްވައިފައި ވާތީ ކަމަށް، މުފައްސިރުން ވިދާޅުވެފައި ވެއެވެ.[45]

ދަންނާށެވެ! މި ސޫރަތުގައި، الله ﷻ ބަޔާންކުރައްވައިފައި ވަނީ، މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އިސްލާމީ ޢަޤީދާގެ އުސޫލުތަކެވެ. އެއީ، الله ﷻއަށާއި، އެ إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި ފޮތްތަކަށާއި، އެ إِلٰهُ ފޮނުއްވި ރަސޫލުންނަށާއި، މަޙްޝަރުކުރައްވައި، ހިސާބުބައްލަވައި، ޖަޒާއާއި ސަވާބުދެއްވާ ޤިޔާމަތް ދުވަހަށް އީމާންވުމުގެ ވާހަކައެވެ. އަދި، ރަސޫލުން ފޮނުއްވައި ފޮތްތައް ބާވައިލެއްވި މަތިވެރި މަޤްޞަދުގެ ވާހަކައެވެ.

44- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
45- مَوْقِعُ الْمُصْحَفِ الْإِلِكْتُرُونِي – التَّعْرِيفُ بِالسُّوَر

އަދި އެ ބައެއްގެ ގާތަށް ރަސޫލަކު ނުފޮނުއްވާ، އެއްވެސް ޙުއްޖަތެއް ވާތީވެ ގޮސްފައި ނުވުމާ އެކު، مُحَمَّدُ ﷺ ރަސޫލުކަމުގައި ފޮނުއްވައި، އެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް ވަޙީ ޤުރްއާން ބާވައިލެއްވިކަމީ، އެ ކަމާމެދު އެއުރެން ބަޔަކު އަޖައިބުވާންޖެހޭ ކަމެއް ނޫންކަން ވެސް، މި ސޫރަތުގައި އަންގަވައިދެއްވައެވެ. އަދި ވަޙީން ޣައިބުތަކުން، اللهُ ﷻ ބާވައިލެއްވި އެންމެ ފަހުގެ ފޮތް، ޔަޤީނީ ޤުރްއާނަށް، އެއުރެން ކަލަކީ އުނިއިތުރެއް އެ ފޮތަށް ނުގެނެވޭނޭ ގޮތަށް، ޤިޔާމަތާ ހަމައަށް އެ إِلٰهُ ރައްކާތެރިކުރައްވައިފައިވާ ފޮތެއް ކަމަށް ފުރާއުލު، އެ ޤުރްއާނުގައިވާ ފަދަ، އެންމެ އާދަޔާ ވިއަސް ގަނޑުމަން އެންމެހާ އިންސާނުންނާއި ޖިންނުން ނުކުޅެދިފައިވާ ކަން، މި ސޫރަތުން އެނގެއެވެ.

އަދި، اللهُ ﷻ ގެ ރުބޫބިއްޔަތުންކަމުގެ މައްކަން ހާމަކުރާ ދަލީލުތަކާއި ބުރުހާނުތައް، މި ސޫރަތުގައި ވެއެވެ. އަދި، اللهُ ﷻ ގެ އުލޫހިއްޔަތުކަމާއި، އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވާނީ ހަމައެކަނި އެ إِلٰهަށް ކަމާއި، ހުރިހާކަމެއް اللهُ ﷻ އާއި، އެ إِلٰهُގެ އަމުރަކުންނާ ދުރުގައި ހުންނަން ޖެހޭ ގޮތުގެ އަސާސަކީ ވެސް، ހަމައެކަނި އެ إِلٰهަށް އަޅުކަންކުރުންކަން، މި ސޫރަތުގައި ހާމަކުރައްވައިދެއްވައެވެ.

ދީން އެއަށްފަހު، ނަތީޖާ ތަފުޞީލުތަކާއި ބެހޭ ތަފުޞީލުތަކުގެ އަލިގައި، ބައްޑުވަންތަ إِلٰهُގެ އެކައްވަންތަކަމާއި، ކަރުނަވަންތަކަމާއި، ޙިލްމުވަންތަކަމާއި، މަތިވެރިވަންތަކަމާ އަދި، އެ إِلٰهُގެ ބަރަކާތް އިޙްސާން ސިފަފުޅުތައް ވެސް، މި ސޫރަތުގައި ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވައެވެ.

އަދި އިސްވެ ދިޔަ ބައެއް އުންމަތްތަކުގެ ވާހަކައާއި އެބައިމީހުންގެ ގޮތަށް ޢާންމުވެސް ރަސޫލުންނަށް ދެއްވުން ރިސާލަތް އެބައިމީހުން ދޮގުކުރުމުގެ ސަބަބުން، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ޢަޛާބުވެސް އައުމުގެ ވާހަކައާއި، يُونُسُ عليه السلام ގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ މައްޗަށް ވެސް، އިލާހީ ޢަޛާބު އަންނަހަން ފަސްކުރެވުން، اللهُ سبحانه وتعالى ގެ ރަޙްމަތަށް ރުޖޫޢަވެ ތައުބާވުމުން، އެބައިމީހުންގެ ތައުބާ ޤަބޫލުކުރެއްވި، އިލާހީ ޢަޛާބު އެބައިމީހުންގެ ކިބައިން ދުރުކުރެއްވި ވާހަކަ ވެސް، މި ސޫރަތުގައި އަރިސްކުރައި ވެއެވެ.

އެއީ، މިސޫރަތުން އެ ވާހަކަތަކުން އިބްރަތާއި ނަސޭހަތް ލިބިގަތުމަށް ބާރުއަޅައެވެ. ވީމާއެކު، އިންސާނާއަށް ކަސޭހައިން ވިސްނާ ގޮތަށް އުސްލޫބުތަކުން އެ ވާހަކަތައް ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވައި ވެއެވެ. އަދި މި ސޫރަތް ނިންމަވައިލައްވައިދެއްވައި ވަނީ، އިސްލާމް ދީނުގެ ދަޢުވަތުދެއްވުމުގައި އުފުއްލަވާން ޞަބުރުކުރައްވައިގަންނަވާ އުނދަގޫތަކާއި ދަތިތަކަށް ކެތްތެރިވެވަޑައިގެންނެވުމާއި، ހިތްވަރު ދެއްވާނާގައި އަންގަވައިލެއްވާ އެންގެވުންތަކަށް، ފުރިހަމައަށް ތަބާވެލައްވުން، ދެމި ދެމިހުރެއްވުމަށް، اللهُ سبحانه وتعالى ގެ ރަސޫލާ مُحَمَّدُ ﷺ އަށް، އެ إِلٰهُ ކުރެއްވި އަމުރުކުރެއްވުންނެވެ.[46]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اللهُ سبحانه وتعالى ގެ އިސްމުފުޅުގެ ބަރަކާތުން ފަށަމެވެ. އެއީ، اللهُ سبحانه وتعالى ގެ ރަޙްމަތުން ވާގިއެދިގެން، މި އަޔާ ކުރާން މި ގަސްތުކުރާ ކަމާ ބަޔަކު ނިޔަތްކަމަށް ތަނދޭން އެ ކަމުގައި ދެމިހުރުމުގެ ކާމި ޤަބޫލު ދެއްވައި މި ބަޔަކު ތަޢުލީމުކުރެއްވުން އެދި ބާކީގައެވެ.

46- صَفْوَةُ التَّفَاسِيرِ لِلشَّيْخِ مُحَمَّدُ عَلِي الصَّابُونِي

اللهُ ﷻ އީ، އެ إلٰهއަކީ ހިތްވަރުދެއްވަނީ އަޅުގަނޑުމެން، ހިތްވަރުދެއްވަނިވި އަޅުގަނޑުމެންނާ
އަދި އިންސާނުންގެ ހާލުތަކުގެ ތެރޭގައި ކިޔަވާދޭ ނިޢުމަތްތަކެއް ދެއްވާ،
ރަޙްމާންވަންތަ إلٰهއެވެ. އަދި ތެރޭގައި އުޅުއްވާ، އެ إلٰهއަކީ ހިތްވަރުދެއްވާ
އަޅުގަނޑު، އާޚިރަތުގައި ނުހަނު ރަގަޅަންތަ ރަޙްމަތްތެރި إلٰهއެވެ.

الٓر ۚ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١﴾

﴿1﴾ (ا ل ر) މި އަކުރުތަކަކީ، އަލިފުލާރާގެ އަކުރުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ
އަކުރުތަކެވެ. މި އަކުރުތަކާ އަދި މިސޫރަތް ނޫން އެހެން ސޫރަތްތަކުގެ ފުށު
ތަނުގައިވާ މި ފަދަ އަކުރުތަކަށް ކިޔަނީ، الْحُرُوفُ الْمُقَطَّعَةُއެވެ. އެ އަކުރުތަކުގެ މުރާދު
ދެނެވޮޑިގެންވަނީ ހަމައެކަނި، اللهُ ﷻއެވެ. މި ސޫރަތުގައި މިވާ އާޔަތްތަކަކީ، އިލާހީ
ބިނާކޮށްފައިވާ، اللهُ ﷻގެ އަމުރުފުޅުތަކުން ބާކީވާ، ބަސްފުޅުތަކުގައި، އެ إلٰهُ ބަޔާންފުޅުކޮށް
ދެއްވާ ޙިކުމަތްތަކާ ނުހަނު ސާފުކޮށް ތުރުގާ ގޮތަކަށް އުނގަންނައިދޭ އަދި އެހެނިހެން
ފައިދާހުރި ބާރަށްކިޔަވާދޭ ފަދައިން ޢިލްމާއި ޙިކުމަތް ޖަމާވެފައިވާ އާޔަތްތަކެވެ.

ދަންނަވާލަން! މި ސޫރަތް ނޫނަސް، އަލިފުލާރާގެ ފަދަ އަކުރުތަކުން ފެށިގެންވާ
29 (ވިހިއެއް) ސޫރަތް، ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި ވެއެވެ. އަދި އެއިން ކޮންމެ
ސޫރަތެއް ފުރަ ތަނުގައިވާ އެ ފަދަ އަކުރުތަކަށް ކިޔަނީ، الْحُرُوفُ الْمُقَطَّعَةُއެވެ.
އަދި الْحُرُوفُ الْمُقَطَّعَةُގެ އަކުރުތަކުން އުނގެނިގެންވާ އާޔަތްތަކުން އެއިން
ކޮންމެ ސޫރަތެއް ފެށިގެން ދިޔައީ ވެސް، ޢަރަބި ބަހުން އެކަން ކުރަނީ އަދި
ޢަރަބީންގެ ތެރޭގައި ދިރި، އެކަން ފަސޭހައިން ބަލާގަތުން މީހުން
ކުރެވިދާ ޤުރުއާނީ ވަންހައިގެ މީހުން ވަކި، އެ ފަދަ އެކަން އާޔަތްތައް
މިންވަރު ވިޔަސް، ގެންނަވަތީމަ ނުކުރެވިދާނެވެ.

ހަރުފުއްޗަކީ! އަންގުރަހި އިންސާނުންނާއި ޖިންނުން ފަދަ ތަނި، އެ ފުރުޤާނާ އެއްކަލަ
ފަށައި ނޫނަސަ އެ ފުރުގައިވާ ކަރަ އަންގު ސޫރަތެއް ނުވަތަ އާޔަތެއް ވިއަސް ގެނައުމަށް
ނުކުޅެދިގެންވެ. މި ކަލާމަކީ ހިކުމަތްތެރި ސާބިތުވެސް، ހުކުމްތަކުގެ ފޮތެވެ، ޔަޤީނުން ފުރުޤާނަކީ،
الله ﷻ ބާވައިލައްވައިފައިވާ ފޮތެއް ކަމުގައި. އަދި، ޔަޤީނުން ފުރުޤާނަކީ، مُحَمَّدُ ﷺ
އަމިއްލައަށް ހައްދަވައިފައިވާ ފޮތެއް ނޫން ކަލާމެ، ތިމާއެގ ގޮތުން
ހުށަހެޅުއްވި އެއްޗެއްވެސް ނޫން ފޮތެއް ނޫންކަން ފަދަ، އެ ކަލާމަކީ ހަނދުމަފުޅުވެ.47

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنذِرِ ٱلنَّاسَ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟
أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ ٱلْكَـٰفِرُونَ إِنَّ هَـٰذَا لَسَـٰحِرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

﴿2﴾ ތިމަން اللهއަށް ކާފިރުވެ، ތިމަން اللهގެ އަޅުކަމުގައި ޝިރުކު
ނުކުރަމުންދިޔަ މީހުންގެ މައްކާއަހުލުން، އަޅުގަނޑުމެން ކުރެ ބާގާއި ފަނަކައިން
މީސްތަކުންނަށް އިންޒާރުދެއްވުމަށް ރަސޫލަކު ކަމުގައި، މީސްތަކުންގެ ތެރެއިން
ފިރިހެނަކު ފޮނުއްވައި، އެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް، ތިމަން الله ވަޙީ ބާވައިލެއްވީ ކަން
އެ ކާފިރުންނަށް ބޮޑު އަޖައިބުކަން ލިބުނީތޯ؟

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ފަހެ، ތިމަން اللهއަށް އީމާންވެ، އިބަ ރަސޫލާ ގެންނެވި ރިސާލަތު
ޤަބޫލުކުރާ މީހުންނަށް، އިބަ ރަސޫލާ އުފާވެރިކަމުގެ ހަބަރުދެއްވާށެވެ! އެ ހަބަރަކީ،
ތިމަން اللهގެ އަރިހުގައިވާކަން ޔަޤީންކަމެވެ، އިބަ ރަސޫލާއާ ތަބާވެ، ހެޔޮ ޢަމަލުކުރާ
މީހުންނަށް، ހަމަކަށަވަރުން، އެބައިމީހުންގެ ވެރި އިލާހުގެ ހަޟްރަތުގައި ހެޔޮ ދަރުމައާއި،
ޘަވާބާއި، މަތިވެރި ދަރަޖާއި ދަރަޖަ ހުރިކަމުގެ އުފާވެރި ހަބަރެވެ.

47- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ދެންފަހެ، اللهُ ﷻ ގެ ރަސޫލާ مُحَمَّدُ ﷺ ގެ މައްޗަށް، އެ إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި ވަޙީބަސްފުޅުތައް މުޝްރިކުންނަށް އިއްވަވައި، ޔާރިޙީ ޤުރުއާން ކިޔަވައިދީގަތުވުމުން، އެ ޤުރުއާނަށް އިންކާރުކުރާތީ ކާފިރުވި މީހުން ބުންޏެވެ. ”ހަމަކަށަވަރުން، މި ހުންނަނީ مُحَمَّدُ بْن عَبْدِ اللّٰهِ އަކީ، ފާޅުވެ ބަޔާންވެގެންވާ ސިޙްރުވެރިއެކެވެ. ނުވަތަ ބޮޑު ޖާދޫގަރެކެވެ. އޭނާ އެ ގެންނެވި ތަކެއްޗަކީ ވެސް، ފާޅުވެ ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިގެންވެސް ސިޙްރެވެ.“48

إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ يُدَبِّرُ
ٱلۡأَمۡرَۖ مَا مِن شَفِيعٍ إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ إِذۡنِهِۦۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُوهُۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ٣

(3) ހަމަކަށަވަރުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ ސާހިބުވަންތަ إِلٰهُ އަކީ، اللهُ ﷻ އެވެ. اللهُ ﷻ އީ، އުޑުތަކުގެ ހައިބަތްވަންތަކަމުގެ ބޮޑުކަމާއި ބިމުގެ ތަނަވަސްކަމާ އެކުގެ، ހަ ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި އުޑުތަކާއި ބިން ހެއްދެވި إِلٰهُ އެވެ. ދެން ޢަރުޝުގެ މަތީގައި، އެ إِلٰهُ ގެ މަތިވެރިވަންތަކަމާއި، ގަދަރުވެރިވަންތަކަމާއި، އެ إِلٰهُ ގެ ޝާނުފުޅާ ލާއިޤުވާގޮތަށް ގޮތުގެ މަތީން، ޢަރުޝުފުޅު މަތީ، އެ إِلٰهُ އިސްތިވާވެވޮޑިގެންނެވިއެވެ.

ވައިޙީ، މުޝްރިކުންގެ ތެރެއިން، ފިރިހެނަކު ރަސޫލުކަމާއިގެން ފޮނުއްވައި، އެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް، ތިމަން اللهُ ވަޙީ ބާވައިލެއްވުމުން، އެ ކަމާމެދު މުޝްރިކުންގެ ތެރެއިން އެއްވެސް މީހަކު އަޖައިބުވާންވީ ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ؟ ސަބަބަކީ اللهُ ﷻ އިންޒާރުދިނުމުގެ ގޮތަކަށް، އެ إِلٰهُ ގެ ޢަޒާބުން ބިރުދައްކަން، އެ إِلٰهُ ހިނގަވަމެވެ. އަދި ޤަދަމުވެރިންގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ވެސް، އެ إِلٰهُ އިޙްސާނުތެރިކަމުގެ ގޮތުގެ މަތީން މިންވަރުކުރައްވައި ތަޤްދީރުކުރައްވަމެވެ.

48- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އެ إِلٰهُ މިންވަރުކުރައްވައި ނިޔާކުރައްވާ އެއްވެސް ކަމަކާމެދު ދުޢާވެރިވެދޭން، ހަމަ
އެކަކު ވެސް ނުވެއެވެ. އަދި، އެ إِلٰهُ ހުއްދަދެއްވުމުން މެނުވީ، އެ إِلٰهُގެ ބަރަކާތްތެރިކަމާއި،
ޙާޞިލުވާނެ އެއްވެސް ވިސްނުން ޝަފާޢަތްތެރިވާން ހަމަ އެކަކު ވެސް ނުވެއެވެ.
ފަހެ، ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރި رَبّ އަކީ، ބާރުގަދަފުޅުވެވޮޑިގެންވާ ހުރިހާ ސިފަފުޅުތަކުން
ސިފަވެވޮޑިގެންވާ الله ﷻ ކަމުގައިވާތީ، ތިޔަބައިމީހުން، ހަމައެކަނި، އެ إِلٰهަށް
އަޅުކަންކޮށް، ހުރިހާ އަޅުކަމެއް، އެ إِلٰهަށް ޚާލިޞްކުރާށެވެ!

ފަހެ، މި ފަދަ ހެއްކެތަކާއި، ދަލީލުތަކާއި، ބުއްދިއެއްލައި ތިޔަބައިމީހުންނާ
ހަމައަށް އައިސް، އެ إِلٰهُގެ އެއްކައުވަންތަކަމާއި ޤުދުރަތްފުޅާއި ބަލަންތެރިކަން
ތިޔަބައިމީހުންނަށް އެނގުނަމަވެސް، ދެން ވެސް، އެ إِلٰهُ ފިޔަވައި އެހެނިހެން
ފާލަތްތަކަށް އަޅުކަންކުރުން ތިޔަބައިމީހުން ސިފައިނުލައްވަނީހެއްޔެވެ؟ އަދި
މި ފަދަ ޢަލާމާތްތަކާއި ދަލީލުތަކުން ނަޞޭޙަތާއި ބުއްދިވެރިކަން، الله ﷻ ގެ
އެއްކައުވަންތަކަމާއި ބާރުފުޅުތަކާއި ތިޔަބައިމީހުން ހަނދުމަކުރަނީ ވެސް ފަހެ،
ހެއްވެގެން ނުވަނީތޯ؟[49]

إِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ جَمِيعٗاۖ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقًّاۚ إِنَّهُۥ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ لِيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ بِٱلۡقِسۡطِۚ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمۡ شَرَابٞ مِّنۡ حَمِيمٖ وَعَذَابٌ
أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡفُرُونَ ٤

﴿4﴾ ދުނިޔޭގައި ތިޔަބައިމީހުން ކުރި ޢަމަލުތަކަށް ޖަޒާ ދިނުމަށް ޤިޔާ
މަތްދުވަހު ބަލާ، ޤިޔާމަތް ދުވަހުން ތިޔަބައިމީހުން އެންމެން ވެސް އެނބުރި
ރުޖޫޢަވާން ވާނީ، الله ﷻ ގެ ޙަޟްރަތަށެވެ.

49– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

މިއީ، اللهُ ﷻ ގެ އަޅުތަކުންނަށް، އެ إِلٰهُ ކުރައްވައިފައިވާ ޙައްޤު ތެދު ވަޢުދުފުޅެކެވެ. ވީމާ، އެ إِلٰهُ އެ ވަޢުދުފުޅާ ޚިލާފުވެވޮޑިގެންނުވާނޭކަން ކަށަވަރެވެ. އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން، ޚަލްޤުގެ ތެރެއިން އެންމެފުރަތަމަ ހެއްދެވުމަކުން އުފެއްދެވުމަށްފަހު، ވުޖޫދަށް ނެރުއްވައި، ދެން އެއަށްފަހު އެބައިމީހުން މަރުގެންނަވައި، އަލުން ދިރުއްވައި އިޢާދަކުރައްވަނީ، اللهُ ﷻ އެވެ.

އެއީ، اللهُ ﷻ އަށް އީމާންވެ، އެ إِلٰهُ ގެ ރަސޫލާއާ ތަބާވެ، ހެޔޮ ޢަމަލުތައް ކުރި މީހުންނަށް ދިނުން ޙައްޤު ޖަޒާ ކުރަ ފުސް އުނިވުމެއްނެތި ޢަދުލުވެރި ގޮތުގައި ދެއްވުމަށެވެ. އަދި، اللهُ ﷻ ގެ އެއްކަލާނގެކަން ދޮގުކުރި، އެ إِلٰهُ ގެ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަމާ ދޮގުކުރިކަމަ، އިންކާރުކުރި، ކާފިރުވި މީހުންނަށް، ހޫނުކަން އާދޭ ނިހާޔަތަށް ގޮސްފައިވާ، ކެކިކެކިހެ ހޫނުވެފައިވާ ފެނުގެ ބޯނުއިމި، އެ ދުވަސް ބައިވެގެ ސަބަބުން އެބައިމީހުންގެ ކުފުރުވީ ވަގުތު ކުރިއަށް ބާރުބޮޑުވެގެން ދެއްވާނެއެވެ.

އަދި އެއާއެކު ވޭންދެނިވި ޢަޒާބުވެސް އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވާނެއެވެ. އަދި އެ ކުރި ގަދަގަދަ ޢަޒާބު އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވާނީ އެބައިމީހުންގެ ކުފުރުވެރިކަމާއި ކާފިރުކަމާއި ދުނިޔޭގެ ޝިރުކުކުރުމުގެ ސަބަބުންނެވެ.[50]

هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ ٱلشَّمْسَ ضِيَآءً وَٱلْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُۥ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا۟ عَدَدَ ٱلسِّنِينَ
وَٱلْحِسَابَ ۚ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِٱلْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٥

(5) اللهُ ﷻ އީ، އަލިކަމާ އެކު ހޫނުކަންދިނުމަށް އިރުގައި ކަނޑައެޅުއްވި އިރު، ހެއްދެވި إِلٰهُ އެވެ.

50- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި އަލިކަމާ އެކު ޒިޔާކަން ދުނިޔެ އެއްކޮށްގެ ގޮތުގައި ހަދުއްވި، ޚަލްޤު إِلٰهއެވެ.
އަދި އެ ހަނދު ދައުރުކުރުމަށް މަންޒިލްތަކެއް ކަނޑައަޅުއްވައި، މިންވަރުކުރައްވައި،
އެ މަންޒިލްތަކުގައި ހަނދު ދައުރުކުރާކުރުމުން މީސްތަކުންނަށް ހަނދު މަހުގެ
އަހަރެއްގައި ހިމެނޭ ދުވަސްތަކާއި މަސްސަރުތަކާއި އަހަރު ހިސާބުކުރާ ދެނެގަނެވޭނެ
ގޮތް މިންވަރުކުރެއްވި إِلٰهއެވެ.

އަދި ނުހަނު ބޮޑު ހިކްމަތަކަށް ޓަކައި، ހައްޤު ގޮތުގައި މެނުވީ، اللهُ ﷻ އިރާއި ހަނދު
ނުހައްދަވައެވެ. ސަބަބަކަށެވެ. އިރާއި ހަނދާ އަދި އެ ދޭތި ދައުރުކުރާކުރުމުން
ފުރިގެން ދަލީލު، اللهُ ﷻ ގެ ކަލާނގެކަމާއި ބޮޑުކަމާއި، އިލްމުފުޅުގެ
ތަނަވަސްކަމާއި، މަތިވެރިކަމެވެ.[51]

މި ރޭދުވާ ސާފު ތަފާތުވުމުގައި، ދިގުވާކަން ބޮޑު ކުރުވުމުގައި، ބަރާބަރުވުމުގައި
އެ إِلٰهُ ވަޙްދާނިއްޔަތުގައި ބާރާއިޤުދުރަތުގައިވާ، ހެކިތަކެއް އެފަދައިން މަތިވެރި
ބާރުގެ ދަލީލު ބާދަކަނެވެ. އަދި، އެ ތަފާތުވުމުގައި ބޮޑުކަމާއި ކަމެއްކަން، އެ إِلٰهُގެ
މަތިވެރިކަމާއި، ކަލާނގެކަމާއި ބޮޑުކަމާއި، އިލްމުފުޅުގެ ތަނަވަސްކަން
އެބައިމީހުން ދެނެގަތުމަށް ހެކިއެވެ.[52]

إِنَّ فِي ٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ
يَتَّقُونَ ٦

51– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

52– لتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

6 ހަމަކަށަވަރުން، ރޭދުވާ ތަކުރާރުވާ، ރޭގަނޑަށް ފަހު ދުވާލުގެ ވަގުތު
އައިސް ދުނިޔެއަށް އަލިކަން ފެތުރި، ދުވާލަށް ފަހު ރޭގަނޑުގެ ވަގުތު އައިސް
ދުނިޔެއަށް އަނދިރިކަން ފެތުރި، ރޭގަނޑުގެ ވަގުތާއި ދުވާލުގެ ވަގުތު ދިގުވެ،
ކުރުވެ، ތަކުރާރުވެވުމުގައްޔާއި، އުޑުތަކާއި ބިމުގައި، اللهُ ﷻ ޚަލްޤުކުރެއްވި ތަކެއްޗާއިމެދު
ވިސްނައި ފިކުރުކޮށްފި ކޮންމެ މީހަކަށް ފެނިގެން ދާނީ، އިންސާނާގެ ބުއްދި
ޙައިރާންކޮށްލަނިވި ހިކުމަތްތެރިކަމާއި ފުރިހަމަކަމެވެ. އަދި މި ބަޔާނުން ފެނިގެން ދާނީ،
އެ ބަޔާނުގައި ހުރިހާ، ހަމަ އެ إِلٰهُގެ ކުޅަދުންވަންތަކަމާއި، މަތިވެރިވަންތަކަމެވެ.

ކަން މި ފަދައިން ހުރުމާ އެކުވެ، އުޑުތަކާއި ބިމުގައި، اللهُ ﷻ ޚަލްޤުކުރެއްވި ތަކެތި
ފެނުމުން ވެސް، އެ إِلٰهُގެ ކުޅަދުންވަންތަކަމުގެ ބޮޑުކަމާއި ޢިލްމުފުޅުގެ ހަރުދަނާކަން
އެނގޭނީ، އެ إِلٰهُ އަމުރުކުރެއްވި ކަންތައްތަކާއި ނަހީކުރެއްވި ކަންތައްތަކުން
ދުރުވެ ތަޤްވާވެރިވާ ޤައުމަކަށެވެ. އެބައިމީހުންނަކީ، އެ إِلٰهُގެ އަދަބުފުޅުގެ ޢަޛާބުން ބިރުވެތި
ނުކިޔަމަންތެރިވާ މީހުންނަކީ، އެ إِلٰهُ ... ، ...،
ޢިޤާބަށް ވެސް ބިރުވެތިވާ މީހުންނެވެ.

ސަލާމަތްކަމެވެ. ރޭދުވާ ތަކުރާރުވެވުމުގައްޔާއި، އުޑުތަކާއި ބިމުގައި، اللهُ ﷻ ޚަލްޤުކުރެއްވި
އެންމެހައި ތަކެތީގައި، އެ إِلٰهَއަށް ބިރުވެތިވެ ތަޤްވާވެރިވާ ޤައުމަކަށް ބަޔާންކުރަނީ، އެ إِلٰهُގެ
ކުޅަދުންވަންތަކަމާއި މަތިވެރިވަންތަކަމުގެ ... ހުރިހާ ... ސާފު
... އަދިވެސް ... ފާހަގަ ކަށަވަރުވެއެވެ.[53]

إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا وَرَضُواْ بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَٱطۡمَأَنُّواْ بِهَا وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِنَا
غَٰفِلُونَ ﴿٧﴾

53- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

﴿7﴾ ހަމަކަށަވަރުން، އާޚިރަތް ދުވަހުން، ތިމަން إِلٰهُ ގެ ބައްދަލުވުމަކަށް ހުރުމަތެއް،
ތިމަން إِلٰهَ ބައްދަލުވުމަކަށް ނޭދޭ މީހުން އެ މީހާ، ތިމަން إِلٰهُ ގެ އާޔަތްތަކުން
ދުރުވާން ފާޑުކުރެވޭނެތެވެ. އަދި ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގެ ބަދަލުގައި ހަޔާތް ދެއްވާ،
ދުނިޔޭގެ ޖަހަނަމައިން ވަކިވާ ތަނެއް ހޯދައި ތިބޭ ބަޔަކަށް ލާނެ އަދިވެސް ފުރި
ނުލިބޭ. އަދި އެބައިމީހުން އެ މީހާ އާޚިރަތްގެ މައްޗަށް ދުނިޔެ ދިއުމާއި، އެ ތާނގެ
ދިރިއުޅުމަށް ހިތް، އެ ކަމަށް ހިތްހަމަޖެހިފައިވާނެތެވެ. ސަލާމަތްވާނެތެވެ. އެބައިމީހުން
އެ ވަގު، ތިމަން إِلٰهُ ގެ އާޔަތްތަކާއި ދިމާލުގައި، ކަންކަމުގެ ދަލީލުތަކާއި އަދިކަން،
ހެކިތަކާއި ކަމާއި ބެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް، ސާބިތުކޮށްދޭ ދަލީލުތަކުން ފާޅުކުރެވޭނެތެވެ.

އެއީ، މީސްތަކުން މަރުވުމަށް ފަހު އަލުން ދިރުއްވައި މަހްޝަރުގެ މައިދާނަށް
އެއްކުރެއްވޭނެ ކަން ދޮގުކުރާހެން، ކުރިއަށްވާ މަސްލަހަތު ފުރިހަމަ ގޮތެއް، އާޚިރަތަށް ވުރެން
ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމަށް ބޮޑަށް ލޯބި ބޮޑުކޮށް ކަމުގައި އެބައިމީހުންވީ ކަމުން ޖަޒާއެވެ.[54]

أُوْلَٰٓئِكَ مَأۡوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ﴿٨﴾

﴿8﴾ ދަންނާށެވެ! އާޚިރަތުގައި އެބައިމީހުން ދިޔައީ ޖަހަނަމަޔާ، ހުރިހާ ތަނެއް
ނިމާއަތަން ގޮސްހިފާ ނަރަކައެވެ. އެއީ، ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު އެބައިމީހުން
ކުރެއްވުން ސިފަތަކާ ހަލާކުކުރު ބަދަލުކަމުގައި، ފާފަތަކާއި، ކުށްތަކާ ސަބަބުން
އެ ތަނެއް ބަދަލުގައި ހަޑިދުވަހަރަން ދަމުވިކިލާ ގޮތެއްގައެވެ.[55]

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ يَهۡدِيهِمۡ رَبُّهُم بِإِيمَٰنِهِمۡۖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ
ٱلۡأَنۡهَٰرُ فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٩﴾

54- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي
55- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

﴿9﴾ ހަމަކަށަވަރުން، الله ﷻ އަށާއި، އެ إلٰهُ ގެ ރަސޫލާއަށާއި، އެ ރަސޫލާ
ގެންނެވި ރިސާލަތަށް އީމާންވެ ތެދުވެރިކަމާއި އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޞާލިޙު
ޢަމަލުތައް ކުރިކަމަށް ޓަކައި އެބައިމީހުންނަށް ބޮޑުވެގެންވާ ދަރުމަތާއި ޘަވާބު،
الله ﷻ ދެއްވާނެތެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ކިބައިގައިހުރި އީމާންކަމުގެ ސަބަބުން،
އެބައިމީހުންނަށް ތުރުމަގު ދައްކަވައި ނިޢުމަތްތަކުން ފުރިގެންވާ ސުވަރުގެތަކަށް
ދާ މަގު، އެ إلٰهُ އެބައިމީހުންނަށް ދައްކަވާނޭ މަގެވެ. އެ ސުވަރުގެތަކުގައި
ގަނޑުވަރުތަކާއި ބަގީޗާތަކާއި، އެބައިމީހުން ތިބޭން، އެބައިމީހުންގެ ދަށުން ފެން
އާރުތައް ދިޔާދިޔުމާއި ފިނިކަމާއި، ހުސްވުމެއް ނިމުމެއް ނުވާ ނިޢުމަތްތަކުގައެވެ.[56]

دَعۡوَىٰهُمۡ فِيهَا سُبۡحَٰنَكَ ٱللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمۡ فِيهَا سَلَٰمٞۚ وَءَاخِرُ دَعۡوَىٰهُمۡ أَنِ ٱلۡحَمۡدُ
لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٠﴾

﴿10﴾ ސުވަރުގޭގެ އަހުލުވެރިން އެ ތަނުގައި ދުޢާއަކީ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ މި ޛިކުރައިން
ކިޔުމާއި، الله ﷻ ގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަމާއި، މަތިވެރިވަންތަކަން
ބަޔާންކޮށް ތަސްބީހަކިޔާނެތެވެ. އެ ތަސްބީހައިގެ މާނައީ: "އޭ މަތިވެރިވަންތަ
اللهއެވެ! ތިބާ إلٰهُ ގެ ހުސްޠާހިރުވަންތަކަމުގެ ބޮޑުކަމާއެވެ! ތިބާ إلٰهُއަށް އަހަރެން
ތަސްބީހަ ކިޔަމުންނެވެ." އަދި «سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ» މި ޛިކުރައިން ވަޙީކުރައްވައި،
ސުވަރުގޭގެ އަހުލުވެރިންނަށް، ސަލާމުގެ ބަސްފުޅު، الله ﷻ ވަޙީކުރައްވާނެތެވެ.
އެ ސަލާމުގެ މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް، އަމާންކަމާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި،
ސަލާމަތްކަން ހުއްޓެވެ." އަދި މަލާއިކަތުން ވެސް އެ ޛިކުރައިން ވިދާޅުވެ އެބައިމީހުންނަށް
ސަލާމްކުރައްވާނެތެވެ.

56- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلاَمِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ސުވަރުގޭގެ އަހުލުވެރިން، އެ ތަނުގައި ތަޙިއްޔާ އިރު އެއްބަޔަކު އަނެއް ބައްދަލުވާން
ސަލާމްކުރާނީ ވެސް ހަމަ އެ ގޮތަށެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ދުޢާ އެބައިމީހުން
ނިންމާނީ، «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» މި ޒިކުރުކޮށް، اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى އަށް ހަމްދުކުރަމުން
ދަންނަވަމުންނެވެ. މާނައީ: "ހުރިހާ ހަމްދުތަކާއި ތަޢުރީފު ހައްގުވެވަޑައިގަންނަވަނީ،
ހަމައެކަނި، ޚަލްގުތަކުގެ ވެރި اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى އަށެވެ."[57]

وَلَوۡ يُعَجِّلُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ ٱلشَّرَّ ٱسۡتِعۡجَالَهُم بِٱلۡخَيۡرِ لَقُضِيَ إِلَيۡهِمۡ أَجَلُهُمۡۖ فَنَذَرُ ٱلَّذِينَ لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ ١١

﴿11﴾ ދަންނާނެވެ! އެއީ ކަންތައްތަކަށް އެދި މީސްތަކުން ދުޢާކުރުމުން،
އެބައިމީހުންގެ ދުޢާ އިޖާބަކުރައްވައި އެބައިމީހުން އެދޭ ކަންތައްތައް، ހިފަން إِلٰهُ
އަވަސްކޮށްދެއްވާ ފަދައިން، އުފާވެރި އަވަސްވުމަކާއި ނުބައި ކަންތައްތަކަށް އެދި
އެބައިމީހުން ދުޢާކުރުމުން އެ ކަންތައްތައް އަވަސްކޮށްދެއްވާ ނަމަ، އެބައިމީހުންގެ
އަޖަލު ހަމަވީ، ހަމަ އެ ހިނދުން އެބައިމީހުން ހަލާކުވެ ނެތި ހިނގައްޖައީސް ކަން
ކަނޑައެޅޭނެއެވެ. ވީމާ، ތިމަން إِلٰهُ ގެ ހުކުމަށް ބިރުވެތިނުވާ އަދި މަރުވުމަށްފަހު ދިރުން އަލުން
ދިރުއްވާފައި ގަބުރުތަކުން ނެރުއްވުމާމެދު ކާފަރުވި، ބިސާބަބައްޔާ ކާފަރުން ހައްދުފަހަނަޅާ
މީހުން، އެބައިމީހުން އެ މިދި ގުމުރާހީވެފައިވާ ހާލަތުގައި، ވަރުގެ ބޮޑުކަމުގައި
ކުރިއަރާނިވިފާ ކަޑަށް ނުކުމެވި ދުނިޔެއިގައި މިހާލަތު، ތިމަން إِلٰهُ އެބައިމީހުން
ދޫކޮށްލައްވާހުށީމެވެ.[58]

وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوۡ قَاعِدًا أَوۡ قَآئِمٗا فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُ ضُرَّهُۥ مَرَّ كَأَن لَّمۡ يَدۡعُنَآ إِلَىٰ ضُرّٖ مَّسَّهُۥۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلۡمُسۡرِفِينَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٢

57- صَفْوَةُ التَّفَاسِيرِ لِلشَّيْخِ مُحَمَّدُ عَلِي الصَّابُونِي وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

58- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

﴿12﴾ އިންސާނާއަށް މުޞީބާތެއް ގެދުވެރިވެ އުނދަގޫވެއް ޖެހިއްޖެ ނަމަ،
އޭ މުޞީބާތެއް ޖެހުނުއިރު އޭނާ އޮތީ އޮށޯވެގެން ކަމުގައި ވިޔަސް، އޮށޯވެ އޮވެގެން
ނުވަތަ އޭނާ އިށީ އިށީނދެގެން ކަމުގައި ވިޔަސް، އިށީނދެ އިށީނދެގެން ނުވަތަ
އޭނާހުރީ ކޮޅަށް ކަމުގައި ވިޔަސް، ކޮޅަށް ހުރެގެން، އޭ މުޞީބާތެއް ދުރުކޮށްދެއްވުމަށް،
އޭ އުނދަގޫތަކުން ސަލާމަތްކޮށްދެއްވުން އެދި ދުޢާކޮށް، ތިމަން إِلٰهُ ގެ ހަޟްރަތުގައި
ދަންނަވައެވެ. ދެންފަހެ، ތިމަން إِلٰهُ އޭނާގެ ހާލަތުން އޭ މުޞީބާތެއް ދުރުކުރައްވައި،
އޭ ޖެހުނު އުނދަގޫތަކުން އޭނާ ސަލާމަތްކޮށްދެއްވުމުން، އޭ ކަންކަމުގެ މަތީން
ހަނދުމަނުކުރެއެވެ.

އަދި ތިމާއަށް ޖެހުނު މުޞީބާތާއި އުނދަގޫތަކުން ސަލާމަތް ކޮށްދެއްވުމަށް އެދި
ދުޢާކޮށް، اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ގެ ހަޟްރަތުގައި ދަންނަވައިފައި ނުވާ ފަދައިން، އޭ ކަންކަމުން
އޭނާ ސަލާމަތްކޮށްދެއްވުމުން، ދުރުކޮށްދެއްވި، އޭނާގެ ސާހިބުވަންތަ إِلٰهއަށް
ޝުކުރުއަދާނުކޮށް، ކުރިން ވެސް އުޅުން ޖެހުނުދެރަކަމުގެ މަތީގައި ދުރުހުރުން
އޭނާއަށް ޒީނަތްތެރިވެ ރީތިވެފައެވެ. އަދި، اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى އާއި، އޭ إِلٰهُ ގެ ނަބިއްޔުންނާމެދު
ދޮގުކުރުމުގައި ހައްދުފަހަނަޅައިގަތް މުޝްރިކުންނަށް، އެބައިމީހުން ކުރަމުން
ބަދުޢަމަލް ޒީނަތްތެރިކޮށްދެއްވިފައިވަނީ، ހަމަ އެ ގޮތައިންނެވެ. ދަންނާނެއެވެ!
اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ގެ ދީނުގައި، އޭ إِلٰهُ ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވާ ޝަރީޢަތް އިންޒާރު ކުރަނަގައިވާ
ކާތު މުޖްރިމުކަމެއްގެ، އޭ މީހަކު ކުރާ ބަދަކާ އެކަށޭނަ ސަޒާ، އޭ މީހަކަށް،
އޭ إِلٰهُ ދެއްވާނެއެވެ.[59]

وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَا ٱلۡقُرُونَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَمَّا ظَلَمُواْ وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْۚ
كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿١٣﴾

59- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإسْلامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

﴿13﴾ އޭ މުޝްރިކުންނޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ ކުރީގައި އުޅުނު
އުންމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ގާތަށް، ތިމަން الله ފޮނުއްވި ރަސޫލުން ގެންނެވި ރިސާލަތުގެ
ތެދުކަން ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ސާފު ދަލީލުތަކާއި ހުއްޖަތްތަކާ ބޮޑު މުޢުޖިޒާތްތަކާއިގެން،
ރަސޫލުން ވަޑައިގަތުމުން، އެ ރަސޫލުންގެ ރިސާލަތު ދޮގުކޮށް، ތިމަން اللهއާ އެކަން
ފަރާތްތަކާ ބައިވެރިކޮށް ޝިރުކުކުރި، ހަޔާތަކަށް އަރައިގަތް، އެބައިމީހުންގެ
ނަފްސުތަކަށް އަނިޔާކުރި މީހުން ހަލާކުކުރެއްވީމެވެ، ތިމަން اللهُ، އެބައިމީހުން
ނުތިބުނެވެ. ފަހެ، އެ ގައުމަށް ހަލާކުކުރެއްވި ނުތިބުނެވެ. މީހުންނަކީ،
ތިމަން اللهގެ އެއްކަލާނގެކަން ދޮގުކުރި ކާފިރުވި މީހުންނެވެ. މިހާ،
އެބައިމީހުންނަކީ، ތިމަން اللهއަށް އީމާންވެ، ތިމަން الله ފޮނުއްވި ރަސޫލުންގެ
ރިސާލަތު ތެދުކުރުމަށް ދެކުރީކުރި، އެ ރަސޫލުންނާ ތަބާވާ ބަޔަކު ކަމުގައެއް ނުވެއެވެ.
އެހެންކަމުން، އެބައިމީހުން ހަލާކުވި ފަދައިން އެބައިމީހުންނަށް ޖަޒާދީމެވެ.

ދަންނާށެވެ! ތިމަން اللهގެ ދީނުގައި، ތިމަން الله ކަނޑައެޅުއްވި ޙައްދާ ޝަރީޢަތް
އިންކާރު ކުރަނީއަށްދީ މުޖުރިމުން ހަލާކުކުރެއްވީ، ތިމަން الله އެ މުޖުރިމުން
ނުތިބުނެވެ އެ ފަދައިންނެވެ.[60]

ثُمَّ جَعَلۡنَٰكُمۡ خَلَٰٓئِفَ فِي ٱلۡأَرۡضِ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ لِنَنظُرَ كَيۡفَ تَعۡمَلُونَ ١٤

﴿14﴾ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ދޮގުކުރި އުންމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ފަހުއިން،
އެބައިމީހުންނަށް ބަދަލު، ތިމަން الله ކަނޑައެޅުއްވި ޝަރީޢަތް އިންކާރު ފަރަނަޢައިގެ
މީހުން، ހަލާކުވެ ދިޔުމަށް ފަހު، ބިމުގެ ހަލީފާއިން ކަމުގައި، ތިމަން اللهُ، ތިޔަބައިމީހުން
ލެއްވީމެވެ.

60- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އެއީ، ތިޔަބައިމީހުންކުރާ ހެޔޮ ޢަމަލުތަކީ ނުވަތަ ނުބައި ޢަމަލުތަކީ ކޮން
ބަޔަކު ކަން ބަޔާންވުމަށް، ތިމަން إِلٰهُ، ތިޔަބައިމީހުން އިމްތިޙާނުކުރައްވަން ޖަހާށެވެ.
އެއަށްފަހު، ދުނިޔޭގައި ތިޔަބައިމީހުން ކުރިނަމަކުރި ޢަމަލާ އެކަށޭނަ ޖަޒާ ނުވަތަ
ސަވާބު، ޤިޔާމަތް ދުވަހުގެ ދުވަހުން، ތިމަން إِلٰهُ، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ދުރުނަމަން
ދެއްވާހުށީމެވެ.[61]

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا بَيِّنَٰتٍ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا ٱئْتِ بِقُرْءَانٍ
غَيْرِ هَٰذَآ أَوْ بَدِّلْهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ لِىٓ أَنْ أُبَدِّلَهُۥ مِن تِلْقَآئِ نَفْسِىٓ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ
إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ ۖ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

﴾15﴿ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާއަށް، ތިމަން إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި، ތިމަން إِلٰهُގެ
އެކަށޭވަންތަކުގެ މައްޗަށް ދަލީލުތަކެވި ފެނުމުގެ ބޭނު އާޔަތްތައް
ކިޔަވައިދިނުމުގެ، އެ އާޔަތްތައް ޤިޔާމަތުގެދުވަހުން އިއްވައިދެއްވާ ހިނދު، ޖަޒާ ދިނުމުގެ ކަން
މަރުވުމަށް ފަހު އަލުން ދިރުއްވައި މަޙްޝަރުކުރައްވާ ޤިޔާމަތް ދުވަހުން، އެބައިމީހުންގެ
ހިސާބުބެއްލެވުން ކަމަށް ޝަރުވާނުވާ އަދި އެޅުވާލާ އަޅުވަރުކުރުންނަށް ދެއްވާ ތަރުބިޔަތް
ދަރިވަރުވާ އަދި، ތިމަން إِلٰهُއާ ބައްދަލުވާން ނޭދޭ ކާފިރުން ބުނެއުޅެތެވެ.

"ތިބާ ތިޔަ ކިޔަވައި ދިނުމުގެ ތިމަންގެންނަށް ތިޔަ އިއްވަވާ، ޤުރުއާނުގެ ފިޔަވައި
އެހެން ޤުރުއާނެއް ނިކަން ގެންނަވާދޭބަލަވާށެވެ! ނުވަތަ އެ ޤުރުއާނުގައިވާ
ޙަރާމްކަންތައްތައް ޙަލާލްކޮށްދެއްވައި، ޙަލާލްކަންތައްތައް ޙަރާމްކޮށްދެއްވައި،
އެ ޤުރުއާނުގައިވާ ވަޢުދުގެ ބަދަލުގައި ވަޢީދުގެ ބަދަލުގައި ވަޢުދާއި އަދި ވަޢީދުގެ
ބަދަލުގައި ވަޢުދުގެ ބަދަލުގައި ވެސް ބަދަލުކޮށްދެއްވާށެވެ!

61- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިލާހުންނާމެދު، އެ ޤުރުއާނުގައިވާ ޢައިބު ވާހަކަތަކާއި
އެ ތަކެއްޗަށް އަޅުކަންކުރުމަކީ މޮޔަކަމެއްކަން ބަޔާންކުރެއްވިފައިވާ އާޔަތްތައް ފޮހެ،
އެ ޤުރުއާނުން ނައްތަވައިދެއްވާށެވެ!“ އެބައިމީހުންގެ އެ ވާހަކަތަކަށް ރައްދުދެއްވައި،
އިބަ ރަސޫލާ، އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އެދުން ކަންތައްތައް،
ތިމަން ރަސޫލާ އަމިއްލަޔަށް ކުރެއްވުމަކީ، ތިމަން ރަސޫލާއަށް ކުރެވޭނެ
ކަންކަމެއް ނޫނެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން ރަސޫލާގެ ސާހިބުވަންތަ إِلٰهُ،
ތިމަން ރަސޫލާއަށް ބާވައިލައްވާ ވަޙީއަށް ފިޔަވައި، ތިމަން ރަސޫލާ ތަބާވެވަޑައެއް
ނުގަންނަވަމެވެ.

ތިޔަބައިމީހުންނަށް، ތިމަން ރަސޫލާ އަމުރުކުރައްވާ ކަންތައްތަކާއި، ނަހީކުރައްވާ
ކަންތައްތަކީ، ހަމައެކަނި، އެ إِلٰهُ ގެ އަމުރުފުޅުތަކެވެ. އަދި، އެ إِلٰهُ ގެ އަމުރުފުޅުތަކާ
ޚިލާފުވެވަޑައިގެން، އެ إِلٰهަށް، ތިމަން ރަސޫލާ އުރުދެލިވެވަޑައިގެންފި ނަމަ، ޤިޔާމަތް
ދުވަހުން، ތިމަން ރަސޫލާއަށް، އެ إِلٰهُ ދެއްވަވައިލާނޭ ބޮޑުވެގެންވާ ޢަޛާބަކަށް،
ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން ރަސޫލާ ބިރުގަންވެވަޑައިގަންނަވަމެވެ.[62]

قُل لَّوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا تَلَوْتُهُۥ عَلَيْكُمْ وَلَآ أَدْرَىٰكُم بِهِۦ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ
عُمُرًا مِّن قَبْلِهِۦٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

﴿16﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާ އެ މުޝްރިކުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ!
ތިމަން ރަސޫލާ، ކީރިތި ޤުރުއާން ކިޔަވައިދެއްވުމަކީ، اللهُ ﷻ އެދިވަޑައިގެންނެވި
ނަމަ، އެ ފޮތުގައިވާ އާޔަތްތައް ތިޔަބައިމީހުންނަށް، ތިމަން ރަސޫލާ އިއްވަވައެއް
ނުދެއްވީހެވެ.

62- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ތިޔަބައިމީހުންނާ ހަމައަށް، އެ ޤުރުއާން ގެންނެސްދެއްވުމަށް، އެ إِلٰهُ
އިރާދަކުރެއްވި ނަމަ، ތިޔަބައިމީހުންނާ ހަމައަކަށް، އެ ޤުރުއާނުގެ އާޔަތްތަކެއް،
ތިމަން ރަސޫލާ ނުގެންނެވީމުހެވެ. އަދި، އެ ޤުރުއާނުގެ އާޔަތްތަކެއް، ތިމަން ރަސޫލާގެ
ދުލުމަތީން، އެ إِلٰهُ ތިޔަބައިމީހުންނަކަށް ނުވެސް އެންގެވީހެވެ. ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން،
ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ސާޅީސް އަހަރުގެ ދިގުމުއްދަތެއް، ތިމަން ރަސޫލާ
ވޭތުކުރެއްވިއިރު ވެސް، ތިމަން ރަސޫލާއީ ލިޔާންކިޔާން ނުދަންނަ މީހަކު ކަމުގައި
ވުމާ އެކު، ތިޔަބައިމީހުންނަށް އެއްވެސް އެއްޗެއް ކިޔަވައިދެއްވައި އިއްވަވައިފައެއް
ނުވެއެވެ. އަދި، ރަސޫލުކަލޭގެ ދަޢުވާކުރައްވައި ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް އެއްވެސް
ދޮގެއް ގެންނަވައިފައެއް ވެސް ނުވެއެވެ. މި ކަންކަން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ރަނގަޅަށް
އެނގޭނެއެވެ.

ވީއިރު، ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން ރަސޫލާ ތިޔަބައިމީހުންނަށް މި އިއްވަވާ ޤުރުއާނުގައި
ވަނީ، الله ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުން، ތިމަން ރަސޫލާގެ މައްޗަށް ބާވައިލެއްވުނު ޙައްޤު
ބަސްފުޅުތަކެވެ. އަދި، ތިމަން ރަސޫލާގެ އަމިއްލަފުޅު އެއްވެސް ބަހެއް، އެ ޤުރުއާނަކު
ނުވެއެވެ. ފަހެ، ތިޔަބައިމީހުންނަށް އެވަރު ވެސް ނުވިސްނެނީހެއްޔެވެ؟[63]

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

﴿17﴾ ފަހެ، الله ﷻ ވަޙީނުކުރައްވާ އެއްޗެއް، އެ إِلٰهُ ވަޙީކުރެއްވި ކަމަށް ބުނެ،
އެ إِلٰهައަށް ނިސްބަތްކޮށް ދޮގުހަދައި މީހަކަށްވުރެން އަނިޔާވެރިކަން ބޮޑީ، ފަހެ ކާކުހެއްޔެވެ؟
ނުވަތަ، އެ إِلٰهُގެ އާޔަތްތައް ދޮގުކުރާ މީހަކަށްވުރެން އަނިޔާވެރިކަން ބޮޑީ
ފަހެ ކާކުހެއްޔެވެ؟

63- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ކަން މިހެން ހުރިހިނދު، الله ﷻ ވަޙީކުރައްވާ އެއްޗެއް، އެ إلٰهُ ވަޙީކުރެއްވި
ކަމުގައި ބުން ދޮގުހަދައިގެން، އެ إلٰهُ ބާވައިލެއްވި، ޔަޤީނީ ޙުއްޖަތްތަކާ އާޔަތްތަކަށް،
މިހެން ރަސޫލާއަށް ބަދަލުކުރެއްވީ ތަން ކިހިނެއްހެއްޔެވެ؟ ހަމަކަށަވަރުން، الله ﷻ
ބާވައިލެއްވި އާޔަތްތަކާއި، އެ إلٰهُ ފޮނުއްވި ނަބިއްޔުންނާއި، ރަސޫލުންގެ ބަސްފުޅުތައް
ދޮގުކުރީ، އެ إلٰهُ ބާވައިލެއްވި ޝަރީޢަތް އިންކާރު ކުރަނިވެރިޔާ މުޝްރިކުންނަށް
ފަހަރެއްގައި ވެސް ދިނިޔަވާން ބަހަށް ނުނުވެ.[64]

وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡ وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا
عِندَ ٱللَّهِۚ قُلۡ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ بِمَا لَا يَعۡلَمُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ سُبۡحَٰنَهُۥ
وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿١٨﴾

﴿18﴾ الله ﷻއަށް އަޅުކަންކުރުމާ ދުރުވެގެން އެ އަޅުކަންކުރަނީ، މުޝްރިކުންނަކީ
އާޚިރަތުގައި އެބައިމީހުންނަށް އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުވަތަ ގެއްލުމެއް ވިޔަސް ދިނުމުގެ
ކުޅަދާނަކަން ލިބިގެންނުވާ ތަކެއްޗަށް އަޅުކަންކުރެއެވެ. އަދި އެ ތަކެއްޗަކީ،
އެ ތަކެއްޗަކީ ބަރު ގޮތެއް އެބައިމީހުން ބުނެއެވެ. "މިއަންނެއްޗެއް މި އަޅުކަންކުރާ
ތަކެއްޗަކީ، ތަކެއްޗަކީ އަޅުކަމުގައި މިއަންނެއްޗެއް ކުރަށްވީއްވާ
ގެނެސްދޭ ފަރާތްތަކެވެ، އާޚިރަތުގައި މިއަންނެއްޗެއް ދިނުމަށް ޝަފާޢަތްތެރިވާ މިއަންނެއްޗެއް
ސަލާމަތްކުރުމަށް ބުނެ، الله ﷻގެ ޙަޟްރަތުގައި މިއަންނެއްޗެއް ޝަފާޢަތްތެރިވާނޭ
ތަކެއްޗަކީ ޝަފާޢަތްތެރިންނެވެ." އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާ އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ!
އެބައިމީހުންގެ ފައިސާ އަދި ބިމުގައި ފައިސާ، الله ﷻ ދެނެވޮޑިގެންނުވާ ކަމެއްގެ
ވާހަކައިން، ތިޔަބައިމީހުން، އެ إلٰهُ އަށް ހަބަރުދީ، الله ﷻއަށް އަންގަވައިދެނީތަ
ބައިވެރިކުރާ، އެ إلٰهُ އަށް ވާހަކައި ތިޔަބައިމީހުން ބުނަނީހެއްޔެވެ؟

ޝަފާޢަތްކުރުމަށެވެ. ޒިޔާރަތް ދުވަހުން އެބައިމީހުންނަށް ޝަފާޢަތްތެރިވާން ބަހަކު،
އުޑުތަކުގައި ވެސް އަދި ބިމުގައި ވެސް ވާނަމަ، އެ ކަން އެބައިމީހުންނަށްވުރެން،
އެ إِلٰهُ ދަންނަވާފާގެ ގޮތުން ބޮޑެވެ. ކަންހަމަކަށް، މުޝްރިކުން އެ ދައްކާ ދޭގެ
ވާހަކަތަކާއި އެބައިމީހުން އެ ކަމާ ޝިރުކުގެ ބަރަވަމުކަން، އެ إِلٰهُ ހުސްތުރުވެ
މަތިވެރިވެވޮޑިގެން ވެއެވެ.

އަދި އެއްވެސް ބަޔަކަށް އެއްވެސް ގެއްލުމެއް އަދި ފައިދާއެއް ވިއަސް ދިނުމުގެ
ކުޅަދާނަކަން ނެތިގެންވާ ތަކެއްޗަށް ޝަރީކުތަކެއްކަމުގައި އެބައިމީހުން އެ ކުރާ ހުރިހާ
އަޅުކަމަކުން ވެސް، އެ إِلٰهُ ހުސްތުރުވެ މަތިވެރިވެވޮޑިގެން ވެއެވެ.[65]

وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَٱخْتَلَفُوا۟ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ
لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

﴿19﴾ އަދި، آدمُ عليه السلام ގެ ޒަމާނުން ފެށިގެން އެތައް ޒަމާނެއްކަށް ވާންދެން ވެސް
މީސްތަކުން އެކުގައި ވަނީ އެއް ދީނެއްގައެވެ. އެއީ، އިސްލާމް ދީނެވެ. ދެން
އެއަށްފަހު، އިބިލީހުގެ ބަހަށް ހެއްލި، ދީނާ ބޭރު ގޮތުން މީސްތަކުންގެ ތެރޭގައި
ޝިރުކުތަކެއް އުފެދި ބައިބައިވެ، އެއްބަޔަކު މުއުމިނުންގެ ގޮތުގައި ދެމިހުރެ، އަނެއް ބަޔަކު
ކާފިރުވެގެން އިޚްތިލާފުކުރިއެވެ. އެހެންކަމުން، ބަޔަކީ ދީނަށް ގޮވައިލެއްވުމަށް ޓަކައި،
نُوحُ عليه السلام ރަސޫލުކަމުގައި ފޮނުއްވުނެވެ. އަދި، اللهُ سبحانه وتعالى އަން އުޒުރި ކާފިރުވާ
މީހުންނަށް ވެސް، އެބައިމީހުން ބޭނުން ގޮތަކަށް އުޅުމުގެ ފުރުސަތުދެއްވާ ކަމަށް،
އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި رَبُّ ގެ ބަސްފުޅު އިސްވެ ގޮސްފައި ވީއެވެ.

65- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި اللَّوْحُ الْمَحْفُوظُ ގައި، އެ إِلٰهُ ލިޔުއްވައި ކަނޑައެޅުއްވައިފައިވާ ވަގުތަކާ ހަމައަށް،
އެބައިމީހުންނަށް ލުއިލެއްވުމުގެ ސަބަބުން އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް، އުޤޫބާތްފޮނުއްވުން
ފަސްކުރައްވާފައިވާ ކަމަށާއި، ޤިޔާމަތްދުވަހާއި ހަމައަށް، ފުރުޞަތު ދެއްވާ ދުވަހަށް
ފަސްކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް ވެސް، އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި رَبُّ ގެ ބަސްފުޅު، އިސްވެ
ގޮސްފައި ވެއެވެ.

އަދި އެ ބަސްފުޅު އެ ގޮތަށް އިސްވެ ގޮސްފައި ނުވާ ނަމަ، ދީނާގުޅޭ އިޚްތިލާފުވެ
އުޅެން މީހުންނަށް، ބަލާށް ދީނުގައި ސާބިތުވެ ތިބި މީހުންނަށް، މި ދެބައިމީހުންގެ
ދެމެދުގައި ދުނިޔެވީގައި، އެބައިމީހުންގެ ދެމެދުގައި ނިޔާކުރައްވާނެއެވެ. އެއީ،
ކާފިރުކަން އިޚްތިޔާރުކުރި ބާޠިލުގެ އަހުލުވެރިން، ދުނިޔެވީގައި ހަލާކުކުރައްވައި
ނަޖާތުދެއްވުމުންނެވެ. އަދި އިސްލާމް ދީން މަތީ ދެމިތިބި ޙައްޤުގެ އަހުލުވެރިން،
އެންމެހައި މުޞީބާތްތަކުން، ހިތިގުނަތަކުން، އެކިއެކި ވަތްތަކުން، ސަލާމަތްކޮށްދެއްވައި
މިންވަރުކުރައްވައިގެންނެވެ.[66]

وَيَقُولُونَ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَةٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ فَقُلۡ إِنَّمَا ٱلۡغَيۡبُ لِلَّهِ فَٱنتَظِرُوٓاْ إِنِّي
مَعَكُم مِّنَ ٱلۡمُنتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

﴿20﴾ الله ﷻ އަށް ޝަރީކްކުރި ކާފިރުން، އެ إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި ޢިލްމު ދެކޮޅަށް ތަރާވަލާ
ކާފިރުން ބުނެއެވެ. مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ އަށް ބަރުމާ ގެތު ރަސޫލުގެ ކަނޑައެޅި ވަނަވަ،
އެ ރަސޫލާ އެ މުޢުޖިޒާތް ވަހަކަތަކެއްގެ މާނައަކަށް ސާބިތުކުރައްވާފައިވާނޭ ޗަކައި،
އެބައިމީހުން ރަސޫލުންނަށް ދެއްވުން ފަދަ މުޢުޖިޒާތެއް، އެ ރަސޫލާގެ ވެރި رَبُّ ގެ
ބަސްތަކުން، އެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް ބާވައިލައްވާފައިނުވަނީ ކީއްވެގެންތޯއެވެ؟

66- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ތިބަ ރަސޫލާ އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން،
ޣައިބުގެ އިލްމު ދެނެވޮޑިގެން ވަނީ اللهﷻ އަށެވެ. ވީމާއެކު، އެއްވެސް މަޚްލޫޤަކަށް
ޣައިބުގެ އިލްމު އެނގިގެނެއް ނުވެއެވެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ، މުޢުޖިޒާތްތައް
ފޮނުއްވުމަކީ، اللهﷻ އަށް ޚާއްޞަވެގެންވާ ކަމެކެވެ. ވީމާ، މުޢުޖިޒާތްތައް ފޮނުއްވާން،
އެ إِلٰهُ އިރާދަކުރައްވައިފި ނަމަ މުޢުޖިޒާތްތައް ފޮނުއްވާނެއެވެ. އަދި މުޢުޖިޒާތްތައް
ނުފޮނުއްވާން، އެ إِلٰهُ އިރާދަކުރައްވައިފި ނަމަ، މުޢުޖިޒާތްތަކެއް ނުފޮނުއްވާނެއެވެ.
އަދި، އެ إِلٰهُ އެދިވޮޑިގެންނެވި ކަމެއް ހުރަހެއްގައި ވެސް ނުވެއްދޭނެއެވެ.

އޭ ކާފިރުންނޭވެ! އަހުރެމެންނާއި ތިޔަބައިމީހުންނާ ދެމެދު، اللهﷻ ކުރައްވާނޭ
ނިޔާތުގަކަން ތިޔަބައިމީހުން އިންތިޒާރުކޮށް ބަރަބަރަކަށް ތިބޭށެވެ! ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން،
ތިމަން ރަސޫލާ ވެސް ތިޔަބައިމީހުންނާ އެކު، އެ إِلٰهُ ގެ ނިޔާތުގަކަން އިންތިޒާރުކުރަން
ބަރަބަރަކަށްތިބޭ މީހުންގެ ތެރެއިން ވެވަޑައިގެންނަވަމެވެ. ފަހެ، އެ ނިޔާތުގެ އަދުލުން،
ބާރުލާ ގޮތުގައި މިބި ބައެއްގެ މައްޗަށް، އެ إِلٰهُ ގެ ޤުދުރަތް އައިސް އެ ބަޔަކު ހަލާކުވެ،
ބައެއްގައި މިބި ބަޔަކަށް، އެ إِلٰهُ ގެ ބަސްފުޅުން ނަސޭހަތް ހިފި ބަޔަކު ކާމިޔާބުވާނެއެވެ.[67]

وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةٗ مِّنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ إِذَا لَهُم مَّكۡرٞ فِيٓ ءَايَاتِنَاۚ قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ
مَكۡرًاۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ ﴿٢١﴾

﴿21﴾ ވާހަކަ ނުވެއި ބިން ހަނގުރާމާވެ، މުދާމާލުކަން އައިސް ދުއްޝިއްކަތްގެ އަށްމަތި
ތަކުލީފުވަން ފަހު، މީސްތަކުން إِلٰهُ އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް އިހްސާންތެރިވުމުގެ ނިޢުމަތުގައި،
މީސްތަކުސްކަމާއި، މީހާގެ ކަން އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވުމުން، އެބައިމީހުން ފަހަރެއްގަންނަނީ،
މީހުން إِلٰهُ ގެ އާޔަތްތަކަށް ދޮގުކަން، އެ އާޔަތްތަކަން ފުރައްސާރަކޮށް، އެ އާޔަތްތަކާމެދު
މަކަރުވެރި ނުބައި ރޭވުންތައް ރޭވުމަށެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ކިޔައިދީ ދެއްވާށެވެ. ތިޔަބައިމީހުން ކުރާ ހީލަތްތަކުގެ އަދަބު ވުރެ ބާރަށް ﷲ ދެއްވާނެއެވެ. ތިޔަބައިމީހުންގެ

އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! މީހުންގެ މަކަރުވެރި ޢަމަލުތައް ތިޔަބައިމީހުންނަށް

ރައްދުކުރައްވާނީ ﷲ سبحانه وتعالى އަވަސްކޮށް ކަމެއް ޖޯށެވެ. އަދި މީހުންގެ ހީލަތްތަކާ

ކަންތައްތަކުގެ އަސްލުގެ ވަސްވާސްތަކުގެ ކަލާކަން ވިޔަސް، ﷲ ވިސްނައިވާރެއްވާނެއެވެ،

މީހުންގެ ހީލަތާމެދު ޢަމަލުކުރައްވާނީ، އެ إِلٰهُ އަވަސްކޮށް ކަމެއް އޭނައިގެ

ބާރު ދެއްވެ. ހުރިހާކަމެއް، މިއަދު إِلٰهُ އާރާސްތުކޮށްފައި، މީހުންގެ، މިއަދު ރަސޫލާ

ނުލައި ޢަމަލުތަކާއި، ކިޔާ ބުނަލާއި ބަރަކާތް، މީހުންގެ ރަސޫލާ އެކަމަށް ވަރާ،

މިއަދު إِلٰهُ ވަރާއިކަމެއް އެ ގެންދަވަނި ނިކަން ޖަހާވާލިކަލާ އެކު ލިޔުއްވާނެ ނޫނެވެ.

އެއަދު ޖަހާ، ވާހަކަ ދުވަހުން މިއަދު إِلٰهُ މީހުންގެ ބިސްމިﷲ ކޮށްދެއްވާ،

އެ ކަންކަމާ އެކަށޭނަ ސަބަބު، މީހުންގެ ހުރިހާކަމެއް، މިއަދު إِلٰهُ ދަތިކުރެއްވިއެވެ.[68]

هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ فِي ٱلۡفُلۡكِ وَجَرَيۡنَ بِهِم بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ
وَفَرِحُواْ بِهَا جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٞ وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ مِن كُلِّ مَكَانٖ وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ أُحِيطَ
بِهِمۡ دَعَوُاْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا مِنۡ هَٰذِهِۦ لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٢٢﴾

﴾22﴿ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ﷲ سبحانه وتعالى އަށް ފަރާތުގެ ކަނޑުގައި

މީހުންގެ ބިންމަތީގައި ދަތުރުކުރައްވަނީ މަގު ތިރިވެސްމަތިން ދަތުރުގައި އެ ކަމަށް ބަލައި

ބަނދަރާ ރަނގަޅު ވަޔެއްގައި ފެށި މީހުންގެ ބަލައި ހުރިހި، إِلٰهއެވެ.

ދުން، މީހުންގެ ހަށި ބައިތަކަށް، އެ ނުކުން އެހެނިހެން ތެރެއަކުން ބަނަފަ،

އެ ތެރެއަކުން ކަންތައް ދަތުރުކުރާ ގޮތް، ބިރުގެ ހަމަ ހިފިއްޖެކަން

ޔަގީންވީ ހިސާބު، އެހެމީހުންނަށް ލިބޭ އެ ތެރެއަކުން ދުއްވައިގަތުން، އެ ކަލާނގެ

އެހެމީހުން ނަހަދާ ބުނެ އެޖެހުނުކަން ފަހަރެވެ.

68– التَّفسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي وَصَفْوَةُ التَّفَاسِيرِ لِلشَّيْخ مُحَمَّدُ عَلِي الصَّابُونِي

ދެން، އެ އުޅަނދުގައި ދަތުރުކުރަމުން ދަނިކޮށް، ނުހަނު ބާރަށް ވައިރޮޅި، ކޮންމެ ގޮތަކުން، ހުރިހައި ތަރަފަކުންވެސް ބޮޑެތި ރާޅުތަކެއް އައިސް، އުޅަނދުތަކާ ތޮޅުއަރަން އަރައި، މުޅި ކަނޑު އެބައިމީހުން ވަށައިލައިފެވެ. ދެން އެ ގޮތަށް ކަންތައްތައް ދެރަވެރިވެ، އެ އުޅަނދުތަކަށް ހަލާކުވެ، ފުނޑުފުނޑުވެ އެބައިމީހުންނަށްގެން އެ ތަކެތި ކަށަވަރު ޔަޤީންވެގަތުމުން، الله سبحانه وتعالى ޚާލިޞުކޮށް އެބައިމީހުން އަޅުކަންކުރާ ދީން ހުރިހާ ބާޠިލު އިލާހުންނަށް ދޫކޮށް، ނުހަނު އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު، الله سبحانه وتعالى ގެ ޙަޟްރަތުގައި ދަންނަވައި، އެބައިމީހުން ކިޔާ ހުރިހާ ދުޢާއެއް، އެ إِلٰهއަށް ޚާއްޞަކުރަން ފަށައެވެ.

އަދި އެބައިމީހުން ދުޢާކޮށް ދަންނަވާތީވެ. "މި ބިރުވެރިކަމުން، އިލާ إِلٰهُ، އަޅަމެން ސަލާމަތްކުރައްވައިފި ނަމަ، ހަމަކަށަވަރުން، އަޅަމެންވާހުރީ، އިލާ إِلٰهُ ދެއްވި ނިޢުމަތްތަކަށް ޝުކުރުވެރިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ކަމަށްވާނެއެވެ."[69]

فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۖ مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ٢٣

﴿23﴾ ދެން، ހަމަ الله އެބައިމީހުންގެ ދުޢާ އިޖާބަކުރައްވައި، އެ ބިރުވެރިކަމުން އެބައިމީހުން ސަލާމަތްކުރައްވައި ނިޖާތްކުރެއްވުމުން، ހަމަ إِلٰهއަށް އުޅުނީ ކާފިރުވެ، ހަމަ إِلٰهُގެ އަމުރުފުޅުތަކާ ޚިލާފުވެ، ބަޣާވާތްކޮށް، ފަސާދަވެރިކަމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވެ، ބިމުގައި ފަސާދަކުރާނޭ ބަޣާވާތް ކުރުމުގައި އެބައިމީހުން ފެށިއެވެ. އަދި އެ ގޮތަށް އުޅުމުގެ އިންޒާރު ނުބާއިވެސް، އެބައިމީހުން އެ ގޮތަށް އެ އުޅުނީ، އެ ގޮތަށް އުޅުމުގެ ބަދަލު އެބައިމީހުންނަށް ނުބައި ހާލުގައި ވެސް ލިބޭނެއެވެ.

69- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން اللهُ ގެ އަމުރުފުޅުތަކާ ދެކޮޅަށް ތިޔަބައިމީހުން
ތިޔަ ކޮށްއުޅޭ ނުބައި ބަޣާވާތުގެ ހިތި ނަތީޖާއާއި ގެއްލުން ހުންނާނޭ ކަން ކަށަވަރީ،
ހަމައެކަނި ތިޔަބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ ނަފްސުތަކަށެވެ. އަދި ހިއެއްތަ! އެ ކަމުގެ
އެއްވެސް ގެއްލުމެއް، ތިމަން اللهُ އަކަށް ނުވާނެއެވެ. ދަންނާށެވެ! ފަނާވެދަނިވި ދުނިޔޭގެ
ދިރިއުޅުމުގައި ތިޔަބައިމީހުންނަށް ތިޔަ ލިބޭ އަރާމާއި އުފަލަކީ ވަގުތީ ކަމެކެވެ.
ދެން އެއަށްފަހު، ހަމަކަށަވަރުން ވެސް ތިޔަބައިމީހުން އެނބުރި އައުން ވާނީ،
ތިމަން إِلٰهُ ގެ ހަޟްރަތަށެވެ. އޭރުން، ތިޔަބައިމީހުން ކޮށްއުޅުނު ހުރިހައި ކަމެއްގެ
ޚަބަރު، ތިޔަބައިމީހުންނަށް، ތިމަން إِلٰهُ ދެއްވައި، އެ ކަންކަމުގެ ހިސާބުބަލައްވައި،
އެ ކަންކަމަށް ލިބުން ބަރާބަރު ޖަޒާ، ތިޔަބައިމީހުންނަށް، ތިމަން إِلٰهُ ދެއްވާހުށީމެވެ.[70]

إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ مِمَّا
يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ وَظَنَّ أَهۡلُهَآ أَنَّهُمۡ
قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ كَذَٰلِكَ
نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ٢٤

(24) ހަމަކަށަވަރުން، ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގައި، އެ ކަންކަމުން ބަކައި، ތިޔަބައިމީހުން
ތިޔަ ފަނާވެދާ ދުނިޔެވެރިކަމާއި، ތަނަވަސްކަމާއި، ޒީނަތްތެރިކަމުގެ މިސާލަކީ،
ތިމަން إِلٰهُ އުޑުން ބިމަށް ވެއްސަވާ ވާރޭގެ މިސާލެވެ. ފަހެ، ވާރޭ ވެހުމުން،
އެ ފެން ބިމުގެ ވެއްޓާ އެކުވެ، އެ ބިމުން ނަބާތާތަކާއި އަޅާކަން ދުޖެހި، އިންސާނުންނާއި
ނަޢަމްސުތަކެއް ކައިއުޅޭ ގޮވާމާއި، ދޫނީގެ ބާވަތްތަކާއި، ގަސްތަކާއި، ވިނަތަކާއި،
ތަކެތި ކުރަކުރައިގެ ގާތުގާތުގައި އުފެދި ބޮޑުވެ، އެ ތަކެތީން އެ ބިން ޒީނަތްތެރިވެ،
އެ ބިމުގެ މަންޒަރު ރިވެތިވެދާއެވެ.

70- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ދެން، އެ ތަކެތި ކަނޑައި އެ ތަކެތީން މަންފާ ހާސިލުކުރުމުގެ ކުޅަދާނަކަން ލިބިގެންވާ ކަމަށް، އެ ބިމުގެ އަހްލުވެރީން ޔަޤީންކޮށްގެން ތިއްބައި، ކޮންމެވެސް އާފާތެއްޖެހި، ރޭގަނޑެއްގައި ނުވަތަ ދުވާލެއްގައި އެ ތަކެތި ހަލާކުވެ، ފަނާވެ، ނެތިދިޔުމަށް، ތިމަން إِلٰهُގެ އަމުރުފުޅު އަތުވެއެވެ. ފަހެ، އެ ހިނދު، ކޮށައިލެވިފައިވާ ގޮވާންތަކެއް ފަދައިން، ތިމަން إِلٰهُ، އެ ތަކެތި ހައްދަވައެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ދަނޑުބައް ފުސްސަހިދު، އެ ތަކެތި އިއްޔެ އެ ދަނޑުބަރުގައި ނުވެސް ނެތް ކަހަލައެވެ.

އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ތިމަން إِلٰهُ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ދުނިޔޭގެ މިސާލު ބަޔާންކޮށް ދެއްވިފައިވަނީ، ދުނިޔޭގެ ހަޤީޤަތް ވެސް ތިޔަބައިމީހުންނަށް، އަންގަވައި ދެއްވުމަށެވެ. ހަމަ އެ ފަދައިންނެވެ، ތިމަން إِلٰهُގެ އާޔަތްތަކާއި ދަލީލުތައް، ތިމަން إِلٰهُ ބަޔާންކޮށް ދެއްވަނީ، އެ އާޔަތްތަކާއި ދަލީލުތަކާމެދު، ވިސްނައި ފިކުރުކުރާ ބަޔަކަށެވެ. އެއީ، ދުނިޔާއި އާޚިރަތުގައި އެބައިމީހުން ފައިދާކުރާނީ ކަންތައްތަކާމެދު އެބައިމީހުން ވިސްނުމަށް ބަޔަކުއެވެ.[71]

وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ٢٥

﴿25﴾ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! الله ﷻ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ގޮވައިލައްވަނީ، އެ إِلٰهُގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ފުރިހަމައަށް ކިޔަމަންތެރިވެ، އެ إِلٰهُ ނަހީކުރެއްވި ކަންތައްތަކުން މުޅިން ދުރުވެ، ތައުބާވެރިވެ، އެ إِلٰهُއަށް ބިރުވެތިވެ ތަޤްވާވެރިވާ އަޅުތަކުންނަށް ބަލައި، އެ إِلٰهُ ތައްޔާރުކުރައްވައިފައިވާ ސުވަރުގެއަށް ވަނުމަށެވެ. އެ ސުވަރުގެއަކީ އަހްލުވެރީން ތިބޭނީ، ހިތާމަތަކާއި ބިރުވެރިކަމުން، މުޅިން ސަލާމަތްތެރިވެ، ދަރުމުގެއް ފަނާވުމެއް ނެތް ގޮތުގައެވެ.

71- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަބަދުގެއަބަދަށް ދެމިހުންނަނިވި ދާއިމީ ނިޢުމަތުގައި ނުހަނު ރައްކާތެރިކަން
މަތީގައެވެ. އަދި، އެ إِلٰهُގެ ހަދިޔާތަކުންގެ ތެރެއިން، އެ إِلٰهُ އެދިވޮޑިގަތް މީހަކަށް،
ހިދާޔަތްދެއްވައި ސީދާވެގެންވާ ތެދުމަގަށް މަގުދައްކަވައި، ރައްކާތެރިކަމާއި،
ސަލާމަތްކަމުގެ ގޮވަމިކަމުގައިވާ، ސުވަރުގެއަށް ދެވެނިވި މަގުން ހިނގުމުގެ
ހެޔޮ ތައުފީޤު، އެ މީހަކަށް، އެ إِلٰهُ ދައްކަވައެވެ. ދަންނާށެވެ! އެ މަގަކީ،
އިސްލާމް ދީނުގެ ސީދާ ތެދު މަގެވެ.[72]

لِّلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ ٱلۡحُسۡنَىٰ وَزِيَادَةٞۖ وَلَا يَرۡهَقُ وُجُوهَهُمۡ قَتَرٞ وَلَا ذِلَّةٌۚ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ
ٱلۡجَنَّةِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٢٦

﴿26﴾ ރިވެތި ގޮތުގައި الله ﷻ އަށް އަޅުކަންކޮށް، އެ إِلٰهُގެ އަމުރުފުޅުތަކާއި ނަހީތައް
ތަޤުވާކޮށް، އެ إِلٰهُގެ ރަސޫލާ ގެންނެވި އެންގެވުމަކީ ކަންތައްތަކަށް ބަލައި ގޮތުން
ބޭނުންފުޅާ ރިޢާޔަތްކުރި އެމީހުން މިނިވަންކަމާއި އެންމެ ހެޔޮވެގެންވާ ދަރުމަތާއި،
ޘަވާބާއި، އަޖުރު ހުއްޓެވެ. އެއީ، ސުވަރުގޭގެ މަތިވެރި ނިޢުމަތެވެ.

އަދި އެއަށްވުރެން އިތުރު ނިޢުމަތެއް ވެސް އެބައިމީހުންނަށް ހުއްޓެވެ. އެއީ،
ސުވަރުގޭގައި އެބައިމީހުންނަށް، اللهﷻ ގެ ކީރިތި ވަޖުހުފުޅު ދެއްކެވުމެވެ. އަދި ނަސްރުމަލަން
ފިހިއިން، ސުވަރުގެވަންތަފިރިންގެ ދުންމަލަން ހިތަފުސްއަރައިފައެއް ނުހުންނާނެއެވެ.
އަދި އެއްވެސް ދެރަކަމެއް، ހޮޑިވިރިކަމެއް އަދި ނިކަމެތިކަމެއް ވިއަސް،
އެބައިމީހުންނަކަށް ނުލިބޭނެއެވެ.

72- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ސަވާބު ދެއްވާނެއެވެ. ރިވެތި ޖަންނަތުގައި، الله ﷻ އަށް ބަލައިލެއްވުމެވެ، އެ إِلٰهُގެ ރަސޫލާ ގެންނެވި އަދަބުތަކަށް ކީރިތި ދީނުގައި ހަމަޖެހިވަޑައިގަތް އުމުރާ މީހުންނަށް، ސުވަރުގެވަންތަވެރިންނެވެ. އެ މީހުން ނިޢުމަތްތައް ނިމިގެންނުދާނޭ އެބައިމީހުން ވާހަކަ ދެމިހުންނާނޭއެވެ.73

وَٱلَّذِينَ كَسَبُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ جَزَآءُ سَيِّئَةِۭ بِمِثۡلِهَا وَتَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ مَّا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنۡ
عَاصِمٖۖ كَأَنَّمَآ أُغۡشِيَتۡ وُجُوهُهُمۡ قِطَعٗا مِّنَ ٱلَّيۡلِ مُظۡلِمًاۚ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا
خَٰلِدُونَ ٢٧

﴿27﴾ ދުނިޔޭގައި ކާފިރުވުމާއި، الله ﷻ އަށް އުޅުނު ކާފިރުވެ ނުބައި ކަމުގައި ހެދި މީހުންނަށް، އާޚިރަތް ދުވަހުން އުޅުނުގޮތްތަކަށްވުރެ، ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުން އެ ހެދި ނުބައި ކަމުގެ އަދަބަށް ވުރެ އިތުރު، އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވާނެއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ މޫނުތަކަށް، ވިހުވި ގެއް ހުރެފައި، ނިކަމެތިކަމާއި ދެރަކަމެވެ. އޭނަމަނުގެ ފަރާތުން، ޙުކުމްކުރަމާއި ހިމާޔަތްގެ އަސަރުތަކެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނަށް، އެބައިމީހުން ކަހަލަ ނުބައި ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން، الله ﷻ ގެ އަދަބު އަރައިގަތުމުން އެބައިމީހުން ސަލާމަތް ކުރެވޭނެ އެއްވެސް ތާއީދުވެރިއެއް ނުވާނެއެވެ. އެ އަދަބުން ސަލާމަތްވުމެއް ނެތެވެ، އެއްވެސް ރަށްކާތެރިކަމެއް ލިބިގެން ނުދާނެއެވެ.

އަދި ނަރަކައިގައި އެބައިމީހުން ދެމިހުރެ، އެ ނަރަކައިން އަބަދު ދުރެއް ނުވާނެއެވެ، އެ މީހުންގެ އަނދިރިކަން ގަދަވެފައި، އެބައިމީހުން މޫނުމަތި، ކަޅުކުލަ ހިނގާ ކަޅު އަނދިރިވެގެން ހުރި ރާއް، އެ ރާތްގެ ޢަމަލުތަކުގައި އެކި ނިކަމެތިކަމާ ބަރުވެ ހުންނާނެއެވެ. އަދި އޮޅުވާލަމުގެ ދުވަހު އެ ފާފަތަކުގެ ނިޔާއީ، ހަމައެކަނި ނަރަކައިގެ އަހުލުވެރިންނެވެ.

އަދި ތާއަބަދު އެ ތަނުގައި އެބައިމީހުން ދެމިތިބޭނެތެވެ.[74]

وَيَوۡمَ نَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ مَكَانَكُمۡ أَنتُمۡ وَشُرَكَآؤُكُمۡۚ فَزَيَّلۡنَا بَيۡنَهُمۡۖ
وَقَالَ شُرَكَآؤُهُم مَّا كُنتُمۡ إِيَّانَا تَعۡبُدُونَ ﴿٢٨﴾

﴿28﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! ހިސާބުބެއްލެވުމަށް ޖަމާކުރެއްވުމުން ދުވަހު، މީހުން އިލާހުގެ
ބަސްވަރުވަން، މަރުޝަރީގެ މައިދާނުގައި އެންމެހައި ޝަރީކުވެރިން އެއްކުރައްވައި
ޖަމާކުރައްވާ ޤިޔާމަތް ދުވަސް، އޭރު ރަސޫލާ ހަނދުމަކުރައްވާށެވެ! ދެން،
ޝަރީކުވެރިން ދުނިޔޭގައި އުޅުއިރު، މީހުން އިލާހާ އެއްހިސާބަށް ހަދާފައި
ބައިވެރިކޮށް ޝިރުކުކުރި އުޅުނު މުޝްރިކުން، އެ ދުވަހުން މީހުން އިލާހު
އަޅުކަންކުރެއްވުމެވެ.

މިތަނުގައި ހުންނާށެވެ ކުރެއްވާ ނިޔާކުރެއްވޭ އިންސާފުގައި، މިތަ މިތި ތަނުގައި
މިތަނުގައި ހުންނާށެވެ! އަދި، މީހުން އިލާހު ކަމަށްވައި އެ ތަކެއްޗަށް އަޅުކަންކުރި،
އެ ތަކެއްޗެއް، މީހުން އިލާހަށް ބައިވެރިކޮށްގެން ކަމުގައި މިތަނުގައި ހުންނާށެވެ
ހަމައިގެން އުޅުން އެންމެހައި އިޚުލާޞްތެރި ވެސް، އެ އެއްޗެއް އެ ހުރި ތަންތަނުގައި
ހުންނާށެވެ!

ދެން، ދުނިޔޭގައި އުޅުއިރު، މީހުން އިލާހާ އެއްހިސާބަށް ހަދާފައި ބައިވެރިކޮށް
ޝިރުކުކުރި މުޝްރިކުންނާއި، އެބައިމީހުން އެ އަޅުކަންކުރި ތަކެއްޗާ ދެމެދުގައި
އެންމެހައި ގުޅުންތަކެއް، މީހުން އިލާހު ކަނޑުއްވައިލައްވައި ވަކިކުރައްވާނެތެވެ.
އެއްކަލަމުން، އެ ދުވަހުން، އެ ތަކެއްޗަށް ހުރިހައި ގުޅުމެއް ނެތި، ދެކުން ކަނޑު
ވަކިވެދެވެ.

[74]– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި މުޝްރިކުން އަޅުކަންކޮށް އުޅުނު، އެންމެހައި ތަކެތި އެބައިމީހުންގެ ކިބައިން
އެ ވަގުތު ބަރީއަވާ، އެ ކަން އިޢުލާންކޮށް، އެ ތަކެތި އެބައިމީހުންނަށް ބޭނުންނުވާނެ.
”ދުނިޔޭގައި އުޅުނިރު ތިޔަބައިމީހުން އަޅުކަންކޮށް އުޅުނީ، ތިމަންމެންނަކަށް
ނޫނެވެ.“[75]

فَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدَۢا بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمۡ إِن كُنَّا عَنۡ عِبَادَتِكُمۡ لَغَٰفِلِينَ ٢٩

﴿29﴾ ދެން، ތިމަންމެންނާއި ތިޔަބައިމީހުންނާ ދެމެދުގައިވާ ހެކިވެރިއެއްގެ
ގޮތުގައި، الله سبحانه وتعالى ފުދެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަންމެންނާ ބެހޭ ގޮތުން ތިޔަބައިމީހުން
ދައްކައި އުޅުން ވާހަކަތައް ވެސް ތިމަންމެންނަށް ތިޔަބައިމީހުން
އަޅުކަންކުރި ކަމެއް ވެސް ތިމަންމެންނަކަށް އެނގޭ ފަދައެއް ނެތެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން،
ތިޔަބައިމީހުން ތިމަންމެންނަށް ކޮށްއުޅުން އަޅުކަމާމެދު، ތިމަންމެންނީ
ޣާފިލުވެގެންނެވެ. އަދިކިއެއްތަ! ތިޔަބައިމީހުން ކޮށްއުޅުން ކަންތައްތައް،
ތިމަންމެންނަށް އިޙްސާސްވެފައެއް ވެސް ނެތެވެ.[76]

هُنَالِكَ تَبۡلُواْ كُلُّ نَفۡسٖ مَّآ أَسۡلَفَتۡۚ وَرُدُّوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ مَوۡلَىٰهُمُ ٱلۡحَقِّۖ وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا
كَانُواْ يَفۡتَرُونَ ٣٠

﴿30﴾ ހަޖުޖޫމަކުންގެ ހިސާބުބެއްލެވުމުން ތަކައި މަޙްޝަރުގެ މައިދާނުގައި
އެބައިމީހުން ތިބޭއިރު، ކޮންމެ ނަފްސަކަށްވެސް އެ ނަފްސެއް ދުނިޔޭގައި އިސްކުރުވާފައިވާ
އިސްކުރި ޢަމަލެއް ފެނި، ދުނިޔާވީ ބަދަލުގައި ޙާޟިރު ކަންތައްތަކުގެ ގޮތް އެނގި،
ދުނިޔޭގައި އާޅާކުރި ކަލާނގެ އިލާހުންނާއި ނަކީސާ ދެކެނިވެރިއްވެވެ.

75- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ
76- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وِزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ހުރިހައި ނަފްސުތަކުންގެ، އެބައިމީހުންގެ ސާހިބުވަންތަ ހައްގުވަންތަ ﷲ ﷻ ގެ
ހަޟްރަތަށް ރައްދުކުރެވި، އެ إِلٰهُ ގެ ހަދާފައި ސިހާއިން އެބައިމީހުންނާދުރު
ނިކަމެތިވެއްޖެއެވެ، އެޔޭ ކަލޭގެ ކާނުގައިވާ ނަމަ، އެ ކަލޭގެ އެއީ ކަޖާ އަދި
ނުބައި ކަލޭގެ ކާނުގައިވާ ނަމަ، އެ ކަލޭގެ ސަލާ، ކާނުގެ ނަފްސަކަށްގެ ހުރިހަމަވަން
ދެއްވާނެއެވެ.

އެއަށްފަހު، ސުވާލުގެ ވަނަވަނީ ސުވާލުގެއަށް، ނަރަކަވަނަވަނީ ނަރަކައަށް
ވެއްދެވޭނެއެވެ. އަދި، ﷲ ﷻ ގެ ބަރަކާތުގެމަތި އެ މީހާ އެބައިމީހުންނަށް
ސަލާމްކުރައްވާނޭ ކަމުގަޔާއި، ދަރަޖަތަކެއްގެ އެ މީހާއްސަން މުޝްރިކުން
އަމުޑަނަކަން އުޅެން އަންމަރައި އިޙުސާންތަކާ އެބައިމީހުންގެ ކިބައިން ދެއިލާވެ،
އެ މީހާ އެބައިމީހުންނަށް ގެއްލިދާނެއެވެ.[77]

قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ أَمَّن يَمۡلِكُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ
ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٣١
﴿31﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! ތިބާ ރަސޫލާ އެ މުޝްރިކުންނާ ސުވާލުކުރައްވައި
އެބައިމީހުންކުރެން ނިކަން އައްސަވައިބައްލަވާށެވެ! އުޑުން ވާރޭ ވެއްސަވައި،
ތިޔަބައިމީހުންނަށާއި، ތިޔަބައިމީހުންގެ ނަޢަމް ޖަނަވާރުތަކަށް، ބޯނެ ކާނެ ދިނުން
ދެއްވަނީ ކޮން ފަރާތަކުންކަމެއްތޯ؟ އަދި ތަފާތު ގަދަރުތަކެއް ބިމުގައި ހެއްދެވި،
އެ ބިމުން ތަފާތު ބާވަތްބާވަތުގެ ދޫވާ ގަސްތަކެއް ހެދެއްވައި، ގޮވާމުގެ ބާވަތްތަކެއް
ނެރުއްވައި، އެ ތަކެތިން ތިޔަބައިމީހުންނަށާއި، ތިޔަބައިމީހުންގެ ނަޢަމް ޖަނަވާރުތަކަށް،
ރިޒްޤު ދެއްވަނީ ކޮން ފަރާތަކުންކަމެއްތޯ؟

---

[77]- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި އިވުމާއި ފެނުމުގެ ނިޢުމަތް މީސްތަކުންނަށް ދެއްވައި، އެ ނިޢުމަތްތައް އެބައިމީހުންގެ ކިބައިން ނިގުޅައިގަންނަވާފުދޭ މިލްކުވެރިކަން ލިބިގެންވަނީ ކޮންފަރާތަކަށްހެއްޔެވެ؟ އަދި މަރުވެފައިވާ ތަކެތީން ދިރޭތަކެތި ނެރުއްވައި، ދިރޭ ތަކެތީން މަރުވެފައިވާ ތަކެތި ނެރުއްވައި، ކައުނުގައި ދިރޭ ތަކެތި ހެއްދެވުމާއި އެ ތަކެތި މަރުގެންނެވުމުގެ މިލްކުވެރިކަން ލިބިގެންވަނީ ކޮންފަރާތަކަށްހެއްޔެވެ؟

އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަށް އެނގޭ ތަކެއްޗާއި، ނޭނގޭ ތަކެތި ވެސް ދިރުއްވައި، މަރުގެންނަވައި، އެ ކަންކަން އަބަދަށް ހިނގަމުން ދާނެ ގޮތް، މިންވަރުކުރައްވަނީ ކޮންފަރާތަކުންހެއްޔެވެ؟ އަދި އުޑުތަކާއި ބިމާ އަދި އެ ދެމެދުގައި ވާހައި ތަކެތީގެ ކަންތައްތައް މިންވަރުކުރައްވައި ތަދުބީރުކުރައްވަނީ ކޮންފަރާތަކުންހެއްޔެވެ؟

ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން، ޖަވާބުގައި އެބައިމީހުން ބުނާނެތެވެ. “ތިޔަ ހުރިހައި ކަމެއް ވެސް ކުރައްވަނީ، ﷲ ﷾ އެވެ.” ދެން، އިބަ ރަސޫލާ އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! ފަހެ، ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަކުރާ އަޅުކަމުގައި، ﷲ ﷾ އާ އެހެނިހެން ތަކެތި ބައިވެރިކޮށް ޝިރުކުކުރުމުން، ތިޔަބައިމީހުންނަށް، އެ إِلٰه ދެއްވާނީ ބުދުތަކާއި، ބަރާބަރު ތިޔަބައިމީހުން ފަހެ ބިރުވެތިވާނުވަނީހެއްޔެވެ؟[78]

فَذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمُ ٱلْحَقُّ ۖ فَمَاذَا بَعْدَ ٱلْحَقِّ إِلَّا ٱلضَّلَٰلُ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

﴿32﴾ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ބާރުވެރިޔާ ހުރިހައި ކަމެއް މިންވަރުކުރައްވައި، ތިޔަބައިމީހުންގެ ހުރިހައި ކަމެއް ތަދުބީރުކުރައްވައި، އެ ކަންތައްތައް ހިންގަވަނީ ތިޔަބައިމީހުންގެ ޙަޤީޤީވަންތަ، ޙައްޤުވަންތަ رَبُّ، ﷲ ﷾ އެވެ.

78- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ވިއިރު، އަޅުކަންކުރުން ޙައްޤުވެގެންވާނީ، ހަމައެކަނި، އެ إِلٰهަށެވެ. އެހެނީ، އެއްވެސް ކަލާނގެއަކީ، އެ إِلٰهަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކު ނުވެއެވެ. ފަހެ، ޙައްޤުގޮތަށް ފަހުގައި މަގުފުރެދިގެން ނޫން އެހެން ގޮތެއް އޮތްހެއްޔެވެ؟ އަދި ޙައްޤުގެ މަގުން އެއްކިބާވެއްޖެ ނަމަ، ދެން ދެވޭނީ މަގުފުރެދުމުގެ ތެރެއަށް ނޫންހެއްޔެވެ؟ ފަހެ، ޙައްޤަށް ފުރަގަސްދީ ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އުނބުރިގަންނަ ކޮން ދިމާއަކަށްހެއްޔެވެ؟ އަދި ޙައްޤުގޮތް ފިޔަވައި މަގުފުރެދުމުގެ ތެރެއަށް ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އުނބުރިގަންނަ ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ؟ އޭ މުޝްރިކުންނޭވެ! ކަން މިހެން ހުރިއިރު، الله ﷻ ފިޔަވައި އެހެނިހެން ފަރާތްތަކަށް ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އަޅުކަންކުރަނީ ފަހެ ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ؟[79]

كَذَٰلِكَ حَقَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى ٱلَّذِينَ فَسَقُوٓاْ أَنَّهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٣٣﴾

﴿33﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އެންމެފަހި ހަޤްޤުތަކުންގެ ގާތިލުވެސްމަ، ބައްޓަންވެސްމަ ރަބްބާނީ، الله ﷻ ކަން އެނގުމަށް ފަދަ، އެ إِلٰهަށް ގާތިލުވާ ކޮންމެ މީހަކު ވެސް، އެ إِلٰهގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ފުރަގަސްދީ ފަރަދިން، الله ﷻގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް އުރުދި ފާސިޤުވެ، އެ إِلٰهަށް ކިޔަމަންތެރިވުމުގެ ދާއިރާއިން ބޭރުވި މީހުންގެ މައްޗަށް، އިބަ ރަސޫލާގެ ވަރި إِلٰهގެ ކަލާމު ބަސްފުޅުވެސް ޙައްޤުވީ ސާބިތުވެވަޑައިގަތް ކަށަވަރުވެ.

އެ ބަސްފުޅަކީ، ރަސޫލުން ފޮނުއްވައި ބައްޓީ ބަޔާންކުރެއްވުމަށް ފަހު، الله ﷻއަށް ގާތިލުވެ، އެ إِلٰهގެ ދީނާ ދެކޮޅުހެދި، ޝިރުކުކުރުން މަތީ ދެމިހުރީ މީހުން އީމާންނުވާނެ ކަމުގެ ބަސްފުޅެވެ. އެ ބަސްފުޅު އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް، ބައްޓުވެ ސާބިތުވީ، الله ﷻގެ ކަމުނިއްތާ އިލާހީދުގެ ދަރުންނެވެ.

79– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ކަން މިހެން ހުރުމާ އެކު، الله ﷻ ގެ އަމުރުފުޅުތަކަން އުފެދި، ހާސިލުވާ ވީހެން، އެ إِلٰهُ ގެ އެއްކައުވަންތަކަން ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކުރަން، އެ إِلٰهަށް އީމާނެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި ދީސްތަކުންގެ ގާތަން، އެ إِلٰهُ ފޮނުއްވި އެންމެ ފަހުގެ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަން ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކުރަން، އެ ރަސޫލާގެ ގެންނަވި ހިދާޔަތަށް އަމަލެއް ވެސް ނުކުރާނެއެވެ.80

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ ۚ قُلِ ٱللَّهُ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

﴿34﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އެ މުޝްރިކުންނަށް، އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! ތިޔަ، އެ ފަރާތްތަކަން ތިޔަބައިމީހުން އަޅުކަންކޮށް އުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި، އިސްވެދިޔަ މިސާލަކާ ނުލައި، ނަމޫނާގެ ތެރެއިން ޚަލްޤުތަކުން އަލަށް އުފައްދައި، ދެން އެ ޚަލްޤުތަކުން މަރުވެ، ފަނާވެ ނެތިގެންދިޔުމަށް ފަހު، އަލުން ދިރުވައި، އުފައްދަވުން އަނބުރައި އިޢާދަކުރުމުގެ ކުޅަދާނަކަން ލިބިގެންވާ އެއްވެސް ފަރާތެއް ވާހުއްޓޭތޯ؟ ސުވާލުކުރާށެވެ. الله ﷻ ވިދާޅުވައި އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް، އެ ފަދަ ކުޅަދާނަކަމެއް ލިބިގެންވާ ކަމުގެ ދަލީލުކުރެއްވުން، އެ ކަން އެއްވެސް މުޝްރިކަކަށް ސާބިތުކޮށް ނުދެވޭނެއެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާ އެ މުޝްރިކުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! الله ﷻ އީ، އިސްވެދިޔަ މިސާލަކާ ނުލައި ނަމޫނާގެ ތެރެއިން ޚަލްޤުތަކުން އަލަށް އުފައްދަވައި، އެ ޚަލްޤުތަކުން ފަނާކުރައްވައި ނެތިކުރައްވާފަހުން ފަހު، ދެވަނަ ފަހަރަ އެ ޚަލްޤުތަކުން އުފައްދަވައި ސުރައިގައި ދެވަނަ ފަހަރަށް އުފައްދަވައި ދިރުއްވައި އިރާދަކުރައްވާ، إِلٰهއެވެ.

80- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدَّكْتُور عَائِض الْقَرْنِي

ބުނެ، ތިޔަބައިމީހުން، ޙައްޤުގެ މަގުން އެއްކިބާވެ، ބާޠިލުގެ މަގަށް އެނބުރިގަން، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ތިޔަ ދެވޭނީ ކޮން ތަނަކަށް އަދި ކޮން ދިމާއަކަށްހެއްޔެވެ؟ އަދި، ﷲ ﷻ ފިޔަވައި އެހެނިހެން ކަލާނގެތަކަށް، ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އަޅުކަންކުރަނީ ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ؟[81]

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَهْدِيٓ إِلَى ٱلْحَقِّۚ قُلِ ٱللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّۗ أَفَمَن يَهْدِيٓ إِلَى ٱلْحَقِّ
أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ أَمَّن لَّا يَهِدِّيٓ إِلَّآ أَن يُهْدَىٰۖ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ٣٥

﴿35﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! ތިބާ ރަސޫލާ އެ މުޝްރިކުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! ބުނެ، ﷲ ﷻ އާ އެ ތަކެތި ބައިވެރިކޮށް ޝިރުކުކޮށް، އެ ތަކެއްޗަކަން ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އަޅުކަންކޮށް އުޅޭ ތަކެތީގެ ތެރޭގައި ސީދާމަގަށް މަގުދައްކައިދީ، އެ މަގަށް އިރުޝާދުދޭ ހަމަ އެއްވެސް ފަރާތެއް އެބައޮތްހެއްޔެވެ؟ ޝައްކެއްނެތެވެ. ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އަޅުކަންކުރާ އެއްވެސް އެއްޗަކަށް އަދި އޭގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް، އެ ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގެ ކުޅަދާނަކަން ލިބިގެން ނުވެއެވެ. އެ މުޝްރިކުންނަށް، ތިބާ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! ޙައްޤުގެ މަގުން އެއްކިބާވެ މަގުފުރެދިގެންވާ މީހުންނަށް ހިދާޔަތްދެއްވައި، އެބައިމީހުންނަށް ޙައްޤުގެ މަގަށް މަގުދައްކަވަނީ، ހަމައެކަނި ﷲ ﷻ އެވެ.

ބުނެ، ތިޔަ މުޝްރިކުން ނިކަން ބުނެބަލާށެވެ! ޙަޤީޤަތުގައި ކަމެއް ތަބާވުމަށް ޙައްޤުވާ ބިދަމުވަނަވަ، ކާނަށް ކަލަކަން ކުރެދުނުވާމަ، ބަޔަކު މަސް ކަލަޔާ، ﷲ ﷻ އާއި، އެހެން މީހަކު މަގުދައްކައިދީ ދެއްކޮށް ހިދާޔަތް ނުދީފިނަމަ، ދަދު ބަސް ނުކުރެވޭ، ކީ ތަކެތީގެ ބައިވެރިކަމާ ތަކެތީގެ އެ ތަބާވުމުގެ އިރުޝާދާ ސަބަބުން ބަޔާންކަން ބޭނުން ބުނެ ކޮން ތަބާވެވޭނީހެއްޔެވެ؟

81- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

ޝައްކެއްނެތެވެ. الله ﷻ ފިޔަވައި ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އަޅުކަންކުރަނީ ތިޔަބައިމީހުންނަށް އެއްވެސް އެހީތެރިކަމެއް ކޮށްދެވޭނެތީވެ، އެއްވެސް އަނގަބަހެއްވާ ބުދުތަކަކަށި، އެ ފަދަ އެއްޗިއްސަށް ތަބާވެވޭތޯ. އަދި އަޅުކަމަށް ހައްޤުވާ ތިބޭނީ އަދި އެއްޗެއް ހައްޤުވާ ނިކަމެވެ ކަލާނގެ ވާނީ ހައްޤުވާ ތިބޭތޯ ތަބާވެވޭތޯ.

ފަހެ، ތިޔަބައިމީހުން ނިކަން ބަލަހާށެވެ! އެ ފަދަ ތަބާވެވޭން އަޅުކަންކުރާއިރު، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ތިޔަ ދީނީ ހައްލެއްވިއްޔާތޯ؟ އަދި އެ ފަދަ ތަބާވެވޭން އަޅުކަންކުރުން ހައްގުކުރާއިރު، ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ކުރަނީ ޚުކުމްކުރާގަ ދުކުމްއްކޮއްތޯ؟ އަދި ތިޔަ ޚުކުމް ދުކުމްކުރުން، ތިޔަބައިމީހުން ހަމަޖެހި، ހާލިދުވަންތަ الله ﷻއާއި، އެ އިލާހު ވަޙްދާނިއްޔަތާ އެއްގަލަކުރޭ ކަމަކަށްކުރޭ، އެ އިލާހު ވަޙްދާނިއްޔަތު ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ އަޅުކަންކުރުމަށް، ފަހެ ޝައްގެއްކުރައްވާތޯ؟ ޝައްކެއްނެތެވެ. ތިޔަބައިމީހުންގެ ތިޔަ ދުކުމަކީ، އެއްވެސް ބާޠިލްވެރި ނުވާ ބާޠިލް ދުކުމެކެވެ.[82]

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا ۚ إِنَّ ٱلظَّنَّ لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

(36) ޝައްކެއްނެތެވެ. ހަމަކަށަ ކުރީ ހިޔާލަކަށް ފިޔަވި، އެބައިމީހުންގެ ގިނައިން ތިބީ ފަހަތުގައި ނޫނެވެ. އެ ގޮތަކަކީ ހަމަކަށަ، އެބައިމީހުން އެ އަޅުކަންކުރާ އެއްޗަކީ ބާތިލްކަމެއް ނަމަކަށްގެންގުޅޭ ކަމެކެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ އެ ހަމަ ޤަބޫލުގެ ގަބޫލުކަން ބިނާކުރީ އެބައިމީހުން ހަމަކަށަ، އެ ބާތިލްކަން އަޅުކަންކުރުމުން، އެބައިމީހުން الله ﷻގެ ޝަރީޢަތަން ކުރެވެންވީ، އެބައިމީހުން ދުރު، އެ އިލާހު ޙަޤީޤީ ގޮތުންވާނެ ކަމެވެ.

82- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ހަމަކަށަވަރުން، ބާތިލުކުރާ ކުރު ހިތަކަށި، ބަރައްދު ދެންނެވުމުގައި، އެއްވެސް ކަމެއް ފުއްދައިދޭނެ އަދި ދަލީލެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫނެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، اللهُ ﷻ ގެ، އެ ދުސްތޫރުތަކުގެ ކުރިކުރިގައިހުރި ކުރުކުރިކަމާއި، ނަބިއްޔާއި ރަސޫލުކަން ސާބިތުކުރައްވާ ރަސޫލާގެ ހިސާބުތަކު ދޫކޮށްލާ އަދި އެ ނޫން ވެސް ޣައިބުގެ ކަންތައް ހުރިހާ ކަމެއް ދެނެވޮޑިގެންވާ އިލާހެވެ.[83]

وَمَا كَانَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٣٧﴾

﴿37﴾ އަދި މި ޤުރުއާނަކީ، اللهُ ﷻ ނޫން އެހެން ފަރާތަކުން، ދޮގުހަދައިގެން މީހަކު ގެންނަވައިދޭ ފޮތެއް ކަމަށް ބަހައްޓާ ބޭނުމެއްގައި ވިއަސް، އެ ވަރަކަށް ނުކުޅެ މީސްތަ އެއްވެސް މީހަކު ގަބޫލުކުރާނެ ވަރަކަށެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ، މި ޤުރުއާނަކީވާ ބަރާއަތުތެރިކަމާއި، ފަސޭހަތަކުތެރިކަމާއި، އެ ފޮތުގައި ބަޔާންކުރެއްވިފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ފުރިހަމަކަމުން، އެ ފޮތުގައިވާ ފަދަ އެއްވެސް އާޔަތެއް ގެނައުމަކީ، އެންމެހައި އިންސީންނާއި ޖިންނީން ވެސް ނުކުޅެދިފައެވެ.

ވީމާއެކު، މި ޤުރުއާނަކީ، ދޮގުކުރެވޭން އޮތް ފޮތެއް ނޫނެވެ. އަދިބައެއްތޯ! اللهُ ﷻ އެ ޤުރުއާން ބާވައިލެއްވީ، އެ ފޮތް ބާވައިލެއްވުމުގެ ކުރިން، އެ إِلٰهُ ފޮނުއްވި ރަސޫލުން ގެންނެވި ވެސް އިސްލާމް ދީން ކަމުގައި ވުމާ އެކު، އެ ރަސޫލުންނަށް، އެ إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި ފޮތްތަކުގައިވާ ވާހަކަތައް ތެދުކުރައްވާ ފޮތެއްގެ ގޮތުގައެވެ. އަދި ނަބިއްޔާއި ރަސޫލުކަން ސާބިތުކުރައްވާ ރަސޫލާގެ އިންސާނުގެ މީހުންގެ މައްޗަށް، اللهُ ﷻ ޝަރުޢުކުރައްވާ އިންސާނީ ކަންތައްތައް ވަކިވަކިކޮށް ބަޔާންކޮށްދެއްވުމަށެވެ.

ޝައްކެއްނެތެވެ. ޔަޤީނު ޤުރްއާނަކީ، ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި، ﷲ ﷻ ގެ ހަޟްރަތުން
ބާވައިލެއްވިގެންވާ ފޮތެއް ކަން ޔަޤީނެވެ.[84]

أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ قُلۡ فَأۡتُواْ بِسُورَةٖ مِّثۡلِهِۦ وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ
صَٰدِقِينَ ٣٨

﴿38﴾ އަދި ކިޔައްމަ! މި ޤުރްއާނަކީ، އެ ރަސޫލާ އަމިއްލައަށް ހައްދަވައިގެން އުފެއްދި
އެއްޗެއް ކަމުގައި މުޝްރިކުން ބުނަނީހެއްތޯ؟ ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން، އެ ރަސޫލާއެވެ،
އެބައިމީހުން ފަދަ އިންސާނަކު ކަމާއި، އިންސާނަކަށް ނުކުރެވޭވަރުގެ ކަމެއް،
އެ ރަސޫލާ އަމިއްލައަށް ނުކުރެއްވޭނެ ކަން އެބައިމީހުން ރަނގަޅަށް ދަންނައެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ކަން މިހެން ހުރުމާ އެކު، ތިބާ ރަސޫލާ އެ މުޝްރިކުންނަށް
ވިދާޅުވާށެވެ! ޔަޤީނު ޤުރްއާނާމެދު ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ދަޢުވާކުރާ ވާހަކަތަކުގައި
ތިޔަބައިމީހުންނީ ތެދުވެރިން ކަމުގައި ވާނަމަ، ﷲ ﷻ ފިޔަވައި، އެންމެހައި
އިންސީންނާއި ޖިންނީންގެ ކިބައިން އެހީއާއި، މަދަދާއި، ވާގިއެދިގެން ނަމަވެސް،
އެ ޤުރްއާނުގައިވާ ފަދަ ބަލާޣަތްތެރިކަމާއި، ފަޞާޙަތްތެރިކަމާއި، މާނައާއި ހިދާޔަތް
އެކުލެވިގެންވާ އެންމެ ސޫރަތެއް ވިޔަސް ތިޔަބައިމީހުން ނިކަން ގެނެސްދީބަލާށެވެ!

ދަންނާށެވެ! ޔަޤީނު ޤުރްއާނުގައިވާ ފަދަ އެންމެ ސޫރަތެއް، އަދި ކިޔައްމަ! އެންމެ
އާޔަތެއް ވިޔަސް ގެނައުމަކީ، ﷲ ﷻ ނޫން އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ކުރެވޭނޭ
ކަމެއް ނޫނެވެ.[85]

84- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

85- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

بَلۡ كَذَّبُواْ بِمَا لَمۡ يُحِيطُواْ بِعِلۡمِهِۦ وَلَمَّا يَأۡتِهِمۡ تَأۡوِيلُهُۥۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۖ
فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣٩﴾

(39) އަދި ނަބިއްޔާ! އެ ޤުރުއާނުގެ އާޔަތްތަކަށް ކިޔާވާ އަޑު ހަމަ އިވުމާ އެކު،
އެ އާޔަތްތަކާމެދު ވިސްނައި ފިކުރުކުރުމަކާ ނުލައި، އެ ޤުރުއާނުގައިވާ އެއްޗެއް
އެބައިމީހުންނަށް ނުވެސް އެނގިގެން، އެ ފޮތް ދޮގުކުރުމަށް އެ މުޝްރިކުން
އަވަސްވެގަތެވެ. އަދި އެބައިމީހުން އެ ޤުރުއާން ދޮގުކުރީ ކާފިރުވެގަތީ، اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ގެ
ޙަޤީޤަތުން އައިސްފައިވާ ވަޢުދުގެ ބަސްފުޅުތަކާއި، ވަޢީދުގެ ބަސްފުޅުތަކާއި،
ނަތީޖާތަކުން މަރުވުމަށް ފަހު އަލުން ދިރުއްވާނޭ ވާހަކައާއި، ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުން
ކުރި ޢަމަލުތަކުގެ ޖަޒާދިނުމަށްޓަކައި އެ ޢަމަލުތަކާ އެކަށީގެންވާ ޖަޒާ ނުވަތަ ސަވާބު
ދެއްވާނޭ ވާހަކައާއި، ސުވަރުގެއާއި ނަރަކައިގެ ވާހަކަތައް އެ ފޮތުގައި ވާތީ އެވެ،
އެ ވާހަކަތަކުގެ ޙަޤީޤަތް އެބައިމީހުންނަށް އެނގުމުގެ ކުރިން ވެސް މެއެވެ.

ޢިލްމީ ތަފްސީރާ ގެންނެވި ތިލާވަތުގެ މަޢުނާގެ މުޝްރިކުން ދޮގުކުރި ފަހަރުން، މައްކާގެ
މުޝްރިކުންގެ ކުރީގައި އުޅުނު އުންމަތްތަކުގެ ކާފިރުން ވެސް، އެބައިމީހުންގެ ގާތަށް
ފޮނުއްވުނު ރަސޫލުން ގެންނެވި ހިދާޔަތް ދޮގުކުރިއެވެ. އޭ ރަސޫލާއެވެ! اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ގެ
ދީން ދޮގުކުރި އަނިޔާވެރިން ނިމިގެންދިޔައީ ކޮން ގޮތަކަށްތޯ، އިބަ ރަސޫލާ
ނިކަން ވިސްނާވަޑައިގަންނަވާށެވެ! އޭގެ ތެރެއިން ބައެއް އަނިޔާވެރިން، اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى
ހަލާކުކުރެއްވީ ނޫޙުގެ ޤައުމު، ބޮޑު ތޫފާނުން ގަރަގުކޮށްލައްވައިގެންނެވެ.
އަނެއް ބައެއް ކަނޑުގައި ގަރަގުކޮށްލައްވައިގެންނެވެ. އަދި އެ ނޫން ގޮތްގޮތަށް ވެސް
އެ ގޮތަށް އަނިޔާވެރިން ހަލާކުކުރައްވައި ނިމުމަކަށް ގެންދެވިއެވެ.[86]

86- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

وَمِنۡهُم مَّن يُؤۡمِنُ بِهِۦ وَمِنۡهُم مَّن لَّا يُؤۡمِنُ بِهِۦۚ وَرَبُّكَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُفۡسِدِينَ ٤٠

﴿40﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ތެރޭގައި، އެ ޤުރުއާނަށް އީމާންވެ އެ ފޮތުގައިވާ ވާހަކަތަކަށް ތެދުކުރާ ބަޔަކު ވެސް ވެއެވެ. އަދި، އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ތެރޭގައި އެ ޤުރުއާނަށް އީމާންނުވެ، އެ ޤުރުއާން ދޮގުކޮށް، މަރު ދުވަހާ ހަމައަށް ވެސް، އެ ގޮތުގެ މަތީގައި ދެމިތިބޭ ބަޔަކު ވެސް ވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މަރުވުމަށް ފަހު އެބައިމީހުން ދިރުއްވާނީ ވެސް، ހަމަ އެ ގޮތުގެ މަތީގައެވެ. އަނިޔާވެރިވެ ދެކޮޅުހެދުމުގެ ގޮތުން، ފާސިދު ޤުރުއާނަށް އީމާންނުވާ މިފަދަ ފަސާދަކުރާ މީހުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި إِلٰهُ މޮޅަށް ދަނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އެބައިމީހުން، އެބައިމީހުން އެ ކުރާ ފަސާދައިގެ ސަބަބުން، ޤިޔާމަތް ދުވަހުގެ ގަދަފަދަ ބަދަލު އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވާނެއެވެ.[87]

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل لِّي عَمَلِي وَلَكُمۡ عَمَلُكُمۡۖ أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ مِمَّآ أَعۡمَلُ وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا
تَعۡمَلُونَ ٤١

﴿41﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަން ދޮގުކޮށްފި ނަމަ، އެބައިމީހުންނަށް އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! ތިމަން ރަސޫލާއަށް ވަނީ، ތިމަން ރަސޫލާގެ ދީނާއި، ތިމަން ރަސޫލާ ކުރައްވާ ޢަމަލުތަކާއި، އެ ކަންކަމަށް ލިބެންވާ ޖަޒާއެވެ. އަދި، ތިމަން ރަސޫލާ ކުރައްވާ ކޮންމެ ކަމެއްގެ ނަތީޖާ އުފުލަންޖެހޭނީ ވެސް، ހަމަ ތިމަން ރަސޫލާއަށެވެ. އެ އިން ކަމަކާމެދު ތިޔަބައިމީހުންނާ ސުވާލެއް ނުކުރެއްވޭނެއެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަށް ވަނީ، ތިޔަބައިމީހުންގެ ދީނާއި، ތިޔަބައިމީހުން ކުރާ ޢަމަލުތަކާއި، އެ ކަންކަމަށް ލިބެންވާ ޖަޒާއެވެ.

87- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަކީ ކޮންމެ ކަމެއްގެ ނަތީޖާ އުޖޫރާ ލިބޭނޭ ފަހެ
ހަމަ ތިޔަބައިމީހުންނަށެވެ. އެ އިން ކަމަކާބެހޭ، ތިމަން ރަސޫލާއާ
ސުވާލެއް ނުކުރެއްވޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ތިމަން ރަސޫލާ ކުރައްވާ އަމަލުތަކުން
ތިޔަބައިމީހުން ވެސް ބަރީއަވެގެންނެވެ. އަދި އެ އަމަލުތަކުގެ ސަވާބުން،
ތިމަން ރަސޫލާއަށް އުޖޫރައެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާ ނަމަ، އެ ކަމުން ތިޔަބައިމީހުން
ވެސް ސަވާބުލިބިގަންނާނެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންކުރާ އަމަލުތަކުން، ތިމަން ރަސޫލާ
ވެސް ބަރީއަވެގެންނެވެ. އަދި އެ އަމަލުތަކުގެ ސަވާބުން، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ލިބޭ
އުޖޫރައިން، ތިމަން ރަސޫލާ ވެސް ސަވާބުލިބިގަންނާނެއެވެ.[88]

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

﴿42﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އަދި، އިބަ ރަސޫލާ ގުރްއާން ބަޔަކު ވަރަކަށް ގުރުމަކާއި،
ހައްގު ގެންނެވުން، އިބަ ރަސޫލާ ކިޔަވައިދެއްވާ ތަކެތި އަހާނެ ބަޔަކު
އެ މުޝްރިކުންގެ ތެރޭގައި ވެއެވެ. ނަމަވެސް، އެ ތަކެތީގެ ނަފާ އެބައިމީހުން
އެ ހަނދު، އެ ތަކެތި ތެރެއިން ގަބޫލުކުރަން، އިބަ ރަސޫލާގެ ގޮތުގައި ޤުދުރަތު
ބަހަށް ހަމަ ގޮތަކަށް ނުވެއެވެ. ފަހެ، ބީރު ބަހަށް ފަރިއްވާ ކުރެވޭ ކަނުގައިކަން،
އިބަ ރަސޫލާއަށް ދިބިވަޑައިގަންނަވާތޯ؟ ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެ ފަދަ ބީރުން،
އިބަ ރަސޫލާގެ ބަސް ދިބިވަޑައިގަންނަވާނެ ނުވެއެވެ. ވީއިރު، ހަމަ އިވުނުކަމުގައި ވިޔަސް
ބަރުވާ ހަމަހަރުކަން ބީރުވެގެން ތިބި، ހެދި ގޮތުގައި ބުއްދި ބޮޑުން ނުހުރި
އަދި ބަރުވާ ކަމެއް ނުދަނެނަ ބަހަނަ ތެދުހަގުދަކާ ވިދާޅުވާ ހަނދާނެއް ނުހިމެ،
ފަހަރުގައި ވެސް، އިބަ ރަސޫލާގެ ބުނުއްވުން ކަމެއް ނުވެއެވެ.

88– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ވީމާ، الله ﷻ ތަޢުރީފުކުރެއްވުމުން ފެނުނީ، އިބަ ރަސޫލާ ތިޔަ ގޮވައިލައްވާ ގޮވައިލެއްވުމުން، އެ ޤަޤަ މީހުންނަކަށް އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުލިބޭނެތެވެ.[89]

وَمِنْهُم مَّن يَنظُرُ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تَهْدِى ٱلْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

(43) އޭ ރަސޫލާއެވެ! އަދި، އިބަ ރަސޫލާއަށާއި، އިބަ ރަސޫލާގެ ނަބީކަމުގެ ތެދުކަމުގެ ދަލީލަށް، ހެކިތަކަށް ބަލާލާ، ބަލާނެ ބަޔަކު ވެސް، އެ މީހުންގެ ތެރޭގައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އިބަ ރަސޫލާއަށް، الله ﷻ ދެއްވި، ހިދާޔަތުގެ ނޫރު އެބައިމީހުންނަށް ނުލިބެއެވެ. ފަހެ، ކަލޭ ބަލަނީ، އެބައިމީހުން ދެކޭތި ލަނޑު ހެދިއްޖެތަކަށްގެ ކަލާންގެ، އިބަ ރަސޫލާއަށް ތިމަގެ އިސްޖެހި، ތަގުއްވުމާއި؟ ނުކުރެއްވޭނެއެވެ. އެ ޖަމާ މާދެއް، އިބަ ރަސޫލާއަކަށް ތިމަގެ އިސްޖެހި ނުވެއެވެ. ވިޔަސް، ޙަޤީޤަތް ފެނުނު ކަލޭގައި ވިޔަސް، ހަލާކުގެ މަގު ނުފެނަ، ހައްޤު ސާބިތުކުރާ ބަޔަކު ބަލަކަށް ތެދުވެގެންނޭ ހިދާޔަތްދެއްވުމެއް، ޖަހަލައިގައި ވެސް، އިބަ ރަސޫލާއަށް ހެލިކުރޭ ކަލޭ ނުނެވެ. ނުކުރެއްވޭނެއެވެ. އެ ހިދާޔަތް ކަލޭ މީލާދެގެން ވަނީ، ހަމައެކަނި، الله ﷻއަށެވެ. ވީމާ، އެ إِلٰه އިލާހުވެރިކަމަށް ބަޔަކަށް ތެދުވެވުން މަގުތައްކަމުގެ ހިދާޔަތްދެއްވުމަކީ.[90]

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظْلِمُ ٱلنَّاسَ شَيْـًٔا وَلَٰكِنَّ ٱلنَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

(44) ހަމަކަށަވަރުން، މީސްތަކުން ޙައްޤުގައި ޖަޖަތަކުގެ އިތުރަށް، އެބައިމީހުން ޖަޖަހިކަމަށް، އެބައިމީހުންގެ ޖުތުގައި ޒުލުމާ އަދި މީސްތަކުން ޙައްޤުގައި ގޮތް ކަންތައްތަކުން ބަޔެއް، އެބައިމީހުންގެ ޖުތުން އެނިޔާކުރައްވައި، އަދި މި ނޫން ކަމުކަން ވިޔަސް، الله ﷻ މީސްތަކުންނަށް އަނިޔާއެއް ނުކުރައްވަތެވެ.

89- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

90- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّؤُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އެހެންނެއްކަމަކު، މީސްތަކުން، اللهُ ﷻ އަށް އުރެދި ކާފިރުވެ، އެ إِلٰهُ ގެ އަމުރުފުޅުތަކާ
ޚިލާފުވެ، އެ إِلٰهُ ނަހީކުރެއްވި ކަންތައްތަކަށް އަރައިގެން، އެބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ
ނަފްސުތަކަށް އެބައިމީހުން އަނިޔާވެރިވެއެވެ.[91]

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا سَاعَةً مِّنَ ٱلنَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۚ قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ
كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

﴿45﴾ އަދި އެންމެހައި ޚަލްޤުތަކުން މަރުވެ، ދުނިޔަވީ ބަރުޒަޚުގެ ދިރިއުޅުމުން
ނިމުމުން ފަހު، އެބައިމީހުން އަލުން ދިރުއްވައި، މަޙްޝަރުގެ މައިދާނަށް
އެއްކުރައްވައި، اللهُ ﷻ އެ އެންމެން އެއްތަންކުރައްވާނެތެވެ. އޭރު، ދުނިޔަވީ
ބަރުޒަޚުގައި ޚަލްޤުތަކުންކި ހަމަމަދުރަވާ އެކަކާނަ ޖޫމުން އެބައިމީހުންނަށް
ޖަގާ ދެއްވުމަށް ބަލައެވެ. އަދި ގާޒިޔަމް ދުވަހުގެ، ދިގުކަމުންނާއި، އެ ދުވަހުގެ
ބަލާއެއްގެ ބޮޑު ކަން ކާފިރުންނަށް ފެންނަ ހިނދު، އެބައިމީހުންނަށް ހީވާނީ، ދުވާލުން
ކުޑަ ހިނދުކޮޅެއްގައި ނުވަތަ އެންމެ ގަޑިއެއްހާއިރު މެނުވީ، ދުނިޔޭގައި ވެސް
އަދި ކަބުރުގައި ވެސް އެބައިމީހުން ނުތިބި ކަމަށެވެ.

އަދި ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު، މީސްތަކުން އެއް ބައެކު އަނެއް ބަޔަކަށް ފެނިގެންވާ
އޮތުން ފަދައިން، މަޙްޝަރުގެ މައިދާނުގައި ވެސް، އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް ފެނި،
އެއީ އެވިނިމިވިން މީހުންކަން، ކާގެ އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް އެނގޭނެއެވެ.
ނަމަވެސް، ކުޑަ ހިނދުކޮޅެއްގެ ތެރޭގައި އެބައިމީހުންގެ މެދުގައިވި ހުރިހައި
ގުޅުންތަކެއް މުޅިން ކެނޑިގެން ހިނގައިދާނެތެވެ. އޭރު، އެ ދުވަހު އެބައިމީހުންނަށް
ގެންނަ ބިރުވެރިކަމާއި ބަލާވަރު ބޮޑުކަމުންނެވެ.

91- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ޤިޔާމަތް ދުވަހުން، الله سبحانه وتعالى އާ ބައްދަލުވުން ކަމަށާއި، ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގައި، އެ إِلٰهުގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ކިޔަމަންތެރިވެ، ނަހީކުރެއްވި ކަންތައްތަކުން ދުރުވެ އަޅުކަންކުރުމަށް ތައްޔާރުވެވޭނެ ކަމަށާއި، އެ إِلٰهައަށް އުޅުދި ނުކިޔަމަންތެރިވެ އަޅުކަންކުރުމަށް ބަދަލުދެވޭނެ ކަމަށް އިންކާރުކުރި، އެ ކަންކަން ދޮގުކުރިމީހުން ގެއްލި ހަލާކުވެއްޖެ ކަން ކަށަވަރުވެއެވެ. އަދި ތެދުމަގުން ހިނގައި، الله سبحانه وتعالى އަށާއި، އާޚިރަތް ދުވަހަށް އީމާންވާ ގޮތް ބަދަލުދެވޭއެއްކަމުގެ ބަރަކާތުގައި ކާމިޔާބުކަން އިސްތިޤާމަތުގެ ސަބަބުން، އެބައިމީހުން އެ ވަނީ ގެއްލުމާއި ހަލާކުގެ ތެރެއަށް ވެއްޓިފައެވެ.[92]

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعۡضَ ٱلَّذِي نَعِدُهُمۡ أَوۡ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيۡنَا مَرۡجِعُهُمۡ ثُمَّ ٱللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ ﴿٤٦﴾

﴿46﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! މިމަން إِلٰهައަށް އުޅުދި ނުކިޔަމަންތެރިވެ އަޅުކަންކުރަން ދެއްވުމަށް، މިމަން إِلٰهُ ވަޢުދުކުރެއްވި ބައެއް ޢުޤޫބާތްތައް ދުނިޔެމަތީގައި ފެނުން އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ފޮނުއްވައި، އިބަ ރަސޫލާގެ ޙަޔާތްޕުޅުގައި، އެ ކަންކަން، އިބަ ރަސޫލާއަށް، މިމަން إِلٰهُ ދައްކަވައިފާނެއެވެ، ނުވަތަ އޭގެ ކުރީގައި، އިބަ ރަސޫލާގެ ފުރާނަފުޅު، މިމަން إِلٰهُ ހިއްޕަވައިފާނެއެވެ، ފަހެ، މިއިން ކޮންމެ ގޮތެއްގައި ވެސް، އެބައިމީހުންނާއި އެބައިމީހުންގެ ކަންތައްތައް އެނބުރި ރުޖޫޢަވާން ވާނީ ހަމައެކަނި، މިމަން إِلٰهُގެ ޙަޟްރަތަށެވެ.

އަދި ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުން ކޮށްއުޅުނު އެއްވެސް ކަމެއް، الله سبحانه وتعالى އަށް ފޮރުވި ވަންހަނާވެގެން ނުވާނެއެވެ، އެ ހުރިހައި ކަމެއްގެ މައްޗަށް، އެ ދުވަހުން، الله سبحانه وتعالى ހެކިވެވޮޑިގެންނަވާނެއެވެ.

92- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ދެން އެއަށްފަހު، ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުން ކޮށްކުރުވުން ހަމަޖެހިކަން ލިބުންވާ
ބައްދު ޖަޒާ އެބައިމީހުންނަށް، الله ﷻ ދެއްވާނެތެވެ.[93]

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

(47) އޭ މުސްލިމުންނޭވެ! އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ކުރިން ފާއިތުވެދިޔަ ކޮންމެ އުއްމަތެއްގެ މީހުންގެ ތެރެއިން ވެސް އެބައިމީހުންގެ ގާތަށް، ތިމަން إِلٰهُ، ރަސޫލަކު ފޮނުއްވީމެވެ. އަދި، ތިމަން إِلٰهއަށް ޢިބާދަތްކުރުމަށް އަމުރުކޮށް، ތިމަން إِلٰهُގެ ދީނާ ނަހީވުމަން ގޮވައިލެއްވުމަށް ބަލައި، ނަބިއްޔާއި ރަސޫލުކަން ޤަބޫލުކުރުމަށް ރަސޫލާ مُحَمَّدُ ﷺ އަށްވުރެ ކުރިން ބާރުވެރިކަން ރަސޫލުންނެވެ، ތިމަން إِلٰهُ ފޮނުއްވީމެވެ.

ފަހެ، ކޮންމެ ރަސޫލަކު ވެސް، އެ ރަސޫލާ ޙަވާލުކުރެއްވުން ރިސާލަތު، އެ ރަސޫލެއްގެ އުންމަތުގެ މީހުންނަށް ރައްދުކުރައްވައި، އެ ރިސާލަތު އިއްވަވައިދެއްވައި ވުމާ އެކު، ޤިޔާމަތް ދުވަހުން، ކޮންމެ އުންމަތެއްގެ ރަސޫލަކު ވެސް، އެ ރަސޫލެއްގެ އުންމަތުގެ މީހުންގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގަތުމުން، އެ އުންމަތެއްގެ މީހުންގެ ބަދަލުގެ ޙުކުމް، الله ﷻ ގެ ބަސްތިރަކަން ހުރަނެވި، އެ ރަސޫލާ ބައިވެރިކަމާ ދުވުދު ބައްޓަން އިންސާފުވެރިކުރައްވައި، ނިޔާކަނޑައަޅުއްވައި، ބަދަލުދެއްވާނެތެވެ.

އެއީ، ކޮންމެ އުންމަތެއްގެ މީހުން ވެސް، ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު އެބައިމީހުން ކުރެ ހަމަޖެހިކަމާ އެކަށޭނަ ބައްދު ޖަޒާ ކުރެވޭވެސް އަނިޔާވެރިވެވުމެއް ނުކުރި ފުރިހަމައަށް އެބައިމީހުންނަށް ލިބުމަން ބަދަލުވެއެވެ.[94]

93– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

94– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة وَتَفْسِيرُ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ لِلإِمَامِ ابْنِ كَثِير الدِّمَشْقِي

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٤٨﴾

﴾48﴿ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަން ދޮގުކޮށް، އިބަ ރަސޫލާ ގެންނެވި
ރިސާލަތަށް އިންކާރުކުރި މީހުން ބުނެއެވެ. "އިބަ ރަސޫލާއާއި، އިބަ ރަސޫލާއާ ތަބާވާ
މީހުންނީ ތެދުވެރިން ކަމުގައި ވާނީ ނަމަ، ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ބުނާ ޤިޔާމަތް ދުވަސް،
އަންނާނީ ކޮންއިރަކުންހެއްޔެވެ؟ އަދި ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ބުނާ ޢުޤޫބާތާއި ޢަޛާބު،
[illegible] އަންނާނީ ވެސް، ކޮން އިރަކުންހެއްޔެވެ؟"[95]

قُل لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي ضَرّٗا وَلَا نَفۡعًا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۗ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌۚ إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ فَلَا
يَسۡتَـٔۡخِرُونَ سَاعَةٗ وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ ﴿٤٩﴾

﴾49﴿ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާ، އެ މުޝްރިކުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! الله ﷻ ގެ
އިރާދަފުޅާއި މިންވަރުފުޅުގެ ދަށުން ނޫނީ، ތިމަން ރަސޫލާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް
މަންފާއެއް ލިބިގަތުމަކީ، ތިމަން ރަސޫލާއަށް މިލްކުވެގެންވާ އަދި، ތިމަން ރަސޫލާގެ
ބާރުގެ ދަށުގައިވާ ކަމެއް ނޫނެވެ. އަދި، الله ﷻ ގެ އިރާދަފުޅާއި މިންވަރުފުޅުގެ
ދަށުން ނޫނީ، ތިމަން ރަސޫލާއާ ކުރިމަތިވެދާނޭ ގެއްލުމަކާއި މުސީބާތަކުން
ސަލާމަތްވުމަކީ ވެސް، ތިމަން ރަސޫލާއަށް ކުރެއްވޭނޭ ކަމެއް ނޫނެވެ.

ވީމާ، الله ﷻ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މެނުވީ، އެހެން ބަޔަކަށް މަންފާއެއް ކުރުމަކީ ނުވަތަ
ގެއްލުމެއް ދިނުމަކީ، ތިމަން ރަސޫލާއަށް [illegible] ކުރެއްވޭނޭ ކަމެއްހެއްޔެވެ؟
އަދި ހަމަ އެ ފަދައިންނެވެ، ޤިޔާމަތް ދުވަސް އަންނާނޭ އިރެއް، ތިމަން ރަސޫލާއަށް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނީ ވެސް ކޮން އިރަކުންހެއްޔެވެ؟

95- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ސަބަބެއްނެތެވެ. ހަލާކުވެދިޔަ އުންމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ އުންމަތަކަށް ވެސް،
އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ޢަޛާބު އައިސް އެބައިމީހުން ހަލާކުވެ ނިމިދިއުމަށް ޚާއްޞަ،
ވަގުތެއް ކަނޑައެޅިފައި ވެއެވެ. ފަހެ، އެ ޤައުމެއްގެ އަޖަލު ހަމަވެއްޖެ ނަމަ،
އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ދުނިޔަވީ ޢުޤޫބާތް ފޮނުއްވައި އެބައިމީހުން ހަލާކުވެ
ނިމިދިއުން، އެއްގަޑި ހިނދުކޮޅަކަށް ވިޔަސް އަވަސް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި
ފަސް ވެސް ނުކުރެވޭނެއެވެ.[96]

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُهُۥ بَيَٰتًا أَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ ٱلْمُجْرِمُونَ ٥٠

﴿50﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! الله ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވާ ޢަޛާބު އައުން
އަވަސްވުމަށް އެދޭ މުޝްރިކުންނަށް، އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! ތިޔަބައިމީހުން
[illegible] [illegible] ތިޔަބައިމީހުން ބުނެދީބަލާށެވެ! ނިކަން [illegible] ހިމޭނުން
ނިދާއިރުގައި ރޭގަނޑު ނުވަތަ ދުވާލުގެ ވަގުތުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން ހިނދު، الله ﷻ ގެ
ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވާ ޢަޛާބު ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް އައުމުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް
ކޮބާ ކޮން ފައިދާއެއްހެއްޔެވެ؟ އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަށް ފުރުޞަތު ކޮން ބޭނުމެއްހެއްޔެވެ؟
ވީއިރު، الله ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވާ ޢަޛާބު އައުން އަވަސްވުމަށް ތިޔަބައިމީހުން
ތިހާ އެދެނީ ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ؟ އަދި އެ ޢަޛާބު އަތުވެއްޖެ ނަމަ، އެ ކަމުން
ސަލާމަތްވުމަށް ބަލައި، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ކުރެވޭނެ ވެސް، ކޮން ކަމެއްހެއްޔެވެ؟

އޭ މުޝްރިކުންނޭވެ! އެ ޢަޛާބު އައުން އަވަސްވުމަށް ތިޔަބައިމީހުން ތިހާ އެދޭ
ޢަޛާބަކީ، އެއްވެސް ބަރަކާ ހިތް އެދޭނޭ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ، ކޮންމެ ޢަޛާބެއް ވެސް،
އޭގެ ތެރޭގައި ނުރަސް ބިރުވެރި އަދި އުނދަގޫ ގެއްލުންތެރިކަމެވެ.

96- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ވިޔާ، اللهُ ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވާ ޢަޛާބު އައުން އަވަސްކުރަން ތިޔަބައިމީހުން
ނޭދޭނެވެ![97]

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ ءَامَنتُم بِهِۦٓۚ ءَآلۡـَٰٔنَ وَقَدۡ كُنتُم بِهِۦ تَسۡتَعۡجِلُونَ ٥١

﴿51﴾ އޭ މުޝްރިކުންނޭވެ! اللهُ ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވާ ޢަޛާބު އައިސް ތިޔަބައިމީހުންނަށް ޖެހުމުން، ދެން އެ ވަގުތު، ތިޔަބައިމީހުން، އެ إِلٰهަށް އީމާންވެ، އެ إِلٰهُގެ ރަސޫލާގެ ރިސާލަތު ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކުރީހެއްޔެވެ؟ އަދި އެ ވަގުތު އީމާންވުމުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ލިބޭނީ ހަމަ ކޮން ފައިދާއެއްހެއްޔެވެ؟ އެހެނީ، ޢަޛާބު އައިސް ޖެހުމުން އީމާން ވިޔަސް، ތިޔަބައިމީހުންގެ ކިބައިން އެ އީމާންކަން ޤަބޫލެއް ނުކުރައްވާނެއެވެ.

އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބުނެވޭނެއެވެ. "ތިޔަބައިމީހުން މިހާ އީމާންވަނީ، އީމާންވުމުގެ ވަގުތު ފާއިތުވެ ދިޔުމުން ހަމަ މިހާރުހެއްޔެވެ؟ އަދި ހަމަކަށަވަރުން، އެ ޢަޛާބު ނައިސް ފަސްވުމުން، އެ ޢަޛާބު ދޮގުކޮށް، ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ގޮތުން، އެ ކަން އަވަސްކުރަން އެދި ތިޔަބައިމީހުން އުޅުނީމުއެވެ."[98]

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلۡخُلۡدِ هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ ٥٢

﴿52﴾ ދެންފަހެ، އާޚިރަތް ދުވަހުގެ ޢަޛާބު ދޮށޮއްކަން ކިޔުނެވެ، އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާވެރިވި މީހުން، އެ ދުވަހުން ނަރަކައިގެ ޢަޛާބުގެ ތެރެއަށް ވެއްދުމުން، އެ ޢަޛާބުން މިންޖުކުރައްވައި އެ ކޮށްން ނުކުރައްވައިދެއްވުމުގަން އެދި އަޅައިލިމުން ކަންނަވާނުމެވެ.

97– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
98– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَز تَفْسِير لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ދެން، އެ ހިނދު އެބައިމީހުންނަށް އެންގެވޭނެއެވެ. ދުވަހަކު ވެސް ކެނޑިގެން
ނުދާނޭ އަދާބުގެ ރަހަ ތިޔަބައިމީހުން ލިބިގެންނާނެވެ! ނަރަކައިން ނުކުމެވުން ނެތި،
އެ ދޭނޭ ގަދަފަދަ އަދާބުގައި ހަބަދުގެހަބަދަން ދުނިޔޭގެބާރުތެވެ! ތަހާ، ދުނިޔޭގައި
ބާރުވެގެން، الله ﷻ އަށް އުޅުނު ކާފިރުވެ، އެ إِلٰهُ ތަޢާލާގެ ރަސޫލުން ގެންނެވި ރިސާލަތު
ދޮގުކޮށް، ތިޔަބައިމީހުން ކާފިރުވެގެން ނުބައި ޢަމަލުތަކާ އެކަށޭނަ ޖަޒާއެއް ދޭށެވެ،
ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބަދަލު ލިބޭނީއެވެ؟ ޝަރުޢީކޮށް ކުރެވުނީއެވެ. ތިޔަބައިމީހުންނަށް
ދިން ޖަޒާ ތިޔަބައިމީހުން ކުރި ނުބައި ޢަމަލުތަކަށް ލިބޭ ބަދަލު ތަކެއް ޖަޒާއެވެ.[99]

وَيَسۡتَنۢبِـُٔونَكَ أَحَقٌّ هُوَۖ قُلۡ إِي وَرَبِّيٓ إِنَّهُۥ لَحَقّٞۖ وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ ٥٣

﴿53﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! ޤިޔާމަތް ދުވަހުގައި، މުޝްރިކުންގެ ޖަމާޢަތުގެ ބައެއް، ނަބިއްޔާގެ
ދެކޮޅު ބައެއްގައި، މި ކަންކަމާ ބެހޭ ޚަބަރު ދެއްވާ ތިޔަ ދެކޮޅު ހަދައިގަތުމަކީ، ތެދު
ހަދައިގަތުމެއްތޯއެވެ؟ އާދެ، ހަމަހަމަކުރުން ވެސް، ހިނގާނީ ކަންތަކެއްގެ ތެދެއްތޯއެވެ؟
މި ފަދައިންނެއް، މުޝްރިކުން އިބަ ރަސޫލާއަށް ދެންނެވުމުން، އެބައިމީހުންނަށް
އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! މިހެން ރަސޫލާގެ ސާބިތުވަންތަ إِلٰهُ ފަރުވާ ގަންދެއްވައި
ވިދާޅުވާށެވެ. އެ ހުކުމަކީ ކަލަކީ ވެސް ހަމަ ހައްޤު ތެދެވެ. އެ ހުކުމަކީ ކަމެއް
އެ ޖޯޝަށް ހިނގާނީ ކާމިލުކަމާ އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތެވެ.

ތިޔަބައިމީހުން މަރުވުމަށް ފަހު އަލުން ދިރުއްވައި، ދުނިޔާގެ ބާރުތަކަށް ތިޔަބައިމީހުން
ކުރި ބަދަލުތަކަށް ޖަޒާދެއްވާނެ ކަލާނގެ ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ. އަދި ހަމަ އެހެނީ،
ތިޔަބައިމީހުންނަކީ، الله ﷻ ކުރައްވާ އެއްވެސް ކަމަކަށް ހުރަސްއަޅައި، އެ ކަލާނގެ
ވިއްނިކަމަށް މަނާކުރެއް، އެ إِلٰهُ ބަދަލުން ހުއްޓުވުން ދެވޭނޭ ބައެއް ނޫނެވެ.

99- وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އެއީ، ހަމަކަށަވަރުން، އަންގަވައިދެއްވި ޙައްޤުވެގެންވާ ވަޙީ، އެ އިލާހުގެ، ފޮނުއްވާކަމުގެ ތަނަވަސްކަމާއި، ކަނޑައެޅުންވަޑައިގަތުމާއި، ބުނެފައިވާންތަކުގެ ދަރުގައެވެ.[100]

وَلَوۡ أَنَّ لِكُلِّ نَفۡسٍ ظَلَمَتۡ مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ لَٱفۡتَدَتۡ بِهِۦۗ وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۖ
وَقُضِيَ بَيۡنَهُم بِٱلۡقِسۡطِ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ ﴿٥٤﴾

﴿54﴾ އަދި، الله ﷻ ހެޔޮޖެހުކުރުމުގެ ތަކުގައި ބުނެއެވެ އެއްގޮތަށް ފަރާތަށް، އެ އިލާހަށް ބައިވެރިކުރުން، ޝިރުކުކުރުން، ކާފިރުވެ، އަދިއެކަ ނަފްސެއް އަނިޔާވެރިވެގެން ކުރުވާ ދިޔަކަށް، ބިމުގައި ވާހައި ތަކެތި ލިބިފައި، އާޚިރަތް ދުވަހުގެ ޢަޛާބުން ސަލާމަތްވުމަށް ބަދަލުގައި، އެ މީހަކު ތަކެތިން ފިދާދިނުމުގެ ގޮތުގައި ދޭނެ ނަމަ، ހަމަކަށަވަރުން، އެ މީހަކު ތަކެތިން ފިދާ ކުރާ ފިދުޔަދޭނެއެވެ. އަދި އެ ފަދަ ފިދުޔާއެއް ދެއްވާކަމުގައި ވިޔަސް، އެއްގޮތަކަށް ޤަބޫލުކުރެއްވުމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި ކަބޫލުއްގެ ބަދަލުގައި، އެއްގޮތަކަށް ސަލާމަތްވުމަކީ ކަމެއް ވިޔަސް، އެ ޙައްޤުއެއްގެ ސަލާމަތެއް ޤަބޫލުކުރެއްވުމެއް ނުވާނެއެވެ.

އަދި، الله ﷻ އަށް އެއްގޮތަކަށް ހައްޤެއް ބައިވެރިކުރުން، ޝިރުކުކުރުން، ކާފިރުވެ، ތިމާމެންގެ އަމިއްލަ ނަފްސުތަކަށް އަނިޔާވެރިވި މީސްތަކުން، އާޚިރަތް ދުވަހުގެ ޢަޛާބު ފެނުނު ހިނދު، ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގައި ކާފިރުވެ ހުރުމުން ބަލައި ހިތާމަކުރުން، އެ ކަން އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ސިއްރުކުރުން ފަދަވާނެއެވެ. އަދި ޤިޔާމަތް ދުވަހުން، އެބައިމީހުންގެ މެދުގައި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޢަދުލުވެރިގޮތަށް ނިޔާކުރެއްވޭނެއެވެ. އަދި ޙާލުގައި! ކުޑަވެސް ބޮޑުވެސް ކުރުވި، ކިޔަވާ ކުޑަ އަނިޔާއެއް ވިޔަސް އެބައިމީހުންނަކަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

100– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ދޭނީ، އެއްވެސް މީހަކަށް، އެ މީހަކު ނުކުރާ ފާފައަކަށް އަދަބުދެއްވައި، ﷲ ﷻ،
އެ މީހަކަށް އަނިޔާއެއް ނުކުރައްވާނެއެވެ.[101]

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ أَلَآ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ٥٥

﴿55﴾ ދަންނާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، އުޑުތަކާއި ބިމާ އަދި އެ ދެމެދުގައި ވާހައި
ތަކެތި މިލްކުވެގެން ވަނީ، ހަމައެކަނި، ﷲ ﷻ އަށެވެ. އަދި، އެ إِلٰهُ ވަޢުދުވެވައި ދެއްވަން
އެއްވެސް ކަލާމަކަށް، އެއީ އެއްވެސް އެއްކޮށް މިލްކުވެގެންވާ ނުވާނެއެވެ. ދަންނާށެވެ!
ހަމަކަށަވަރުން، ﷲ ﷻ ގެ ވަޢުދުތައް ޙައްޤު ތެދެވެ. އެ ވަޢުދުތަކުގައި ވަނީ،
ދުނިޔަވީ ބަލާތަކުގައި، ﷲ ﷻ އަށް ކިޔަމަންތެރިވުމާ އަޅުތަކުންނަށް، ނިޢުމަތް
ދާއިމީ ދުވަހުން ޘަވާބު ދެއްވާނެ ވާހަކައެވެ. އަދި ނުކިޔަމަންތެރިވާ ކާފިރުވި
އަޅުތަކުންނަށް ޢަޛާބުދެއްވާނެ ވާހަކައެވެ. އޭރު، އެއްވެސް ޝަރީޢަތެއްހުރި
ކަމެއް ނޫނެވެ. އެހެނެއްކަމަކު، މީސްތަކުންގެ ގިނަ ބައި މީހުން އެ ކަމެއް
ނުދަނެއެވެ. އެ ކަން އެނގޭ ނަމަ، އެކަލާނގެ ޝަރީޢަތްތަކުން، އެ ކަމަށް
ޢަބިދީރުން އީމާންވާނެއެވެ.[102]

هُوَ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ٥٦

﴿56﴾ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ހެޔޮޤުދުރަތުން ދިރުއްވަނީ އަދި
މަރުގެންނަވަނީ، ﷲ ﷻ އެވެ. އަދި ޤިޔާމަތްދުވަހުން އަނބުރާ މަރުވެ ފަހަރު ނުހިރިއްވުމަން
ރޫޙު، އަރުވާ ދިރުއްވައި، ޙިސާބުބަލައްވައި، ޖަޒާދެއްވައި، ސަވާ ދެއްވުމަށް ޓަކައި،
ޤިޔާމަތްދުވަހުން އަނބުރާ މަޙްޝަރުކުރެއްވޭނީ ވެސް، ހަމަ އެ إِلٰهُ ގެ ޙަޟްރަތަށެވެ.[103]

101- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
102- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
103- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَتۡكُم مَّوۡعِظَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡ وَشِفَآءٞ لِّمَا فِي ٱلصُّدُورِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٞ
لِّلۡمُؤۡمِنِينَ ٥٧

﴿57﴾ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ ސާހިބުވަންތަ إِلٰهُގެ
ޙަޟްރަތުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް، ކީރިތި ދޫރިތި ޤުރްއާނުގައިވާ ވަޢުޡާއި
ނަޞޭޙަތުގެ ބަސްފުޅުތައް އަތުވެއްޖެއެވެ. ޝައްކެއްނެތެވެ. އެ ވަޢުޡާއި
ނަޞޭޙަތުގައިވަނީ، އެ إِلٰهُއަށް އީމާންވެ، އެ إِلٰهُގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ކިޔަމަންތެރިވާ
މީހުންނަށް، ދެއްވާނޭ ހިދާޔަތް ރަޙްމަތާއި، ބަރަކާތުގެ ވާހަކަތަކުން ފުރިގެންވާ
އުފާވެރި ވަޢުދުގެ ބަސްފުޅުތަކާއި ޚަބަރުތަކެވެ.

އަދި، އެ إِلٰهُއަށް އުޅުނު ނުކިޔަމަންތެރިވާ އަޅުތަކުންނަށް، އެ إِلٰهُ ދެއްވާނޭ
ބޮޑެތި ޢުޤޫބާތްތަކުގެ ބިރުވެރި ވާހަކަތަކުން ފުރިގެންވާ ވަޢީދުގެ ބަސްފުޅުތަކާއި
ޚަބަރުތަކެވެ. އެއީ، އެ ބަސްފުޅުތަކާއި ޚަބަރުތަކުން، ތިޔަބައިމީހުން އިރްޝާދާއި
ނަޞޭޙަތް ލިބިގަން، އެ إِلٰهُ އަމުރުކުރެއްވި ކަންތައްތައް، އެ އަމުރުކުރެއްވި
ގޮތަކަށް، ނަހީކުރެއްވި ކަންތައްތަކުން ދުރުން ދުރުވުމަށް ކިޔަމަންތެރިވުމަށް ތިބުމަށް އެކު،
ކީރިތި ޤުރްއާނުގައިވާ އިޝާރާތާއި އިރުޝާދާއި، ނަޞޭޙަތުގައިވާ ގޮތަށް، ތިޔަބައިމީހުންގެ
ހަޔާތާއި އަޚްލާޤު ސުލޫކު އިސްލާޙުކުރުމަށެވެ.

އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ކީރިތި ޤުރްއާނަކީ، ހިތްތަކުގައި އުފެދޭ ޝައްކުތަކުގެ ނަޖިސްސިފަތަކާއި،
ދުނިޔޭގެ ބޮޑުކަމާއި، ބައިޢަތުކަމާއި، ޖާހިލުކަމާއި، ވަހުމުތަކާއި، ޝައްކުތަކާއި،
ނަފްސާނީ ބަލިތަކާ އަދި މި ނޫން ވެސް ހަށިގަނޑުގެ އެންމެހައި ބަލިތަކަށް ބޭހާއި
ޝިފާއެކެވެ.

އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ކީރިތި ޤުރްއާނަކީ، މީސްތަކުންނަށް ބަލާއިރު ތެދުމަގެއް ވެއެވެ.
އަދި މުއުމިނުންނަށް ބަލާއިރު ރަޙްމަތެއް ވެސް މެއެވެ. އެހެންކަމުން،
ކީރިތި ޤުރްއާނުގައިވާ މަގުން ހިނގައިފި ކޮންމެ މީހަކު، ގެއްލުމާއި
ހަލާކުން މިންޖުވެވޭނެއެވެ. ސަލާމަތްވެވޭނެއެވެ. ބަޔާންކުރުމުގައި ވެސް، އެ ޤުރުއާން
ފައިދާ ހާސިލުކުރަނީ، ހަމައެކަނި މުއުމިނުންނެވެ.[104]

قُلۡ بِفَضۡلِ ٱللَّهِ وَبِرَحۡمَتِهِۦ فَبِذَٰلِكَ فَلۡيَفۡرَحُواْ هُوَ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ ﴿٥٨﴾

﴾58﴿ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އަންގަވައި މީސްތަކުންނަށް، ތިބާ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ!
ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބަލައި، ތިމަން ރަސޫލާގެ މައްޗަށް، الله ﷻ ބާވައިލެއްވި،
ކީރިތި ޤުރްއާނުގައި ވަނީ ސިފަވެގެންވާ ތެދު މަގެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ޤުރުއާން
ބާވައިލެއްވި ކަން އެއީ، އެ إِلٰهُގެ ބަރަކާތުން ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ބާއްވާ
ޚީރުވަންތަކަމާއި ރަޙްމަތްވަންތަކަމެވެ. ފަހެ، ކީރިތި ޤުރްއާނުގެ ނިޢުމަތްތަކަށް
ދެއްވި ކަމަށް ބަލާއި އުފާކުރުން މީސްތަކުންގެ މައްޗަށް ވާޖިބުވެގެން ވެއެވެ.
އެހެންކަމުން، އެ ޤުރުއާން ބާވައިލެއްވި ކަމަށް ބަލައި، ތިޔަބައިމީހުން އުފާކުރާށެވެ!
ފަހެ، ނަބީކަމާއި ރަސޫލުކަން ހަދިޔާކުރައްވައި ރަސޫލާގެ ވަޙީ رَبُّގެ ބަސްތަކުން
އަންގަވައި މީސްތަކުންނަށް ބަލައި، އެ ރަސޫލާއަށް ބާވައިލެއްވުން ކީރިތި ޤުރްއާނާއި،
އެ إِلٰهُ ތިރިވަޑައިގެންނެވި އިސްލާމް ދީނުގެ ނިޢުމަތް، މި ފަނާވެދާ ދުނިޔޭގައި
މީސްތަކުން އެއްކުރާ ތަކެއްޗަކަށްވުރެން މާ ހެޔޮކަން ބޮޑެވެ.[105]

قُلۡ أَرَءَيۡتُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ لَكُم مِّن رِّزۡقٖ فَجَعَلۡتُم مِّنۡهُ حَرَامٗا وَحَلَٰلٗا قُلۡ ءَآللَّهُ
أَذِنَ لَكُمۡۖ أَمۡ عَلَى ٱللَّهِ تَفۡتَرُونَ ﴿٥٩﴾

104– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
105– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

﴿59﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! اللهُ ﷻ ބާވައިލެއްވި ކީރިތި ޤުރުއާން ދޮގުކުރާ މީހުންނަށް،
އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބަލައި، اللهُ ﷻ ބާވައިލައްވައި، ބިމުގައި
އެ إِلٰهُ ދެއްވި ރިޒްޤުގެ ތެރެއިން ހިތަށް ހަރާމް ޝަރީޢަތާ ޚިލާފަށް އަދި، އެ إِلٰهُ
ހަރާމްކުރެއްވި އެ ނޫން ވެސް ބައެއް ތަކެތި ތިޔަބައިމީހުން އަމިއްލައަށް ހަލާލުކޮށް
އަދި، އެ إِلٰهُ ހަލާލުކުރެއްވި ބައެއް ތަކެތި ތިޔަބައިމީހުން އަމިއްލައަށް ހަރާމްކޮށް،
ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަކުރާ ކަންތައްތަކަށްދީ، ތިޔަ ރަސޫލާއަށް، ތިޔަބައިމީހުން ނިކަން
ހަދައިގަނެފީތޯއެވެ!

ޔަނީ، ތިޔަބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ އެދުމާ އެއްގޮތަށް އާދޭ ގޮތުން ބައެއް ތަކެއްޗަކީ
ހަރާމް ތަކެތި ކަމުގައި ހަދައި، އަނެއްބައި ތަކެއްޗަކީ ހަލާލު ތަކެތި ކަމުގައި ތިޔަބައިމީހުން
ތިޔަ ހެދީ، އެ ކަންކަން އެ ގޮތަށް ކުރުމުގެ އިޒުނަ، ތިޔަބައިމީހުންނަށް، اللهُ ﷻ
ދެއްވާފައިވަނީތޯއެވެ؟ ނުވަތަ ތިޔަބައިމީހުން އެ ކަންކަން އެ ގޮތަށް ކުރަނީ، اللهُ ﷻ އަށް
ނިސްބަތްކޮށް، ބާޠިލު ވާހަކަތައް ދައްކައި ބުހުތާން ދޮގުހަދައިގަންނަނީތޯއެވެ؟ 106

وَمَا ظَنُّ ٱلَّذِينَ يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضۡلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ
وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَشۡكُرُونَ ٦٠

﴿60﴾ އަދި، اللهُ ﷻ އަށް ނިސްބަތްކޮށް ބުހުތާން ދޮގުހަދައިގަން ބާޠިލު ވާހަކަތައް
ދައްކައި، އެބައިމީހުންނަށް ބަލައި، اللهُ ﷻ އުފެއްދެވި ރިޒްޤުގެ ތެރެއިން ބައެއް
ތަކެތި އަމިއްލައަށް ހަލާލުކޮށް، އަނެއްބައި ތަކެތި އަމިއްލައަށް ހަރާމްކުރި މީހުން
ހިތަނީ، އެބައިމީހުންނާމެދު، ޤިޔާމަތް ގާއިމުވާ ދުވަހުން، اللهُ ﷻ ކިހިނެއް
ކަންތައްތަކުން ކަންތައްކުރައްވާނޭ ކަމަށްތޯއެވެ؟

106- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّؤُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

الله ﷻއަށް ނިސްބަތްކުރާ އެ ދޮގު ބުހުތާން ދޮގުހަދާ މީހުން ހީކުރަނީ، އެ إِلٰهُ
އެބައިމީހުންނަށް މަޢާފުކުރައްވައި އެބައިމީހުންގެ ފާފަފުއްސަވާނޭ ކަމަށްހެއްޔެވެ؟
ހަމަކަށަވަރުން، الله ﷻއީ، ހެޔޮފުޅުވެރިކަމުގެ މައްޗަށް ނުރަސް ދިރިއުޅުއްވުމަ، އާގުވެސްމަ
إِلٰهُ ކަން ކަށަވަރެވެ. އެހެންކަމުން، އެބައިމީހުން އެ ގޮތަށް ކަންތައްތައް ކުރަމުން
ދާއިރު ވެސް، ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުންނަށް އިނާޔަތްތަކެއްދެއްވައި ލަސްކުރައްވަނީ،
އެބައިމީހުން ތައުބާވެ އިޞްލާޙުވުމަށްޓަކައެވެ.

އެހެންނަމަވެސް، މީސްތަކުންގެ ގިނަބަޔަކީ، الله ﷻ ދެއްވާ ނިޢުމަތްތަކަށް
އިންކާރުކުރާ އަދި އެ ނިޢުމަތްތަކަށް ޝުކުރުނުކުރާ މީހުންނެވެ.
ޝުކުރުއަދާނުކުރެތެވެ. މަރުދުވަހާ ހަމައަށް ތަކުރާރުވެ އެ ގޮތުގައި ދިރިއުޅޭ މީހުންގެ
ފާފަފުއްސަވައިދެއްވާ، ފަރާތްގައި ވެސް، الله ﷻ ކުރައްވާނޭ ކަމެއް ނޫނެވެ.[107]

وَمَا تَكُونُ فِي شَأۡنٖ وَمَا تَتۡلُواْ مِنۡهُ مِن قُرۡءَانٖ وَلَا تَعۡمَلُونَ مِنۡ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيۡكُمۡ
شُهُودًا إِذۡ تُفِيضُونَ فِيهِۚ وَمَا يَعۡزُبُ عَن رَّبِّكَ مِن مِّثۡقَالِ ذَرَّةٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فِي
ٱلسَّمَآءِ وَلَآ أَصۡغَرَ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكۡبَرَ إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

﴿61﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އަދި ދުނިޔަވީ ކަމެއްގައި، އިބަ ރަސޫލާ އުޅުއްވިޔަސް،
އަދި އުޚްރަވީ ކަމެއްގައި އުޅުއްވިޔަސް އަދި، އިބަ ރަސޫލާ ޤުރުއާން ކިޔަވައި
ވިދާޅުވިޔަސް، އަދި އެ ނޫން އަޅުކަމެއް ކުރައްވިޔަސް، އެ ހުރިހައި ކަމެއް،
ތިމަން إِلٰهُ ދެކެން ދުށަދުށުގައި ވެމެވެ. އެހެންކަމުން، އިބަ ރަސޫލާ
ކުރައްވާ ކޮންމެ ކަމެއްގެ މައްޗަށް، ތިމަން إِلٰهُ ހެކިވެވޮޑިގެންވާ ގޮތަށް ދެނެވި،
އިބަ ރަސޫލާއަކީ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރައްވާނެއެވެ.

107– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި ތިޔަ މުއުމިނުން ކޮންމެ ކަމެއް ކުރިކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ހުރިހައި ކަމެއް
ތިޔަބައިމީހުން ކުރަމުން ދާއިރު، އެ ހުރިހައި ކަމެއް، ތިމަން އިލާهُ މޮޅަށް
ދެކެދެނެވޮޑިގެންވަމެވެ. އެހެންކަމުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް، ތިމަން އިލާهُ
ހެކިވެވޮޑިގެންވާ ގޮތަށް، ގުނުވީ، ތިޔަބައިމީހުންނަކަށް އެއްވެސް ކަމެއް
ނުކުރެވޭނެއެވެ. ވީމާ، އެ ހުރިހައި ކަމެއް ދިޔުއްވައި ބަލަހައްޓަވައި، އެ ކަންކަމާ
އެކަށައަށް ދަރަ ނުވަތަ ސަތާ، ހެދިކަމް ދުވަހުން، ތިޔަބައިމީހުންނަށް، ތިމަން އިލާهُ
ދެއްވާހުށީމެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! އުޑާއި ބިމާ އަދި އެ ދެމެދުގައި ވާހައި ތަކެތީގެ ތެރެއިން
ދައްރައެއްގެ މިންވަރު ވިޔަސް އަދި އެއަށްވުރެން ކުޑަ އަދި އެއަށްވުރެން
ބޮޑެއްސެ، އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި اللهُ ގެ ތަނަވަސް ޢިލްމުގައި ދުރުނުފޮރުވިގެން
ބޭރުގައިވާ އެއްވެސް ކަމެއް އަދި އެއްޗެއް ވިޔަސް ނުވެއެވެ. އަދި
އުޑާއި ބިމާއި އެ ދެމެދުގައި ހިނގާ އެއްވެސް ކަމެއް، އެ اللهައަށް ފޮރުވި
ވަންހަނާވެގެންއެއް ނުވެއެވެ.

އަދި ކިޔުއްތަ! އެ ހުރިހައި ކަމެއްމެ ވަނީ، އެ اللهُ ގެ އަމުރުފުޅުގެން، އެ اللهُ ގެ
ދަފުތަރުގައެވެ، اللَّوْحُ الْمَحْفُوظ ގައި ނަގަހަ ލިޔުއްވައިފައިވާ ޙަޤީޤީ، އެ اللهُ ގެ ބަސްފުޅުގައި
ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައިވާ ގޮތަށެވެ. އަދި، އެ اللهُ ގެ ތަނަވަސް ޢިލްމުން ވަނީ، ހުރިހައި
ކަމަކާއި އެއްޗެއް ވަށައިލައިގެންނެވެ.[108]

أَلَآ إِنَّ أَوۡلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٦٢

108- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

﴿62﴾ ދަންނާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ހުރިހައި އަޅުކަމެއް، الله ﷻ އަށް ޚާލިޞްކޮށް،
އެ إِلٰهُ ގެ ރަސޫލާއާ ތަބާވެ، އެބައިމީހުންގެ ހިތް އެދޭ ކަންތައްތަކަށްވުރެން
ބޮޑަށް، الله ﷻ އާއި އެ إِلٰهُ ގެ ރަސޫލާ ލޯބިކުރައްވާ ކަންތައްތަކަށް އިސްކަންދީ،
އެ ރަސޫލާ ދެއްކެވި މަގުން ހިނގައި، الله ﷻ އާއި، އެ إِلٰهُ ގެ ރަސޫލާ ނަހީކުރެއްވި
އެންމެހައި ކަންތައްތަކުން ދުރުވެ ތަޤްވާވެރިވުމުގެ ސަބަބުން، الله ﷻ ގެ
ބަޝަރަތަން، ކުއްތަންކުރައްވުން މީހުންނަށް، އާޚިރަތް ދުވަހުން އެއްވެސް
ބިރުވެރިކަމެއް ނުވެއެވެ.

އަދި ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު ބާޠިލުކުރުމުން ކަންކަމާއި، ނުކުތް ދުރުކޮށްލުމުން
ކަންކަމާދުރު، ހިތާމަކުރާނޭ ބަޔަކު ކަމުގައި ވެސް އެބައިމީހުން ނުވެއެވެ.[109]

ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

﴿63﴾ الله ﷻ ގެ ބަޝަރަތަން ކުއްތަންކުރައްވުން މީހުންނަކީ، الله ﷻ ގެ
އެބައިމީހުންނަކީ ތަޤްވާވެރިކަމާއެކު އީމާންވެ، އެ إِلٰهُ ގެ ރަސޫލާއާ ތަބާވެ،
އެ إِلٰهُ އަމުރުކުރެއްވި ކަންތައްތައް އެ އަމުރުކުރެއްވި ގޮތަށްކަން، ނަހީކުރެއްވި
ކަންތައްތަކުން ދުރުވެ، އެ إِلٰهُ އަށް އުޅުނި ނިކަމެތިކަމުގެ ދެއްވާނޭ
ބަރަކާތާއި ބިރުވެތިވެ ތަޤްވާވެރިވެ އުޅުނު މީހުން ކަން ކަށަވަރެވެ.[110]

لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ ۚ
ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

109- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

110- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

﴿64﴾ ހުރިހައި އަޅުކަމެއް، الله ﷻ އަށް ޚާލިޞްކޮށް، އެ إِلٰهަށް ބިރުވެތިވެ
ތަޤްވާވެރިވެ އުޅުމުގެ ސަބަބުން، الله ﷻ ގެ ބަޝާރަތަށް ކުރިމަތިކުރުއްވުން
މިހުންނަން، ދުނިޔަވީ ޙަޔާތުގައާއި އުޚްރަވީ ޙަޔާތުގައި އުފާވެރިވުންގެ ފޮނި رَبُّ ގެ
ބަޝާރަތުން ނަޞީބު އުފެއްދުވި ހަމަޖެހުއްވުމެވެ. އެއީ، ދުނިޔޭގައި އުފާވެރިވުންނަން
ލިބޭނޭ ހިތްހަމަޖެހުމާއި ތާއީދުވެރިކަމުގެ އުފެއްދުވި ނަފުސެވެ. އަދި އާޚިރަތް ދުވަހުން
އުފާވެރިވުންނަން ލިބޭނޭ މަތިވެރި ދަރަޖަތަކާއި، ސުވަރުގޭގައި ލިބޭނޭ ގިނަގުނަ
ނިޢުމަތްތަކެވެ، އުފެއްދުވި ނަފުސެވެ.

ޝަރުޢީ ކަންތައްތަކެވެ. الله ﷻ ކުރައްވާ ވަޢުދުތަކާ، އެ إِلٰهُ ޚިލާފުވެވޮޑިނުގަންނަވާނެއެވެ.
އަދި، އެ إِلٰهُގެ ބަސްފުޅުތަކަށް ބަދަލުވެވެއް ނާންނަކަމެވެ. އޭގެ ވާހަކަ ނަބިއްޔާ
ދެކުމަކީ އަދި މީހުން ކާމިޔާބުވާ ހަމަ އެއީއެވެ. ތިޔަ، އެ މީހުން ނަބިއްޔާ
ކާމިޔާބުވާ، އުފާވެރިވުން ލިބި އެކޯ ކޮންމެ ކަމެއް، އާޚިރަތް ދުވަހުން ބަރަކާތްތަކާއި
ބިރުނުވި ކޮންމެ ކަމަކުން އެ ދުވަހުން މިންޖުވުމެވެ.[111]

وَلَا يَحۡزُنكَ قَوۡلُهُمۡۘ إِنَّ ٱلۡعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًاۚ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ٦٥

﴿65﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާގެ ދީނަށް ޙައްޤު ބަސް ބުނެ، މުޝްރިކުން
އެ ދެއްކައި އުޅޭ ދޮގު ވާހަކަތަކާގެ ސަބަބުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ހިތްޕުޅަށް
ހިތާމަފިލަން ފިލުވައިދެއްވާށެވެ! އެހެނީ ހުރިހާ ކަމަކާއި، ދުނިޔޭގައި ފަސް އަދި
އާޚިރަތުގައި ފަސް ދުނިޔައި ބާރުކާއި އިއްޒަތާއި މިލްކުވެރިކަން ވަނީ، އެއްކައުވަންތަ
ގަދަފަޅުވަންތަ الله ﷻ އަށެވެ. އެހެންކަމުން، އެ إِلٰهُ ކުރައްވާ އެއްވެސް ކަމަކާ
ދެކޮޅަށް އެ ކަމެއް ވިއަސްނުވާ މަސައްކަތެއް ހަމަ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ނުވެއެވެ.

111- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި ހަރުފުތަކުން ދަރުކާ ހުރިހައި ފަރާކާތުން، އެ إِلٰهُ ޙައްޤުން އަޑުއައްސަވައިވޮޑިގެން
ވެއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ނިޔަތާއި އެބައިމީހުންކުރާ ހުރިހައި ކަމެއް، އެ إِلٰهُ
ޙާޟިރު ދެނެވޮޑިގެން ވެއެވެ. ވީމާ، އެބައިމީހުންގެ ޢަމަލުތަކަށް ދެއްވުން ބަދަލު ޖަޒާ
ނުވަތަ ސަޒާ، އެބައިމީހުންނަށް، އެ إِلٰهُ ދެއްވާނެއެވެ.112

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَمَا يَتَّبِعُ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُرَكَآءَۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ ﴿٦٦﴾

﴿66﴾ ދަންނަވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، އުޑުތަކާއި ބިމާ އަދި އެ ދެތަނުގައިވާ ހުރިހާ
ވަރަކާއި ބަޔަކާއި، އެއްޗެއް މިލްކުވެގެން ވަނީ، اللهُ سُبحانه وتعالى އަށެވެ. އެހެންކަމުން، އެ إِلٰهُގެ
މިލްކުވެރިކަމުގެ ދަށުން ބޭރުވެގެންވާ ހަމަ އެކަކުވެސް ވެސް ކަމުގައި ނުވެއެވެ.
އަދި، اللهُ سُبحانه وتعالى ނޫން ފަރާތްތަކަށް އަޅުކަންކުރާ އުރެން ތަބާވަނީ، ތަބާވާ އެ އުޅެނީ
ކޮން ޝަރީކުންތަކަކަށްތޯއެވެ؟ ޙަޤީޤަތުގައި، އެބައިމީހުން އެ ތަބާވާ އުޅެނީ
ޝަރީކުންނަކަށް ނޫނެވެ. އަދިކިޔާއްޗަ! އެބައިމީހުން އެ ތަބާވާ އުޅެނީ، އެބައިމީހުން
ހީކާ ހީކުރުންތަކަކަށް އެކަނިއެވެ. އަދި، اللهُ سُبحانه وتعالى އަށް ބައިވެރިންތަކެއްވާ ކަމަށް ބުނެ،
އެ إِلٰهަށް ނިސްބަތްކޮށްދޭ އެބައިމީހުން އެ ހަދަނީ ކަނޑައެޅިގެންހުރި ބޮޑުދޮގެއް
ދޮގު ކަމުގައި ވެނިކޮށް ނުވެއެވެ. ސަވާބުކުރައްވައެވެ. އެބައިމީހުން އެ ދަޢުވާކުރާ އެއް ދޮގު
ފަރާތްތަކެވެ، اللهُ سُبحانه وتعالى ހުސްދޮގުވެ ގަޓިތިވެވޮޑިގެންވެއެވެ.113

هُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًاۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ ﴿٦٧﴾

112- المُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ
113- المُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

﴿67﴾ އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! الله سبحانه وتعالى އީ، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ޓަކައި ރޭގަނޑު ލެއްވި
إلهއެވެ. އެއީ، ދުވާލުގެ ވަގުތުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ސަބަބުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް
ލިބޭ ވަރުބަލިކަމުން ދުރު، ތިޔަބައިމީހުން އެ ރޭގަނޑުގައި އަރާމުކޮށް ހަމަޖެހިލުމަށް
ޓަކައެވެ. އަދި، އެ إلهއީ، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ޓަކައި ދުވާލުގެ ވަގުތު އަލިކޮށްދެއްވި
إلهއެވެ. އެއީ، ތިޔަބައިމީހުން ދުވާލުގެ ވަގުތު އެތަނުން ނިކުމެ، ދިރިއުޅުމަށް
ބޭނުންވާތަކެތި ހޯދުމުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށްޓަކައި، އެއްބަޔަކު އަނެއް ބަޔަކަށް
ޚިދުމަތްކުރުމަށެވެ، އެހެންމެހެ އުފެއްދެވިއެވެ.

ހަމަކަށަވަރުން، މި ބުރުހާނުތަކުގައި ދަލީލުތަކުގެ އަޑުއަހާ އެ ކަންކަމާމެދު ވިސްނައި،
ފިކުރުކުރާ ބައެއްގެ، އެ إلهގެ އެއްކަލާނގެކަމުގެ ދަލީލުތަކާ ހުއްޖަތްތަކާ ކަން
ކަށަވަރެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ރޫޙާ މެދުވެރިކޮށް އަސްދޫކަމުގައި އަދިކަން
ގެންނަންވެސް، الله سبحانه وتعالى އެވެ. ފަހެއެކު، އެ ރަސްމިކަން އަޑުއަހާއިރު ބަޔަކު ބޭނުންވާގޮތަށް
ރަސްމީ، ހަމައެކަނި، الله سبحانه وتعالى ކަން ކަނޑައެޅެވެ.[114]

قَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًاۗ سُبْحَـٰنَهُۥۖ هُوَ ٱلْغَنِىُّۖ لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِۚ
إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَـٰنٍۭ بِهَـٰذَآۚ أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

﴿68﴾ الله سبحانه وتعالى އަށް ދަރިކަލަކު އަދި ދަރިކަނބަލަކު ވިއަސް ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް،
الله سبحانه وتعالى އަށް ދަރިކަލަކު ލިބިވޮޑިގެންވާ ކަމުގައި މުޝްރިކުންގެ ބަޔަކު
ބުނެއެވެ. އޭގެ ތެރެއިން، ނަޞާރާއިން ބުނާ ގޮތުގައި، عيسى عليه السلام އަކީ،
الله سبحانه وتعالى ގެ ދަރިކަލެކެވެ. އަދި ޔަހޫދީން ބުނާ ގޮތުގައި، عُزَيْرٌ عليه السلام އަކީ، الله سبحانه وتعالى ގެ
ދަރިކަލެކެވެ.

114- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ބައެއް މުޝްރިކުން ބުނެއުޅުން ގޮތުގައި މަލާއިކަތުންނަކީ، الله ﷻ ގެންގުޅުއްވާ ދަރިދަރިކަނބަލުންނެވެ. ސުބްޙާނަހޫ. الله ﷻ އަށް ދަރިކަލަކު ނުވަތަ ދަރިކަނބަލަކު ވާކަމުގައި ބުނުން، އެބައިމީހުން އެ ދައްކައިދޭ ބާޠިލު ވާހަކަތަކާއި ހުރިހައި އުނިކަމަކުން، الله ﷻ ހުސްދުރުވެ މަތިވެރިވެވޮޑިގެން ވެއެވެ. الله ﷻ އީ، އަމިއްލަ ފުދުއްވައިގެން ފުދިވޮޑިގެންވާ، މަޚްލޫޤުންގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ޒަރޫރަތަކަށް ބޭނުންފުޅުވެވޮޑިގެން ނުވާ، އެއްކައުވަންތަ إِلٰهެވެ. އުޑުތަކާއި ބިމާ އަދި އެ ދެތާނގައި ވާހައި ބަޔަކާއި، އެއްކޮށް މިލްކުވެގެންވަނީ، އެ إِلٰهަށެވެ.

އޭ މުޝްރިކުންނޭވެ! الله ﷻ އަށް ނިސްބަތްކޮށް ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ހަދާ ބުހުތާން ދޮގު ސާބިތުކޮށްދޭ ފަދަ އެއްވެސް ބުރުހާނެއް، ދަލީލެއް އަދި ހުއްޖަތެއް ވިޔަސް ތިޔަބައިމީހުންނަކަށް ކިބައިގައެއް ނުވެއެވެ. ކަން ވިޔަސް ހުރިހާ އެއް ވެސް، ތިޔަބައިމީހުންނަކަށް އެނގިގެން ނުވާ ކަންކަމުގެ ވާހަކައިން، الله ﷻ އަށް ނިސްބަތްކޮށް ބަޔާންކޮށް ނެތް ބާޠިލު ވާހަކަތައްތަކާއި، އެ إِلٰهަށް ދަރިދަރިކަލުންނާއި ދަރިދަރިކަނބަލުން ވާކަމުގައި ބުނުން ތިޔަބައިމީހުން ދޮގުހަދަނީހެއްޔެވެ؟

ސުބްޙާނަހޫ. އުޑުތަކާއި ބިމާ އަދި އެ ދެތާނގައި ވާހައި ބަޔަކާއި، އެއްކޮށް ހެއްދެވީ، الله ﷻ އެވެ. އަދި އެ ހުރިހައި އެއްޗެއްގެ މިލްކުވެރި ފަރާތަކީ، الله ﷻ އެވެ. ވީއިރު، އެ إِلٰهު ހެއްދެވި މަޚްލޫޤުންގެ ތެރޭގައި، އެ إِلٰهުގެ ދަރިދަރިކަލުންނާއި، ދަރިދަރިކަނބަލުން ވާނީ، ކިހިނަކުންހެއްޔެވެ؟ الله ﷻ އަށް ނިސްބަތްކޮށް އެ ފަދަ ބާޠިލު ވާހަކައެއް ދައްކައި އުޅޭ މީހުންނަށް އެ ވަރު ވެސް ނުވިސްނެނީހެއްޔެވެ؟115

115- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

قُلْ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

(69) އޭ ރަސޫލާއެވެ! އެ މުޝްރިކުންނަށް އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! اللهُ ﷻ އަށް
ދަރިދަރިކަލުންނާއި، ދަރިދަރިކަނބަލުންނާއި، ބައިވެރިން ވާކަމަށް ބުނެ ދޮގުހަދާ
މީހުންގެ މުރާދުތަކާއި އެދުންތަކެއް ހާސިލެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި އެބައިމީހުން
އެ ބިރުގަންނަ ކަންތައްތަކުން ސަލާމަތެއް ލިބިގެން ވެސް ނުވާނެއެވެ. އަދި ދިންނަވައި
ކާމިޔާބުވުމުގެ ނަސީބު ވެސް، އެ ތަކަ ތޮރޭވިރިންނަކަށް ނުވާ ލިބޭނެ ދެއެވެ.[116]

مَتَٰعٌ فِي ٱلدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ بِمَا كَانُواْ
يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

(70) ސަވައްކައްނުނެތެވެ. اللهُ ﷻ އަށް ދަރިދަރިކަލުންނާއި، ދަރިދަރިކަނބަލުންނާއި،
ބައިވެރިން ވާކަމަށްބުނެ ދޮގުހަދާ މީހުންނަށް އޮތީ، ދުނިޔަވީ ބަހާތަކުގެ
ކުޑަ ދުވަސްކޮޅުގައި ލިބޭ ވަގުތީ އުފާފާކާއި އަރާމުކުރުމެވެ. އަދި އެ އުފަލާއި އަރާމުގައި
ވަނިކޮށް، އެބައިމީހުންގެ އަޖަލުހަމަވުމުން އެބައިމީހުން ވެސް މަރުވާނޭ ކަން
ކަށަވަރެވެ.

ދޭން އެއަށްފަހު، ޤިޔާމަތް ޤާއިމުވާ ދުވަހުން، ތިމަން إِلٰهُ ގެ ހަޟްރަތަށް އެބައިމީހުން
އެނބުރި ރުޖޫޢަވުމުން، ދުނިޔަވީ ބަހާތަކުގައި، ތިމަން إِلٰهُ އަށް ކާފިރުވެ، ތިމަން إِلٰهُ
ފޮނުއްވި ރަސޫލުންގެ ރަސޫލުކަން ދޮގުކޮށް، ތިމަން إِلٰهُ ބާވައިލައްވި އާޔަތްތަކަށް
އިންކާރުކުރުން ހުޖުނަކަމުން ބަދަލުގައި، ނަރަކައިގެ ގަދަފަދަ ޢަޛާބުގެ ރަހަ،
އެބައިމީހުންނަށް، ތިމަން إِلٰهُ ދައްކަވާހުށީމެވެ.[117]

116- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
117- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم مَّقَامِي وَتَذۡكِيرِي
بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ وَشُرَكَآءَكُمۡ ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ
غُمَّةٗ ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٧١﴾

(71) އޭ ރަސޫލާއެވެ! نُوحُ عليه السلام ގެ ޤައުމުގެ މީހުން، އެ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަން ދޮގުކޮށް، އެ ރަސޫލާއާމެދު ކަންތައްކުރި ގޮތުގެ ވާހަކަ، މައްކާގެ ކާފިރުންނަށް، އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވެދެއްވާށެވެ! ދެން، نُوحُ عليه السلام ގެ ޤައުމުގެ މީހުން، އެ ރަސޫލާގެ ދަޢުވަތަށް އިންކާރުކުރި ހިނދު، އެ ރަސޫލާ އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވިއެވެ.

އޭ އަހުރެންގެ ޤައުމުގެ މީހުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި، ތިމަން ރަސޫލާ މި ހުންނަވާ ހުންނެވުމާއި، الله سبحانه وتعالى ގެ ޙަޟްރަތުން ފޮނުއްވާ އާޔަތްތަކާއި، މުޢުޖިޒާތްތަކަށް އިންކާރުކޮށް، ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް، އެ إِلٰهُ ފޮނުއްވި ރިސާލަތު ދޮގުކުރުމުން، ތިޔަބައިމީހުންނަށް ޖިހާދުން ބަރުދަނުގެ ވާހަކައިން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބިރުވެރިކަމުގެ ޚަބަރުދެއްވުމާއި، ތިމަން ރަސޫލާ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ވަޢުޡާއި ނަޞޭހަތްދެއްވުމާއި، މި ކަންކަން، ތިމަން ރަސޫލާ ކުރެއްވުމުން ތިޔަބައިމީހުންގެ ހިތްތަކަށް ނުތަނަވަސްވެ، އެ ކަންތައްތައް ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ބޮޑު ކަމަކަށްވެ، ތިމަން ރަސޫލާ ޠަރީދުކުރަން ތިޔަބައިމީހުން އެދެނީ ނަމަ ދަންނަވާށެވެ!

ދެން، ތިމަން ރަސޫލާ މި ހުންނަނީ، الله سبحانه وتعالى އަށް ވަކީލުކުރައްވައިގެންނެވެ. الله سبحانه وتعالى އީ، ތިމަން ރަސޫލާއަށް ގުޅުވިޔާ ހުރިހާ ކަމެއްގައިވެސް، އެ ފަރާތަކަށް، ތިމަން ރަސޫލާ ވަކީލުކުރައްވާ إِلٰهُ އެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ޝަރީކުންނާއި ނިމިކަންތައްވުން އެދި، ތިމަން ރަސޫލާ ދަންނަވަނީ ވެސް ހަމައެކަނި، އެ إِلٰهُ އަށެވެ.

ވީމާ، الله ﷻ ފިޔަވައި ތިޔަބައިމީހުން އަޅުކަންކުރާ އެންމެހައި
ފަރާތްތަކަށް ގޮވައި، އެ ފަރާތްތަކާއި ތިޔަބައިމީހުން އެންމެން އެކުވެގެން،
ތިމަން ރަސޫލާއާމެދު ކަންތައް ކުރާނޭ ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި ނިންމާށެވެ! ދެން،
އެ ނިންމި ގޮތެއް ފުރިހަމައިފަދައިން ނުލައްވައި، އެއްވެސް ބަޔަކަށް ނޫޅޭ ގޮތަކަށް، ފަސްވެގަތުމަށް
އެ ކަން އިޖުރާކުރާށެވެ! ދެން، ތިމަން ރަސޫލާއަށް ކުޑަ ފަސް ދެއްވުމަކާއި އަދި
ވަގުތެއް ވިޔަސް ނުދީ، ތިޔަބައިމީހުން ކަނޑައަޅައި ގޮތަކަށް، ތިމަން ރަސޫލާއާމެދު
ކަންތައްކުރުން ނިންމައިލާށެވެ![118]

فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ فَمَا سَأَلۡتُكُم مِّنۡ أَجۡرٍۖ إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۖ وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ
ٱلۡمُسۡلِمِينَ ٧٢

﴿72﴾ ފަހެ، ތިމަން ރަސޫލާ ތިޔަބައިމީހުންނަށް މި ގޮވައިލެއްވުމާ ގޮވައިލެއްވުން
ދޫކޮށްލީނަމަ، ތިމަން ރަސޫލާގެ ދަޢުވަތުގެ އިޖުރަބަދަލެއް، ތިމަން ރަސޫލާ މި ގެންނެވި
ދީނުން ފުރަގަސްދީ، ތިޔަބައިމީހުން ދޫން އަސްލުކުރަނިކޮށް ނަމަ ދަންނާށެވެ!

ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރި رَبُّ ގެ ރަސޫލުކަމުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ދަކައި
ދެއްވުން ދީން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ގެނެސްދެއްވުމުގައި، ތިމަން ރަސޫލާ މި ކުރައްވާ
ކަންތައްތަކަށް އެއްވެސް އުޖޫރައެއް އަދި ބަދަލެއް ވިޔަސް ދިނުމަން، ތިމަން ރަސޫލާ
ތިޔަބައިމީހުންގެ ކިބައިން އެދިވަޑައިނުގަންނަވާ ކަން، ތިޔަބައިމީހުން ރަނގަޅަށް
ދަންނާށެވެ. އަދި ތިމަން ރަސޫލާ މި ގެންނެވި ރިސާލަތަށް ތިޔަބައިމީހުން އީމާން
ވިޔަސް ނުވަތަ ކާފިރު ވިޔަސް، އެއިން ކޮންމެ ގޮތެއްގައިވެސް، ތިމަން ރަސޫލާ މި ކުރައްވާ
ކަންތައްތަކުގެ ދަރުމައާއި ޘަވާބު، ތިމަން ރަސޫލާއަށް ދެއްވާނީ، الله ﷻ އެވެ.

118- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި، ތިމަން ރަސޫލާއަށް، الله ﷻ އަމުރުކުރައްވައިދެއްވި ވަޙީ، އެ إِلٰهُ ގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ބޯލަނބައި ކިޔަމަންތެރިވެ، ހެޔޮ ޢަމަލުކުރާ މުސްލިމުންގެ ތެރެއިން، ތިމަން ރަސޫލާ ވުމަށެވެ.[119]

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ فِي ٱلۡفُلۡكِ وَجَعَلۡنَٰهُمۡ خَلَٰٓئِفَ وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

﴿73﴾ ފަހެ، الله ﷻ ގެ ރަސޫލަކުމުން نُوحُ عليه السلام ގެންނެވި ރިސާލަތު، އެ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުން ދޮގުކުރިއެވެ. ދެން، ތިމަން إِلٰهُ ފޮނުއްވި ޢަޛާބުން، އެ ރަސޫލާއާއި އެ ރަސޫލާގެ އަރިހުގައި ނައްޓާލުގައި ތިބި ހުރިހާ މުއުމިނުން ސަލާމަތްކޮށްދެއްވައި މިންޖުކުރެއްވީމެވެ. އަދި، އެ ރަސޫލާ ގެންނެވި ރިސާލަތު ދޮގުކުރި މީހުންނަށް ފަހު، ބިމުގައި އުޅޭނެ ބަދަލު ކަމުގައި، އެ ރަސޫލާއާއި އެ ރަސޫލާއަށް އީމާންވި މީހުން، ތިމަން إِلٰهُ ލެއްވީމެވެ. އަދި، نُوحُ عليه السلام އަށް، ތިމަން إِلٰهُ ދެއްވި އާޔަތްތަކާއި މުޢުޖިޒާތްތަކަށް ދޮގުކުރި، ދޮގުވެރި މީހުން ނިކަމެތިކުރައްވަން ބަލާއި ތޫފާނުން ތޫފާނުގައި، ތިމަން إِلٰهُ އެ އެންމެން ޣަރަޤުކުރެއްވީމެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ފަހެ، نُوحُ عليه السلام ގެންނެވި ރިސާލަތު ދޮގުކުރާ ބައެއްގެ މައްޗަށް އަންނަނީ ދުނިޔޭގައި ހަލާކުގެ ވަރަކާއިން ބިރުވެރިކުރައްވައި އިންޒާރުކުރެއްވުން ވިޔަސް، އެ ހަލާކުވެގެން ކަނޑުވެސް އެ ޤައުމު ދޮގުކުރުމުން، އެބައިމީހުން ނިމިދިޔަ ގޮތް، ތިބާ ރަސޫލާ ނިކަން ދެކެވަޑައިގެންބައްލަވާށެވެ![120]

119- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
120- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟ بِمَا كَذَّبُوا۟ بِهِۦ
مِن قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

﴿74﴾ ދެން، نُوحُ ﷵ ގެ ޒަމާނަން ފަހު އެތައް ރަސޫލުން، އެ ރަސޫލުންގެ
އުންމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ގާތަށް، ތިމަން اللهُ ފޮނުއްވީމެވެ. ފަހެ، އެއިން ކޮންމެ
ރަސޫލަކު ވެސް، އެ ރަސޫލެއްގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ގާތަށް ވަޑައިގެންނެވީ،
އެ ރަސޫލަކު އެ ދެއްވާ ދަލީލުތަކާއި ހެކިތަކުގެ މައްޗަށް، ހާދައިރާވި ފައްޓަވަން ބޮޑު
ތަކައްބުރުވެރިކަމާއި، މުޖުރިމުކަމާއި، ސާފު ޖެހިލުން ޝަރީޢަތުގެ ދެކޮޅުހެދިގެންނެވެ.

ނަމަވެސް، نُوحُ ﷵ ގެންނެވި ރިސާލަތު، އެ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ ގިނަމީހުން
ދޮގުކޮށް އީމާންނުވި ފަދައިން، އެ ރަސޫލާއަށް ފަހު ވަޑައިގެންނެވި ރަސޫލުންގެ
އުންމަތްތަކުގެ ގިނަމީހުން ވެސް، އެބައިމީހުންގެ ގާތަށް ވަޑައިގެންނެވި ރަސޫލުން
ގެންނެވި ރިސާލަތު ދޮގުކޮށް އީމާން ނުވިއެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްވެދިޔަ
އުންމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ތެރެއިން، ތިމަން اللهُ ފޮނުއްވި ރަސޫލުން ދޮގުކޮށް،
އެ ރަސޫލުންނަށް އީމާންނުވި މީހުންގެ ހިތްތަކުގައި، ކުފުރުގެ ސިއްކަ ޖައްސަވައި،
އެ ހިތްތައް، ތިމަން اللهُ ބަންދުކުރައްވީމެވެ.

ހަމަ އެ ފަދައިން، ތިމަން اللهُގެ ޝަރީޢަތާ ދެކޮޅުހަދާ މީހުންނާ އެއްގޮތަށް،
އިސްލާމް ދީނުގެ އިންޒާރު ފަހަނައަޅައިދާ އަނިޔާވެރިންގެ ހިތްތަކުގައި، ތިމަން اللهُ
ކުފުރުގެ ސިއްކަ ޖައްސަވައި ބަންދުކުރައްވާނީމެވެ. އެއީ، އެބައިމީހުންގެ
ކިބައިގައިހުރި ނުބައިކަމާއި އުދުރުންތެރިކަމުގެ ސަބަބުން، އެބައިމީހުންނަށް
ދިނުމަށްޓަކައި ދެއްވާ އުޤޫބާތެކެވެ.

ދަންނަވާށެވެ! نُوحُ ﷵ އަށް ފަހު، الله ﷻ ފޮނުއްވި ރަސޫލުންގެ ތެރޭގައި هُودُ ﷵ އާއި،
صَالِحُ ﷵ އާއި، إِبْرَاهِيمُ ﷵ އާއި، މި ނޫން ވެސް އެހެނެއް ރަސޫލުން ހިމެނެއެވެ.[121]

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنۢ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَـٰرُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِۦ بِـَٔايَـٰتِنَا فَٱسْتَكْبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

﴿75﴾ ދެންފަހު، އެ ރަސޫލުންނަށް ފަހު އަހަރެމެން ފިރުޢައުނާއި ޤައުމުގެ ވެރިންނަށް، مُوسَى ﷵ އާއި، هَارُونُ ﷵ އަށް ނަބިއްޔާއި ރަސޫލުކަން ދެއްވައި، ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ޤައުމުގެ ބޮޑުންނާއި އެބައިމީހުންނާ ތަބާވި މީހުންގެ ގާތަށް، އެ ދެ ރަސޫލުން ތިމަން إِلٰهُ ފޮނުއްވީމެވެ. އަދި އެ ދެ ރަސޫލުން އެބައިމީހުންގެ ގާތަށް، ތިމަން إِلٰهُ ފޮނުއްވީ، އެ ދެ ރަސޫލުންނަށް ދެއްވުން ރިސާލަތުގެ ތެދުކަން ސާބިތުކޮށްދޭނިވި ހުއްޖަތްތަކާ ބޮޑު އާޔަތްތަކާއި، މުޢުޖިޒާތްތަކާއިގެން ވެސް ދެއްވެ.

ނަމަވެސް، އެބައިމީހުން އެ އާޔަތްތަކާއި މުޢުޖިޒާތްތަކަށް އިސްތިކުބާރުކޮށް، ބޮޑާވެ ގަބޫލުކުރުމުން އެއްކިބާވެ ބޮޑާވެގަތެވެ. އަދި، ތިމަން إِلٰهُގެ އެއްކަލާނގެވަންތަކަން ގަބޫލުނުކޮށް، ތިމަން إِلٰهަށް ކާފިރުވެ، ތިމަން إِلٰهُ ފޮނުއްވި ރަސޫލުން ދޮގުކުރާ މުޖުރިމުން ކަމުގައި އެބައިމީހުން ވިއެވެ.[122]

فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوٓا۟ إِنَّ هَـٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾

﴿76﴾ ފަހެ، ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ގާތަށް، ތިމަން إِلٰهُގެ ހަޟްރަތުން، مُوسَى ﷵ އާއި، هَارُونُ ﷵ ގެނެސްދެއްވި ބަޔާންތު ރިސާލަތާއި، އެ ރިސާލަތުގެ ތެދުކަމުގެ ދަލީލުކަން ހާމަކުރާ ބޮޑު މުޢުޖިޒާތްތައް އައުމުން ވެސް، އެ ކަންތައްތައް ދޮގުކޮށް، އިސްތިކުބާރުކޮށް، އެބައިމީހުން ބުންޏެވެ.

121– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
122– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ޝައްކެއްނެތެވެ. مُوسَى عليه السلام ގެންނެވި ދަލީލުތަކާއި މުޢުޖިޒާތްތަކަކީ، ކަނޑައެޅި
ބަޔާންވެގެންވާ ސިހުރެއް ކަން ކަށަވަރެވެ. އަދި އެ ކަންތައްތަކަކީ، އެއްވެސް
ބާވަތެއްގައި، اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ގެ ހަޟްރަތުން ފޮނުއްވުނު ކަންތައްތަކެއް ނޫނެވެ.[123]

قَالَ مُوسَىٰٓ أَتَقُولُونَ لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمۡۖ أَسِحۡرٌ هَٰذَا وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ ﴿٧٧﴾

مُوسَى عليه السلام ގޮތުން، އިންކާރުކުރެއްވުމުގެ ވާހަކަތަކަށް އެ އެބައިމީހުންގެ ﴾77﴿
އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވިއެވެ. ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް ޙައްޤު އައުމުން، އެ ޙައްޤަކަށް
އިންކާރުކޮށްތޯ، އެއީ، ރައްދުވެ ބަޔާންވެގެންވާ ސިހުރެއް ކަމުގައި ތިޔަބައިމީހުން
ބުނަނީހެއްޔޯ؟ ތިމަން ރަސޫލާ މި ގެންނެވި ކަންތައްތަކަކީ އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި
ސިހުރެއް ނޫނެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ސިހުރުވެރިންނަކީ ދުވަހަކު ވެސް
ދިންނަވައި ކާމިޔާބުވާނޭ ބަޔަކު ނޫން ކަން، ތިމަން ރަސޫލުކަން ރަނގަޅަށް
އެނގިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. ވީއިރު، އެ ދޮގު ކަމެއް، ތިމަން ރަސޫލާ ކުރައްވަންވީ
ދޮގު ޔިއްވެގެންހެއްޔޯ؟ ޝައްކެއްނެތެވެ. އެ ދޮގު ކަމެއް، ތިމަން ރަސޫލާ
ނުކުރައްވަމެވެ. އަދި ނުވެސް ކުރައްވާނަމެވެ.[124]

قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِتَلۡفِتَنَا عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا ٱلۡكِبۡرِيَآءُ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا
نَحۡنُ لَكُمَا بِمُؤۡمِنِينَ ﴿٧٨﴾

﴾78﴿ ސިހުރުވެރިންނަކީ، ދުވަހަކު ވެސް ދިންނަވައި ކާމިޔާބުވާނޭ ބަޔަކު
ނޫން ކަމުގައި مُوسَى عليه السلام ވިދާޅުވުމުން، ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ޤައުމުގެ ބޮޑެތިން
އެ ރަސޫލާއަށް ދެންނެވިއެވެ.

123- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي
124- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

”އޭ مُوسَى އެވެ! ތިމަންމެންގެ ގާތަށް ތިޔަ ސިޙްރަކައިގެން ތިބާ ތިޔަ ވަޑައިގެންނެވީ، ތިމަންމެންގެ ކާބަފައިން އުޅެނިކޮށް ތިމަންމެންނަށް ފެނުނު ދީނުން ތިމަންމެން އެއްކިބާކުރައްވައި، އެ ދީނުން ނެރުއްވައި، ތިބާއާއި ތިބާގެ އަޚާ هارونُ، ތިޔަ އެރިވެބެއިގަންނަވަނީ، މިސްރުގެ ވެރިކަމާއި، ބޮޑުމިނާގައި ޢިއްޒަތާއި ޝަރަފާއި، އާރާއިބާރު ހޯއްދެވުމަށްތޯއެވެ؟

ޝައްކެއްނުތޯއެވެ. ތިބާއާއި ތިބާގެ އަޚާ هارونއަށް، ތިމަންމެންގެ ގާތަށް ޤަބޫލުކުރެވިގެންނާ ދީ ރަސޫލުން ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަން، އެ ކަމަށް އިތުބާރުވެ އީމާންވާނޭ ބަޔަކު ކަމުގައި، ޤަބޫލެއްގައި ވެސް ތިމަންމެންނެއް ނުވަމުއެވެ.”[125]

وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ ٱئۡتُونِي بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٖ ﴿٧٩﴾

﴿79﴾ އަދި ފަހު، ފިރުޢައުނު އޭނާގެ ޤައުމުގެ ބޭކަލުންނަށް ބުނެއްޖެއެވެ. ”އޭ އަހުރެންގެ ޤައުމުގެ ބޭކަލުންނާވެ! ސިޙުރުގެ ވަސީލަތްތަކުން، مُوسَى އާ ހަނގުރާމަކޮށް، އާދާ ގެނެސްދީ ސިޙުރު ބޭނުންކުރުމުގެ ޤާބިލުކަމާއި، ސިޙުރުގެ އުސްތާދުންތަކަށް ޖާދޫގަރުން ކުޅަދާނަ ޤާބިލުކަމުގެ އެންމެން އަހުރެންގެ ގާތަށް ގެނެސް ދެއްވާށެވެ!”[126]

فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ أَلۡقُواْ مَآ أَنتُم مُّلۡقُونَ ﴿٨٠﴾

﴿80﴾ ދެންފަހެ، ފިރުޢައުނުގެ ގާތަށް ގެނެސް ސިޙުރުވެރިން ހާޒިރުވުމުން އަދި މުސާބަޤާއަށް ވެސް އެ ތަނަށް އެއްވި ހިނދު، އެ ސިޙުރުވެރިންގެ މައްޗަށް ނަސްރުދޭތިބަވެއިގެންނަވާތާ ކަމުގެ ތަޖުރިބާކަމުގައި ހުށަހަޅައި، مُوسَى عليه السلام އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވިއެވެ.

125- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

126- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

ތިޔަބައިމީހުން، ސިޙްރު ހާދޫރަކާއި، ޖާދޫގެ ގޮތުން، އުކާންހުރި ވާތަކާއި،
އަސާތަކާ އަދި އެ ނޫން އެހެން އެއްޗެއް އޮތް ނަމަ، އެ ހުރިހައި އެއްޗެއް ވެސް
ނިކަން އުކައިބަލާށެވެ![127]

فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟ قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُم بِهِ ٱلسِّحْرُ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبْطِلُهُۥٓ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

(81) ދެން، ފިރުޢައުނުގެ ދަރުބާރަށް ހާޒިރުކުރުވުނު ސިޙްރުވެރިން
ސިޙްރުހަދައިގެންހުރި ވާތަކާއި، އަސާތަކާއި، އެ ނޫން އެހެނިހެން ތަކެތި
އެބައިމީހުން އުކައިލި ހިނދު، އެބައިމީހުންނަށް مُوسَى عليه السلام ވިދާޅުވިއެވެ.
އަހުރެން ގެނައީ ސިޙްރެއް ނޫނެވެ. ސިޙްރަކީ ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ގެނައި
ތަކެއްޗެވެ. އަދި ދިސްތަކުންގެ ޙަމަލްކަން ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ދެއްކި ތަކެއްޗަކީ،
ކަނޑައެޅިގެންހުރި ޖާދޫއެވެ.

ހަމަކަށަވަރުން، ތިޔަބައިމީހުން ތިޔަ ހުރި ސިޙްރު ބާޠިލުކުރައްވައި، އެއީ އެއްވެސް
އަސަރެއް ނެތް އެއްޗަކަށްހައްދަވާނީ، اللهُ سبحانه وتعالى އެ ތަކެތި ފޮހުއްވާނެ ކަން ކަށަވަރެވެ.
ހަމަކަށަވަރުން ވެސް، ތިޔަބައިމީހުންނަކީ ސިޙްރުހަދަނީ، ބިމުގައި ފަސާދަކުރާ
ބައެކެވެ. އަދި ފަސާދަކުރާ މީހުންގެ ޢަމަލުތައް، اللهُ سبحانه وتعالى އިސްލާޙެއް ނުކުރައްވާނެއެވެ.
އަދި އެ ފަދަ މީހުންނާ ކަންތައްތަކުގައި، އެއްވެސް ހަރުދަނާކަމެއް އަދި
ސާބިތުކަމެއް ވިޔަސް، އެ إِلٰهُ ނުދެއްވާނެއެވެ.[128]

127- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُورِ عَائِضِ الْقَرْنِي

128- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُورِ عَائِضِ الْقَرْنِي

وَيُحِقُّ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

(82) އަދި ވެސް، مُوسَى عليه السلام ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި، الله سبحانه وتعالى ގެ ބަސްތަކުން،
ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް، ތިމަން ކަލޭގެފާނު ގެންނެވި ޙައްޤު ކަންތައްތައް، ތިޔަބައިމީހުން
ތިޔަ ގެނައި ސިޙްރުގެ މައްޗަށް ގަދަކުރައްވައި، ޙައްޤު ދީން މަތިވެރިކުރައްވާނޭކަމީ
ކަށަވަރު ކަމެކެވެ. އަދި، އެ إِلٰهُ ގެ އިރާދަފުޅާއި މިންވަރުފުޅުގެ ދަށުން، އެ إِلٰهُ ގެ
ކަލިމަފުޅުތަކުގެ ވަސީލަތުން، ޙައްޤު ޤާއިމުކުރައްވައި، ބާޠިލް ނައްތާލައްވައި،
ޙައްޤު ސާބިތުކުރައްވާނޭކަމެވެ. އެއީ، ކުށްވެރިކަމުގައި ހައްދުފަހަނައަޅައިގެން
ފިރުޢައުނާއި، އޭނާގެ ޤައުމުގެ ބޮޑުންގެ ތެރެއިން މުޖުރިމުންނާއި، އެއުރެން،
ކިތަންމެ ނުރުހުން ކަމުގައި ވިޔަސް ވެއެވެ.[129]

فَمَآ ءَامَنَ لِمُوسَىٰٓ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِۦ عَلَىٰ خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِمْ أَن يَفْتِنَهُمْ ۚ
وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

(83) ފަހެ، مُوسَى عليه السلام ގެންނެވި ރިސާލަތައި، އެ ކަލޭގެފާނު ދެއްވި ދަރިކޮޅުގެ
ޒުވާނުން ސާބިތުކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން، އެ ކަލޭގެފާނަށް ދެއްވުން ތަބާވާން ބިރު
މުޅިން ގޮތްތަކެއް، އެ ކަލޭގެ އަތުގައި މަތިން ފިރުޢައުނުގެ ބިރުން ފަހެ،
އެ ކަލޭގެފާނަށް އީމާންވި ފިރުޢައުނުގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ބޮޑުން ވަރަށް މަދު
ބައެކެވެ.[130] އަދި އެ މަދު މީހުންނަކީ އެ ކަލޭގެފާނަށް އީމާންވި ފަހެ، އެބައިމީހުން
އީމާންވި ކަން އެނގިއްޖެ ނަމަ، ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ޤައުމުގެ ބޮޑުން ފިތުނަން،
އެބައިމީހުންނަށް އަނިޔާކޮށް، ދީނުން ބޭރުކޮށް، ދީނާއި ދުރުކުރުވައިލާނޭކަން
ކަމަށް ބިކަމި، ނުރަކުން ބިރުން ތިބޭގޮތުންނެވެ.

129- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
130- تَفْسِيرُ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ لِلْإِمَامِ الْحَافِظِ ابْنِ كَثِيرٍ الدِّمَشْقِي

އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން، ފިރުޢައުނަކީ ބިމުގައި ބޮޑާވެގެން މިސްރުގެ މީހުން އަޅުވެތިކޮށް އުޅުން ނުހަނު ބޮޑު ކިބުރުވެރި، ގަދަފަދަ ޖަބްބާރު، އަނިޔާވެރި ރަސްގެކެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، އަނިޔާވެރިކަމާއި، ފަސާދަކުރުމާއި، ކާފިރުކަމުގައި ހައްދުފަހަނައަޅައިގަތް މީހުންގެ ތެރެއިން އޭނާ ވިއެވެ.[131]

ދަންނާށެވެ! ފިރުޢައުނުގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ތެރެއިން، مُوسَى عليه السلام ގެންނެވި ރިސާލަތަށް އީމާންވީ، ފިރުޢައުނުގެ އަނބިކަނބަލުން آسِيَةُ بِنْت مُزَاحِمُ އާއި، ފިރުޢައުނުގެ ބޮޑުބޭބޭގެ ދަރިކަލުންނާއި، ފިރުޢައުނުގެ ޚަޒާނާދާރާއި، އޭނާގެ އަންހެނުންނެވެ. މި އަންހެނުންމީހާގެ މަސައްކަތަކީ، ފިރުޢައުނުގެ އަންހެނުން ދަރިފުޅުގެ ބޮލުގައި ފުނާއަޅައިދިނުމެވެ.[132]

وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰقَوۡمِ إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ فَعَلَيۡهِ تَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُم مُّسۡلِمِينَ ﴿٨٤﴾

﴿84﴾ އަދި مُوسَى عليه السلام ގެ ޤައުމުގެ މީހުންނަށް، އެ ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. އޭ އަހުރެންގެ ޤައުމުގެ މީހުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންނަކީ، اللهُ سبحانه وتعالى ގެ އެއްކަލާނގެކަމަށް ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކޮށް، އެ إِلٰهُ ގެ ރުބޫބިއްޔަތަށް ހިފީވެ، އެ إِلٰهَ އަށް އީމާންވެގެންވާ މުސްލިމުން ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ، އެ ފަރާތު މުސްލިމުންނަށް ނަސްރުދެއްވާނޭ ކަން ޔަޤީންކުރާ ބާރު، ތިޔަބައިމީހުންގެ ހިތުގައި ކަށަވަރު، އެ إِلٰهَ ބަރޯސާވެހުރާށެވެ! އަދި ހިތުގައި ކަށަވަރުކޮށް، އެ إِلٰهُ ނޫން އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ބަރޯސާނުވާށެވެ، ހަމައެކަނި، އެ إِلٰهَ ތިޔަބައިމީހުން ބަރޯސާވެހުރާށެވެ!

131- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
132- تَفْسِيرُ جَامِعِ الْبَيَانِ لِلْإِمَامِ مُحَمَّدُ بن جَرِيرِ الطَّبَرِي

ދަންނާށެވެ! އެ إِلٰهަކަށް ވަކީލުކުރައްވާށެވެ، އެ إِلٰهُގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ބޯލަބައި ތިޔަމީހުން

ކިޔަމަންތެރިވެގެންނާ ތެދުވެރި އިޚްލާޞްތެރި މުސްލިމުން ކަމުގައި ތިޔަބައިމީހުން

ވާނަމައެވެ. ދެން، ހުރިހާ ނުބައިކަމަކުން ސަލާމަތްވެ، ހުރިހާ ހެޔޮ ކަމެއް

ތިޔަބައިމީހުންނަށް ލިބޭނެއެވެ.[133]

އަދި ދަންނާށެވެ! މި އާޔަތުގައި މި ވަނީ، اللهُ ﷻ ގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ބޯލަބައި ތިޔަމީހުން

ކިޔަމަންތެރިވެގެންނާ ތެދުވެރި އިޚްލާޞްތެރި މުސްލިމުން، އެބައިމީހުންގެ ހުރިހާ

ކަމެއް، އެ إِلٰهާ ހަވާލުކޮށް، އެ إِلٰهަކަށް ވަކީލުކުރަނީ ނަމަ، ސަލާމަތްކުރައްވައި

ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވައި ހިމާޔަތްކުރައްވައި ވެސް، އެ إِلٰهُ، އެބައިމީހުންނަށް ނަސްރުދެއްވާނީ ކަމުގެ

ޔަގީންކަން، مُوسَى عليه السلام ގެ އަރިހުގައި ތިބި، އެ ފިރުޢައުނާގެ ޤައުމުގެ މީހުންނަށް،

އެ ފިރުޢައުނާ ދެކޮޅު ވާކަމެވެ.

فَقَالُواْ عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَا رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا فِتۡنَةٗ لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٨٥﴾

﴿85﴾ ދެން، އެ ޤައުމުން مُوسَى عليه السلام ވިދާޅުވުމުން، އެ ފިރުޢައުނަށް ބިރުގަނެ

މީހުން ދަންނަވައެވެ. "ހުރިހާ ކަމެއްގައިވެސް، ތިމަންމެން ވަކީލުކުރަނީ، ހަމައެކަނި

اللهُ ﷻ އަށެވެ. އަދި ތިމަންމެންގެ ހުރިހާ ކަމެއް ތިމަންމެން ހަވާލުކުރަނީ ވެސް،

اللهُ ﷻ އާއެވެ. އެ إِلٰهީ، އެއްވެސް ޝަރީކަކު އަދި ބައިވެރިއަކު

ނެތް ނުވާ، އެއްކައުވަންތަ إِلٰهެވެ. އޭ އަހަރެމެންގެ ސާހިބުވަންތަ إِلٰهެވެ!

އެ އަނިޔާވެރިންގެ އަތްދަށުގައި އަހަރެމެން ދަމައިލައި، އަހަރެމެންގެ ދީނާމެދު ފިތުނަވުމުން

ގެއްލުންދެއްވައި، އެ އަނިޔާވެރިންނަށް ވަސީލަތެއް ފުރުޞަތު ކަމުގައި އަހަރެމެން

ނުލައްވާނދޭވެ!"

133– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

ދަންނަވާށެވެ! مُوسَى عليه السلام އަށް އިމާންވީ މަދު މީސްކޮޅެކެވެ، އެ ދަރަރިން ޒުވާނުން،
الله سبحانه وتعالى ގެ ބަސްފުޅުތަކުގައި ދެންނެވި، އަނިޔާވެރިކަމުގައި ހައްދުފަހަނަޅައިދިޔަ ފިރުޢައުނާއި
އޭނާގެ ޤައުމުގައި ތިބި، އަނިޔާވެރިންގެ އަތްދަށުގައި އިމާންވީ މީހުން ވެއްޖެ ނަމަ،
ދީނާމެދު އެ މުއުމިނުން ފިތުނަވެރިވެދާނެހެއްޔެވެ! އެއީ، އެ އަނިޔާވެރިންގެ އަތްދަށުވެ،
މުއުމިނުންގެ ދީނުން ބައެއް މީހުން ޤަބޫލުވެ، އަނބުރައި މީހުންނަށް ގަދަފަދަ
ދުވަހެއް ތިބި، އަނބުރައި މީހުން އެ އަނިޔާވެރިންގެ ވާއިރު ހައްދުންތެރިކަމުގައި
ޖެހުން ގަދަ ދެރަ ގޮތެއް އެ މުއުމިނުންނަށް ދެރަވެރިވެދާނެވެ.

އަދި މުއުމިނުންގެ މައްޗަށް، އެ އަނިޔާވެރިންނަށް ބާރުވެރިވެއްޖެ ނަމަ،
އެ އަނިޔާވެރިންނަށް ތެދުވެރިން ކަމާއި، މުއުމިނުންނަށް ދޮގުވެރިން ކަމަށް،
އެ އަނިޔާވެރިންނަށާއި އެ ނުދުން މީހުންނަށް ވެސް ހިތާ، އެ ކަމުގެ ފިތުނައިގައި
އެ އަނިޔާވެރިންނާއި، އެ ނުދުން މީހުން ޖެހިދާނޭތީ ކަމަށް ބަލައި ވެސް ދެއްވާ![134]

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٨٦﴾

﴿86﴾ އަދި، ތިބާ إِلٰهُ އަހަރެމެންގެ މައްޗަށް ބަޔަކާ ދަބްދަމްވަނަކަމުން،
އަހަރެމެންގެ މައްޗަށް، އެގޮތުން ތިޔަބާރުވެވޭނެ، ކާފިރުކަމާއި އަނިޔާވެރި ކަމުގައި
ހައްދުފަހަނަޅައި ގޮސްފައިވާ ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ބޮޑުންގެ އަނިޔާވެރިކަމުން
އަހަރެމެން ދިފާޢުކުރައްވައި ސަލާމަތްކުރައްވާށިދޭވެ! ތިޔަ ހަމަކަހަރަވެރިން،
އެ އަނިޔާވެރިން އެ ވަނީ، މުއުމިނުންގެ ދީނުން، ބައެއް މީހުން ޤަބޫލުކުރެއްވުން،
އަނބުރައި މީހުންނަށް ބަޔާންކުރައްވާށެވެ.

134– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي وَالْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި އެބައިމީހުންގެ ތެރެއިން އެއްބަޔަކު ޖަހްވައި ބުރަ މަސައްކަތްކުރުވައި،
އުނދަގޫދީ، އަޅުއްބަދި މީހުން އަޅުވެތިކޮށްގަތުމަށް.[135]

وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّءَا لِقَوۡمِكُمَا بِمِصۡرَ بُيُوتٗا وَٱجۡعَلُواْ بُيُوتَكُمۡ قِبۡلَةٗ
وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٨٧﴾

﴿87﴾ އަދި مُوسَى عليه السلام އަށާއި، އެ ރަސޫލާގެ އަޚާ هَارُونُ عليه السلام އަށް، މިޞްރުން إِلَٰهُ
ވަޙްޔުކުރެއްވީމެވެ. ތިޔަ ރަސޫލުންނަށް އިޖާބަދި މީހުން ދިރިއުޅުމަށް ގެތައް،
މިޞްރުގައި ގެތަކެއް ބިނާކުރައްވާށި ތައްޔާރުކުރައްވާށެވެ! އަދި އެ ގެތައް
ޤިބްލަތަށް ބަލައްޓަވައި، މިޙްރާބުތައް ހަދައްވައި، ބިރުވެރިކަމުގެ ވަގުތުގައި
އެ ގެތަކުގައި ނަމާދުކުރުމަށް ތަނެއް އެ ގެތައް ބިނާކުރައްވާށެވެ! އަދި އަސިރާޖީބުދުގެ
ސަވާބުން ވިޔަސް، ގެތުގައި ނަމާދުކުރައް ދީނުން ގެތައްވައި، ތައުރާ ގެތުގައި
ނަމާދުކުރެއް ވެސް، އެ ނަމާދުކުރުމުގެ ވަގުތުގައި އަދާކުރައްވައި، ދުއްމީ ހުރިހާ ވެސް
އެ ގޮތަށް ނަމާދު އަދާކުރުމަށް އަމުރުކުރައްވާށެވެ! އަދި ބިރުވެރިކަމުގެ ވަގުތު
ސިއްރިއާއްމުގައި ނަމާދުކުރުމަށް ހުއްދަ ކަމެއް ކަން މިތަބައިމީހުން ދަންނާށެވެ!

އޭ مُوسَى عليه السلام އެވެ! އަދި، الله سبحانه وتعالى އަށް އިޖާބަވެ، އެ إِلَٰهُ އަމުރުފުޅުތަކަށް
ބޯލަނބައި ކިޔަމަންތެރިވާ މުއުމިނުންނަށް، އެ إِلَٰهُ ހަޅުވައިލަން ނަޞްރުދެއްވައި
ކާމިޔާބު ދިނުން ކަމުގައި، އެ ކަމަށް މުއުމިނުންނަށް، އެ إِلَٰهُ ހަޅުވައިލުމުގައި ޖަންނަތް
ދެއްވައި ތާވަތު ހިނގާތުގެ އުޖޫރަދީ ކަރަމް، އިހާ ރަސޫލާ އެ މުއުމިނުންނަށް
ބުއްވާށެވެ![136]

135– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
136– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَآ إِنَّكَ ءَاتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُۥ زِينَةً وَأَمْوَٰلًا فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا رَبَّنَا
لِيُضِلُّوا۟ عَن سَبِيلِكَ ۖ رَبَّنَا ٱطْمِسْ عَلَىٰٓ أَمْوَٰلِهِمْ وَٱشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا۟ حَتَّىٰ
يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

{88} އަދި، الله ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުގައި، مُوسَى عليه السلام ދަންނަވައިފިއެވެ. އޭ އަޅުގަނޑުގެ
ސާހިބުވަންތަ إِلٰه އެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ދުނިޔާގެ ޒީނަތްތެރިކަމާއި، މުދަލުގެ
ތަނަވަސްކަން، ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ޖަމާޢަތުގެ ބޮޑުންނަށް، ތިބާ إِلٰهُ ދެއްވީމުއެވެ.
އެހެންއެކަމަކު، އެ ނިޢުމަތްތަކާ ދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި، ތިބާ إِلٰهަށް ޝުކުރުއަދާނުކުރާ
ބަޔަކު ކަމުގައި އެބައިމީހުން ވެއްޖެއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، އެ ނިޢުމަތްތަކާ
ދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި، ތިބާ إِلٰهަށް ޝުކުރުއަދާނުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އެބައިމީހުން
ފަނައިގަތީ، ތިބާ إِلٰهُގެ ސީދާމަގު، މީސްތަކުންނަށް އޮޅުވައިލައި މީސްތަކުން
މަގުފުރެއްދުމަށެވެ.

އޭ އަޅުގަނޑުގެ ސާހިބުވަންތަ إِلٰه އެވެ! އެބައިމީހުންނަށް، ތިބާ إِلٰهُ ދެއްވި މުދަލުގައި
އެއްވެސް ބަރަކާތެއް ނުލައްވައި، އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުލިބޭ ގޮތަށް، އެ މުދަލުތައް
ހަލާކުކޮށްލައްވައި ނެތިކޮށްލައްވާނދޭވެ! އަދި އެބައިމީހުންގެ ހިތްތައް މާހަރުކޮށްލެއްވުން ވެސް
ހަރުކަށިކުރައްވައި، ތިބާ إِلٰهُގެ ޙަޟްރަތުގައި އެބައިމީހުންނަށް ދުޢާ، ވޭންދެނިވި
ޢަޛާބު އެބައިމީހުންނަށް ފެންނަންދެން، އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކަށް
އީމާންކަން ނުވަންނާނޭ ގޮތަށް، އެ ހިތްތަކަށް ކާފަރުވުމުގެ ސިއްކަޖަހައިލައްވާނދޭވެ!
އެހެނީ، الله ﷻ ގެ ޙަޟްރަތުން އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ޙުކުމްވާ ވޭންދެނިވި ޢަޛާބު
ފެނިއްޖައުމަށް ދެކެންދެން، އެބައިމީހުން އީމާނެއް ނުވާނެތެވެ.

އަދި އެ ޢަޛާބު ފެނުމުން އީމާންވީ ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ކަމުން އެބައިމީހުންނަކަށް
އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުކުރާނެއެވެ.[137]

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا فَٱسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

(89) އަދި، مُوسَى عليه السلام އަށާއި، هَارُونُ عليه السلام އަށް، اللهُ سبحانه وتعالى ވަޙީކުރެއްވިއެވެ.
ފިރްޢައުނާއި، އޭނާގެ ޤައުމުގެ ބޮޑުންނަށް، ތިމަން إِلٰهُ ދެއްވި ދުނިޔަވީ ނިޢުމަތްތަކާ
ބޭރު ގޮތުން ތިޔަ ދެ ބޭފުޅުން ކުރެއްވި ދުޢާ ޤަބޫލުވެ، ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން إِلٰهُ
އިޖާބަކުރައްވައިފީމެވެ. އަދި އެބައިމީހުން ކުރަ ނުބައި ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން،
ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުންނަށް ލިބުން ޙައްޤު ޢުޤޫބާތަކާ ޚާބައިކަން، ތިމަން إِلٰهُ
ކަނޑައެޅުއްވައިފީމެވެ.

ވީމާ، ތިމަން إِلٰهُގެ ދީނުގައި، ތިޔަ ދެ ބޭފުޅުން ވެސް ސާބިތުވެ ތިއްބެވުމާ އެކު،
ތިމަން إِلٰهُގެ އެއްކަލާނގެކަން ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކޮށް، ތިމަން إِلٰهُއަށް ކިޔަމަންވުމަށް،
ފިރްޢައުނާއި އޭނާގެ ޤައުމުގެ މީހުންނަށް ގޮވައިލެއްވުމުގައި ތިޔަ ދެ ބޭފުޅުން
ދެމިތިއްބަވާށެވެ! އަދި، ތިމަން إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި ވަޙީގެ ބަސްފުޅުތަކަށް، ވަޙީގެ
ބަސްފުޅުތަކުގެ ޙަޤީޤަތް ނުދަންނަ މީހުންގެ މަގުން، ތިޔަ ދެ ބޭފުޅުން ނުހިނގަވާށެވެ!

ދަންނާށެވެ! مُوسَى عليه السلام ދުޢާކުރެއްވެވުން ގެންދެވީ ވަގުތު، هَارُونُ عليه السلام
އާމީން ވިދާޅުވަމުން ގެންދެވިއެވެ. އެހެންކަމުން، مُوسَى عليه السلام ކުރެއްވި ދުޢާގެ
އެ ދެ ބޭފުޅުންނަށް، اللهُ سبحانه وتعالى ނިސްބަތްކުރައްވައިފިއެވެ.[138]

137– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

138– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وِزَارَةِ الشُّئُونِ الإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ فَأَتۡبَعَهُمۡ فِرۡعَوۡنُ وَجُنُودُهُۥ بَغۡيٗا وَعَدۡوًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَدۡرَكَهُ
ٱلۡغَرَقُ قَالَ ءَامَنتُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱلَّذِيٓ ءَامَنَتۡ بِهِۦ بَنُوٓاْ إِسۡرَٰٓءِيلَ وَأَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٩٠﴾

﴿90﴾ އަދި، ތިމަން ﷲ އަށް އީމާންވެ، مُوسَى عليه السلام ގެ ބަނީއިސްރާއީލުން ޤައުމުކަނޑު
ހުރަސްކޮށް، ކަނޑު ހުރަސްކޮށް ދިޔުމުން ފިރުޢައުނާއި އޭނާގެ ލަޝްކަރުން ޒުލުމާއި ޢަދާވާތްތެރިކަމާއި، އެ ކަނޑުގެ
އަޑިއަށް ފިރުޢައުން، ތިމަން إِلٰهُ އަކީވެސް ގެނެސްދިނީމެވެ. ފަހެ، އެ ގޮތުގައިވެސް
ކަނޑު ހުރަސްކުރި އިރު ފިރުޢައުން، އަނިޔާވެރިކަމާއި، ބޮޑާވެރިވެލިކަމުގެ ގޮތުން،
އެކަލާނގެ ނޫން ބަލަ ކިބައިން ޢަބާދުރިނގެ ޢަދާވަތް، ބަދަލުގެ ބެލެނިވެރިކަމުން ޝަރީ،
ފިރުޢައުނާއި ލަޝްކަރު ހުރަސްކުރެވިގެން މިއަކު ވެސް އެ ފިރުޢައުނުގެ ފަހަތުން ގޮސް،
ކަނޑު ހުރަސްކުރަމުން ދެވުނެވެ. ނަމަވެސް، ކަނޑުގެ ތެރޭގައި އަޑިއަށް ހުރިހާ
ފަރާތަކުންވެ އޭނާ ގަދަކުރީއެވެ.

ދެން، ކަނޑުގެ، ހަރަކާތް، ދެންވެގެންވެ ތިމާ ހާލަތުގައި ހިނގައިދިޔަ ކަން
ފިރުޢައުނަށް އެނގުނު ހިނދު އޭނާ ބުނެލިއެވެ. "ހަމަކަށަވަރުން، ބަނީ އިސްރާއީލުންގެ
މުޅިން އީމާންވީ، إِلٰهُ ގެންވީ، ހައްޤު إِلٰهُ އަކު ނުވެއެވެ. އެ إِلٰهُ އަށް އަޅުކަން
ވެސް އީމާންވެއްޖައީމެވެ. އަދި އަޅުކަން މި ވަނީ، ﷲ سبحانه وتعالى ގެ އަމުރުތަކަށް
ކިޔަމަންތެރިވެ، އެ إِلٰهُ ގެ އެއްކަލަންވަނަކަން ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކުރާ މުސްލިމުންގެ
ތެރޭގައެވެ."[139]

ءَآلۡـَٰٔنَ وَقَدۡ عَصَيۡتَ قَبۡلُ وَكُنتَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ﴿٩١﴾

﴿91﴾ އެ ވަގުތު ފިރުޢައުނަށް އަންގަވައިފިއެވެ. އޭ ފިރުޢައުނެވެ! ﷲ سبحانه وتعالى އަށް
އީމާންވެ، مُوسَى عليه السلام ގެންނެވި ދީނަށް ތަބާވާނީ މިހާރު ތޯއްޖެހިގެން ކުރިއަށް ތޯއެވެ؟

139- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدَّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި، الله ﷻ ފިޔަވައި، ޙައްޤު إِلٰهއަކު ނުވާ ކަމުގައި ބުނެ ދިޔަ ދިއުމިހާރުވެސް، މަރު
އައިސް ކުރިމަތިވެ، މަރަން ބާސްކުރުމުންތޯއެވެ؟ ހަމަކަށަވަރުން، މަރު އައިސް
ކުރިމަތިވުމުގެ ކުރިން، الله ﷻ އަށް އުރެދި ނުކިޔަމަންތެރިވީއެވެ. އަ إِلٰهގެ ދީނުގެ މަގު
މީސްތަކުންނަށް ބަންދުކުރުމަށް ނުހަނު ގަދައަށް މަސައްކަތްކުރި މީހަކު ކަމުގައި
ކަލޭ ވީހެވެ. އަދި މީސްތަކުންނަށް ބޮޑު އަނިޔާތަށްކޮށް، ބިމުގައި ފަސާދަފަތުރާ
މީހުންގެ ތެރެއިން ވެސް ކަލޭ ވީހެވެ. ވީމާ، މަރު އައިސް ކުރިމަތިވީ ވަގުތު
ތައުބާވުން، ކަލޭއަށް ކުރާނީ ކޮން ފައިދާއެއްހެއްޔެވެ؟ ސަލާމަތެއްނެތެވެ. އެއްވެސް
ފައިދާއެއް ނުކުރާނެތެވެ.[140]

فَٱلۡيَوۡمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنۡ خَلۡفَكَ ءَايَةٗۚ وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ عَنۡ
ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ ﴿٩٢﴾

(92) ފަހެ މިއަދު، ކަލޭގެ ފުރާނަހުސްކޮށް ހަށިގަނޑު ކަނޑުން ނަގާލައި،
އެ ހަށިގަނޑު ހަލާކުނުވެ އޮންނަ ގޮތަށް، މީހުން إِلٰه ކަމަށްވާހުރިފިތެވެ. އެއީ، ކަލޭ
ކަނޑުވި ހަލާކުވެގެން ކަލަކަށް ދެވޭ ނުވާނެ ބޮޑު ކަމަކާ އަދި ކަލޭއަކަށް ފަހު އަންނަހާ
ބޮޑުކަން ބަޔަކަށް ޢިބުރަތް ލިބޭ އިބުރަތެއް ކަމުގައި، މަރުވެފައިވާ ކަލޭގެ
ހަށިގަނޑު ފެއްތުމަށެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން، މީސްތަކުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޔަކު
ވަނީ، މިއަދުން إِلٰهގެ ކަނަޑުގެތްވަންތަކަމުގެ މައްޗަށް ދަލީލު ދެއްކުމުގެ ހެއްކާއި،
ދަލީލުތަކާމެދު އަޅާނުލާގޮތުންނެވެ. އަދި އެ ހެދި ދެއްކުމުގެ ހެއްކާއި، ދަލީލުތަކާއި،
ޢުރޫޤުތަކުން ޢިބުރަތް ލިބިގަތުމަށް ބަދަލުގައި ކަމުގައި، މީސްތަކުންގެ ތެރެއިން
ގިނަ މީހުން ނުވެއެވެ.[141]

140- التَّفْسِيرُالْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

141- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ لِلدَّكْتُور عَائِضِ الْقَرْنِي وَالتَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ فَمَا ٱخْتَلَفُوا۟ حَتَّىٰ
جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

(93) އަދި ހަމަކަށަވަރުން، އިސްރާއީލުގެ ދަރިން، ޝާމު ކަރައާއި މިސްރުގެ ބިން ރަނގަޅު ރަށްތަކުގައި، ތިމަން إِلٰهُ ވަޒަންވެރިކުރެއްވީމެވެ. އަދި ފައިދާހުރި ރަނގަޅު ތަކެތި އެ ތަންތާނގެ ބިމުން ނެރުއްވައި، ރަނގަޅު މޭވާ ތަކެތިން، ތިމަން إِلٰهُ އެބައިމީހުންނަށް ހަލާލު ރިޒްޤު ދެއްވީމެވެ. ދެން، ދީނުގެ ކަންކަމުގައި އެބައިމީހުން އެއްބަސްވެ އަނެއް ބަޔަކާ ދެކޮޅުވެރިވެ ދެބަސްވެ އިޚްތިލާފުވެފައެއްނުވި، އެބައިމީހުންގެ ދުރުގައި ޙަޤީޤަތް އަންގަވައިދެއްވާ ޤުރުއާނުގެ އިލްމު، އެބައިމީހުންގެ ޙުއްޖަތަކަށް އެބައިމީހުންނަށް ލިބުމަށް ފަހުގައެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަމާ ގުޅޭ ޝައްކުން، ބަނީ އިސްރާއީލުންގެ މީހުން ދެކެއްސެވެ ހިނގާފުވެ އެ އުޅޭ ކަންތައްތަކާމެދު، ތައުރާތާ ގައިމުވާ ދުވަހުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ވަޙީ إِلٰهُ ނާޒިލުކުރެއްވި ބުނެދިނުމަކީ ކަން ކަށަވަރެވެ. ވީމާ، އެބައިމީހުންގެ ޢުލަމާއިން، އިބަ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަން، ތޯރާތާ މީހުން ނަސާރާއިން ދަންނާނެއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ޢުލަމާއިން، އިބަ ރަސޫލާގެ ރަސޫލުކަން ޤުރުއާނާ ބުނެދޭ މީހުން ސަބަބުގެ ދަންނާނެއެވެ.

ދަންނާށެވެ! ބަނީ އިސްރާއީލުންގެ މީހުންނަށް ދެއްވުން އިލްމުގެ ބޮޑުގައި، مُحَمَّدُ ﷺ ގެ ރަސޫލުކަމާ ގުޅޭ ޝައްކުން ބަލައިގަތުމުގައި ހަދާކުރެއް ވުސް ވެއެވެ.[142]

142– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

فَإِن كُنتَ فِي شَكٍّ مِّمَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ فَسۡـَٔلِ ٱلَّذِينَ يَقۡرَءُونَ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِكَۚ
لَقَدۡ جَآءَكَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ﴿٩٤﴾

﴿94﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާއަށް، ތިމަން اللهُ ބާވައިލެއްވި ވަޙީ ބަސްފުޅުތަކާއި، ދެއްވި ހަބަރުތަކުގެ ތެދުކަމާމެދު، ޝައްކެއްގައި ވެއްޖެ، އިބަ ރަސޫލާގެ ހިތްފުޅުގައި ޝައްކުކަމެއް ވާނަމަ، އިބަ ރަސޫލާއަށް ބާވައިލެއްވުނު ވަޙީ ބަސްފުޅުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން، އިބަ ރަސޫލާއަށްވުރެ ކުރިން، އެ ބަޔަކަށް، ތިމަން اللهُ ތައުރާތާއި އިންޖީލު ދެއްވި މީހުންގެ ތެރެއިން، އިބަ ރަސޫލާގެ ދަޢުވަތު ޤަބޫލުކުރި މީހުންނާ ނިކަން ސުވާލުކުރައްވައިބައްލަވާށެވެ!

ފަހެ، އިބަ ރަސޫލާ އެބައިމީހުންނާ ސުވާލުކުރައްވައިފި ނަމަ، އިބަ ރަސޫލާއަށް، ތިމަން اللهُ ބާވައިލެއްވި ވަޙީ ބަސްފުޅުތަކީ ޙައްޤު ތެދު ބަސްފުޅުތަކެއް ކަމަށް އެބައިމީހުން ހާމަކުރާނެއެވެ. އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން، އެބައިމީހުންގެ ފޮތްތަކުގައި، އިބަ ރަސޫލާގެ ސިފަފުޅުތަކާއި، އިބަ ރަސޫލާއާ ބެހޭ ތެދު ރަސޫލަކު ކަން، ނުހަނު ސާފުކޮށް ބަޔާންވެގެން ވެއެވެ.

ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި رَبُّ ގެ ޙަޟްރަތުން، އިބަ ރަސޫލާގެ އަރިހަށް ޙައްޤު ތެދު އަތުވެއްޖެ ކަން ކަށަވަރެވެ. ވީމާ، އިބަ ރަސޫލާއަށް، ތިމަން اللهُ ބާވައިލެއްވި ވަޙުޔާއާމެދު ޝައްކުކުރާ މީހުންގެ ތެރެއިން، އިބަ ރަސޫލާ ވެވަޑައިނުގަންނަވާށެވެ![143]

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٩٥﴾

143- المُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ القُرْآنِيَّة بِالمَمْلَكَةِ العَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة وَالتَّفْسِير المُيَسَّرُ لِلدُّكْتُور عَائِضِ القَرْنِي

﴿95﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އަދި، الله سبحانه وتعالى ގެ އާޔަތްތަކާއި، ހުއްޖަތްތަކާއި، ދަލީލުތަކާއި،
އެ إِلٰهُ ގެ ބަސްބަހުން ފޮނުއްވިގެންވާ މުޢުޖިޒާތްތަކަށް ދޮގުކުރާ މީހުންގެ ތެރެއިން
އިބަ ރަސޫލާ ވެވަޑައިނުގަންނަވާށެވެ! ފަހެ، އެ ފަދަ ކަމެއް އިބަ ރަސޫލާ
ކުރައްވައިފި ނަމަ، އިބަ ރަސޫލާ ވެސް ވެވަޑައިގަންނަވާނީ، ގެއްލި ހަލާކުވެގެންވާ
މީހުންގެ ތެރެއިންނެވެ.

ދަންނާށެވެ! ކީރިތި ރަސޫލާއަކީ، الله سبحانه وتعالى ގެ އާޔަތްތަކާއި، ހުއްޖަތްތަކާއި، ދަލީލުތަކާއި،
މުޢުޖިޒާތްތަކަށް ޝައްކެއްގައި ވެސް ދޮގުކުރައްވާނޭ ބޭފުޅެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ،
ރަސޫލުންނަކީ، ކުށްތަކާއި ފާފަތަކުން ދުރުކުރައްވާ ރައްކާތެރިކުރެއްވިގެންވާ
ބޭފުޅުންނެވެ.

އެހެންކަމުން، މި އާޔަތުގައި ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވައި މިވަނީ، އިސްލާމް ދީން
ޤަބޫލުކުރުމާއި، އެ ދީނާމެދު ޝައްކުކުރުމުގެ ނުބައިކަމާއި، ނުރައްކާތެރިކަމެވެ.
ވީމާ، އެ ފަދަ ކަމެއް އެއްވެސް މީހަކު ނުވަތަ ބަޔަކު ކޮށްފި ނަމަ، الله سبحانه وتعالى ގެ ކޯފާއާއި
ޢަޛާބު އެ މީހަކަށް ނުވަތަ ބަޔަކަށް ގައިމުވެގެން ޙައްޤުވާނޭ ކަން އަންގަވައި،
އެ ފަދަ ކަންތަކާމެދު ދުރުވުމުން ބިރުވެރިވުމަށް ދިއުމަށް، މި އާޔަތުގައި އެންގެވިއެވެ.[144]

إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتۡ عَلَيۡهِمۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٩٦﴾

﴿96﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، الله سبحانه وتعالى ގެ ދުރުގި ނިޔާކުރައްވާފައިވާ
ޢަޛާބުގައި ދިރިއުޅުމަށް ކާފިރުން ވަރަށް ގިނަ އާޔަތްތަކާއި މުޢުޖިޒާތްތައް
ދައްކައިފިޔަސް، އެ ބަޔަކު ކާފިރުކަމުގައި ދެމިހުރެ ތަނެއް ނުލިބޭނެއެވެ.

144- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އަދި އެ ބައެއްގެ މައްޗަށް، އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި رَبُّގެ ކަލިމާ ބަސްކުޅު ހައްޤުވެއްޖެ
ބަޔަކު، އެ އާޔަތްތަކާއި، މުޢުޖިޒާތްތަކަށް، އީމާނެއް ނުވާނެތެވެ. އަދި،
އެ إِلٰهُގެ އެއްކަލަވުންތަކަށް މުދަލާތް ޤަބޫލުކުރުން، އެ إِلٰهُގެ ޝަރީޢަތަށް ބަދަލެއް ވެސް
ނުކުރާނެތެވެ. އެހެނީ، އީމާންވުމަށް މިހެން ވެސް، އެ إِلٰهُގެ ހަރުމަތުން ދުރުކުރެއްވި،
އެ إِلٰهُގެ ޢަޛާބަށް ހުރަހެއް ލައްވައެވެ.145

وَلَوۡ جَآءَتۡهُمۡ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُاْ ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

﴿97﴾ އަދި، اللهُ ﷻ ގެ ހަރުމަތުން ދުރުކުރެއްވި، އެ إِلٰهُގެ ޢަޛާބު ހައްޤުވެފައިވާ
މީހުންނަށް، ކޮންމެ ގިނަ ނަސޭހަތްތެރިކަމެއްދިނުވި، ހިތްތަމްސީލު ދައްކާދޭނެ ކޮންމެ ޒުޖު
މުޢުޖިޒާތްތަކެއް ގެންނަވައިދެއްވި ނަމަވެސް، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ހުކުމްވާ ޢަޛާބު
ލިބިގެންދާނެ ޙާލަތުން އެބައިމީހުން އީމާނެއް ނުވާނެތެވެ. ދެން، އެ ޢަޛާބު ލިބުމުން،
އީމާންވި ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ އީމާންކަމުން އެބައިމީހުންނަކަށް އެއްވެސް ފައިދާއެއް
ނުކުރާނެތެވެ.146

فَلَوۡلَا كَانَتۡ قَرۡيَةٌ ءَامَنَتۡ فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ إِلَّا قَوۡمَ يُونُسَ لَمَّآ ءَامَنُواْ كَشَفۡنَا عَنۡهُمۡ
عَذَابَ ٱلۡخِزۡيِ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَمَتَّعۡنَٰهُمۡ إِلَىٰ حِينٖ ﴿٩٨﴾

﴿98﴾ މިޙަން اللهُ ފޮނުއްވި ރަސޫލުންގެ ދިރިއުޅުމާ ތަޢުލީމުދޭ ސަބަބުން،
މިޙަން إِلٰهُ ހިފާލެއްވުމުގައި ނެތިލުމުއްވި ހަރުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ރަނގަޅު
މީހުން ނަމަވެސް، މިޙަން إِلٰهُގެ ޢަޛާބު އަންނަތަން ފެނުމުން، އެބައިމީހުންނަށް
މަންފާކުރަނިވި އީމާންކަމުން އީމާނެއް ނަމަ، ޔޫނުހު ޢަލައިހިއްސަލާމްގެ ޤައުމު ފިޔަވައެވެ؟

145– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ
146– التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ފަހެ، يُونُسُ ﷵ ގެ ޤައުމުގެ މީހުން ފެނުމީ، މަންފާކުރަނިވި އީމާންކަމަކުން އީމާނެއް
ނުވެއެވެ. ފަހެ، يُونُسُ ﷵ ގެ ރިސާލަތު ޤަބޫލުކުރެއްވީ ނަމަ، އެ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ
މީހުންގެ މައްޗަށް ޢަޛާބު އަންނާނޭ ކަމުގެ ޚަބަރުދެއްވައި އިންޒާރުކުރެއްވުމަށް ފަހެ،
ޤައުމުގެ މީހުންނާ އެ ރަސޫލާ ވަކިވެވަޑައިގަތެވެ.

ދެން އެއަށްފަހު، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް އަންނާނޭ ކަމަށް، އެ ރަސޫލާ އިންޒާރުކުރެއްވި
ޢަޛާބު އަންނަހަމަ ފެނުމުން، ތިމަން إِلٰهُ ގެ އެއްކަލާނގެކަން ތެދުކޮށް ޤަބޫލުކޮށް
އީމާންވެ، އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ތެދުވެރި ތައުބާއަކުން އެބައިމީހުން ތައުބާވިއެވެ.
އެ ހިނދު، ދުނިޔާވި ޙަޔާތުގައި އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް އަންނަން ކަމަށް،
يُونُسُ ﷵ އިންޒާރުކުރެއްވި ނިކަމެތިކަމުގެ ޢަޛާބު، އެބައިމީހުންގެ ކިބައިން،
ތިމަން إِلٰهُ ދުރުކުރެއްވީމެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ އަޖަލު ހަމަވެއްޖައުމަށް ދުނިޔެއިން،
ދުނިޔޭގެ އަރާމުގައި އުޅުމަށް، ތިމަން إِلٰهُ އެބައިމީހުން ދޫކޮށްލީމެވެ.[147]

وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ لَأٓمَنَ مَن فِي ٱلۡأَرۡضِ كُلُّهُمۡ جَمِيعًاۚ أَفَأَنتَ تُكۡرِهُ ٱلنَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُواْ مُؤۡمِنِينَ ﴿٩٩﴾

﴿99﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާގެ ވެރި رَبُّ އިރާދަކުރެއްވި ނަމަ، ބިންމަތީގައި
ވާހާ ވާރައި ބަޔަކު، އިބަ ރަސޫލާގެ ރިސާލަތަށް އީމާންވީހެވެ. ނަމަވެސް، އެ ކަން
އެ ޙިކުމަތާ ވެގެން، ތިމަން إِلٰهُ މިންވަރުނުކުރެއްވީ، އެ إِلٰهُ ގެ މަތިވެރި ޙިކުމަތްފުޅުގެ
ދަށުންނެވެ. އެހެންކަމުން، اللهُ ﷻ ގެ ރަސޫލުވެސް ކަމަކުގެ ބާރުއިން، އެ إِلٰهُ
އިރާދަކުރެއްވި މީހަކަށް ތައުފީޤު ދެއްވައެވެ.

އަދި، އެ إِلٰهُގެ ބަދަލުވަންތަކަމުގެ ތެރެއިން، އެ إِلٰهُ އިރާދަކުރެއްވި މީހަކު ތެދުމަގުގެން
އެއްލިބާ ކުރައްވަތެވެ. ފަހެ، ކަން މިހެން ހުރިއިރު، އިބަ ބަލާތްކާރު ގެންނަވައި
ރަސޫލާއަށް އީމާންވުމަށް، އިބަ ބަލާތްކާރު މީސްތަކުންނަށް މަޖުބޫރުކުރައްވަނީތޯއެވެ؟
ޝަރުޢުކުރަންޏެވެ. އެހި، ފަހަރުގައި ވަސް، އިބަ ބަލާތްކާރަށް ކުރައްވާން
ކަމެއް ނޫނެވެ.[148]

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

﴿100﴾ الله ﷻގެ އިރާދަފުޅާއި މިންވަރުފުޅުގެ ދަށުން، އެ إِلٰهُ ހުއްދަ
އިޒުނަފުޅާއި އެ إِلٰهُގެ ބަލާބަލަން ލިބޭ ގޮތް ކަމެއްގާ ނުލައި، ހަމައެކަނި
ޤަވާޢި އަދިއްލާ ބޭރުން، އެ إِلٰهَގެ އީމާންވުމަކީ އެއްވެސް މީހަކަށް ކުރެވޭނޭ
ކަމެއް ނޫނެވެ. ވީމާ، މީސްތަކުންގެ ހިތްތަކަށް އީމާންކަން ވެއްދުވުމަށް ޖަހައި،
އިބަ ބަލާތާ ބިރުކުރައްވާ މަސައްކަތްކުރުގައި ފަރުބަދުވާވާއިގެން ހަލާކުވެވަޑައި
ނުގަންނަވާށެވެ!

އެހެން ހަމަކަށަވަރުން، އެބައިމީހުންގެ ހުރިހައި ކަމެއްވެ މިލްކުވެގެންވާނީ،
الله ﷻއަށެވެ. އަދި، الله ﷻގެ އަޅުތަކުންގެ ތެރެއިން، އެ إِلٰهُ އަމުރުކުރެއްވި
ކަންތައްތަކާއި ނަހީކުރެއްވި ކަންތައްތަކާމެދު ވިސްނައި ފިކުރުނުކުރާ މީހުންނަށް،
ދުނިޔޭގައި ހުންނާނީ ނަޖިސްތަކާއި އަޒާބެވެ. އަދި އާޚިރަތުގައި ހުންނާނީ، އެ إِلٰهُގެ
ކޯފާއާއި ބަދުލެވެ.[149]

قُلِ ٱنظُرُوا۟ مَاذَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِى ٱلْـَٔايَـٰتُ وَٱلنُّذُرُ عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

148– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
149– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

(101) އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ތެރެއިން،
ﷲ ﷻ ގެ އެއްކައުވަންތަކަމުގެ މައްޗަށް ހެކިދޭނިވި ދަލީލުތަކާއި ދެކޮޅުހަދަން އެބަ
މީހުންނަށް، އިބަ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ!

އޭ ޤަރުނުންގެ ޤައުމުގެ މީހުންނޯވެ! ﷲ ﷻ ގެ އެއްކައުވަންތަކަމާއި،
ކަރަކުގަދުންވަންތަކަމުގެ މައްޗަށް ދަލީލުދަންނަވާ ދަލީލުތަކާއި، ހުނަރުތަކާއި،
ނިޝާންތަކުގެ ތެރެއިން، އުޑުތަކާއި ބިމުގައި ވަނީ ކޮން ކަންތައްތަކެއްތޯ ބަލައި،
ވިސްނައި ފިކުރުކޮށް، އަދި ދަލީލުތަކާއި، ހުނަރުތަކާއި، ނިޝާންތަކުން ތިޔަބައިމީހުން
އިބްރަތްލިބިގަންނާށެވެ!

އެކަމަކު ހަމަކަށަވަރުން، ﷲ ﷻ ގެ އެއްކައުވަންތަކަމާއި ކަރަކުގަދުންވަންތަކަން
ޤަބޫލުކުރުން އީމާންނުވާނެ ޤައުމަކަށް، އަދި ކަލާން ނަޒަރު ބައެއްގެ ގާތަށް،
ރަސޫލުން ފޮނުއްވުމަކީ އެއީ ކިޔައިދޭ ދުނިޔާގެ ޝަރުޢީ ދަލީލުތަކެއް އިބަވީއްތުމުން
ދެކޮޅުހަދައި، އެއިން އެއްވެސް ކަމަކުން އެ ފައިދާ ބުރަވަން ކުރަނީ އެއްވެސް
ފައިދާއެއް ނުކުރެވެ.

ސަބަބަކީ، ކާފިރުންނަކީ ދުވަސް، ﷲ ﷻ ގެ އާޔަތްތަކަށް ފުރަގަސްދީފައިވާ
އެއްކިބާވެ، އަ إِلٰهަން ހިމެނުމުގެ އެއް ބައިގެ ކަމުގައި އެ ފަދަ މީހުން
ނުވާނެތީވެ.150

فَهَلۡ يَنتَظِرُونَ إِلَّا مِثۡلَ أَيَّامِ ٱلَّذِينَ خَلَوۡاْ مِن قَبۡلِهِمۡۚ قُلۡ فَٱنتَظِرُوٓاْ إِنِّي مَعَكُم
مِّنَ ٱلۡمُنتَظِرِينَ ١٠٢

150- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

﴾102﴿ ފަހެ، އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ކުރީން އިސްވެދިޔަ އުންމަތްތަކުގެ ގިނަ މީހުން، الله ﷻ އަށް އުޅުނި ކާފިރުވުމުގެ ސަބަބުން، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ފޮނުއްވުނު ފަދަ އަޛާބާއި، އެބައިމީހުންނާ ކުރިމަތިވި ނުބައި ދުވަސްތައް ފަދަ ދުވަސްތަކެއް، ހައްދަން ފެނުވީ، އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ތެރެއިން، الله ﷻ އަށް އުޅުނި ކާފިރުވި މީހުން އިންތިޒާރުކުރަނީހެއްޔޯ؟

އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާ އެބައިމީހުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ! ފަހެ، الله ﷻ ގެ އަޛާބާއި ނުބައި ދުވަސްތަކަށް އައުމަށް އިންތިޒާރުކުރޭން އޭ ކަލަން ބަލަބަލައި ތިޔަބައިމީހުން ތިބޭށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން ރަސޫލާ ވެސް މި ހުންނެވީ، ތިޔަބައިމީހުންނާ އެކު އޭ ކަލުގެ އިންތިޒާރުކުރަމުން އޭ ކަލަން ބަލަބަލައި ތިބޭ މީހުންގެ ތެރޭގައެވެ.[151]

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْۚ كَذَٰلِكَ حَقًّا عَلَيۡنَا نُنجِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

﴾103﴿ ދެން، އެ ފަދަ ކާފިރުންގެ މައްޗަށް، ތިމަން إِلٰهُ ގެ ބަސްފުޅުން ދުނިޔަވީ ޢުޤޫބާތް ފޮނުއްވާ ހިނދު، ތިމަން إِلٰهُ ގެ ރަސޫލުންނާއި، އެ ރަސޫލުންނަށް އީމާންވި ބަޔަކު، އެ ޢުޤޫބާތުން، ތިމަން إِلٰهُ ސަލާމަތްކުރައްވަމެވެ.

އޭ ރަސޫލާއެވެ! ފާއިތުވެދިޔަ އުންމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ގާތަށް ފޮނުއްވުނު ރަސޫލުންނާއި، އެ އުންމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ތެރެއިން، ތިމަން إِلٰهُ އަށް އީމާންވި މީހުން، ތިމަން إِلٰهُ ސަލާމަތްކުރެއްވި ފަދައިން، އިބަ ރަސޫލާއަށް އީމާންވި މީހުން ވެސް، ތިމަން إِلٰهُ ސަލާމަތްކުރައްވާނެމެވެ.

151- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرٍ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އަދި ހަމަކަށަވަރުން، މުއުމިނުން ދިނުނަވައި ސަލާމަތްކުރުވުމަކީ، ތިމަން إِلٰهަށް
ޙައްޤު ބައްޔެކެވެ. އަދި އެ ކަމަކީ، ތިމަން إِلٰهُގެ ބަސްފުޅުން މުއުމިނުންގެ މައްޗަށް
ފަރުޟުވާ އެގޮތުންކަމުގައި ހަސްބުވަންމަކުގެ މަތީގައި ހިފެހި ކަމެކެވެ.[152]

قُلْ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ مِّن دِينِى فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَـٰكِنْ أَعْبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِى يَتَوَفَّىٰكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

﴿104﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! މުޝްރިކުންނަށް ތިބާ ރަސޫލާ ވިދާޅުވާށެވެ! އޭ މީހުންނޭ
ތިޔަބައި، ތިމަން ރަސޫލާ މި ގެނެސްދިން ދީނާ އަދި ތިމަންކަލޭގެފާނުންނަށް، ތިމަން ރަސޫލާ
މި ގޮވައިލައްވާ ދީނާ، އިސްލާމް ދީނާ. ފަހެ، اللهُ ﷻ ގެ އަޅުކަމުގައި ދެގޮތް
ކޮށް. ތިޔަބައި، ތި ދީނުގެ ބައްޕަކާމު ޝަރީޢަތުގެ ތިމަންކަލޭގެފާނުން އަޅުކަން
ޝައްކުކަމެއްގެ މަތީގައި ވާނަމަ ދެންނެވެ!

ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަންކަލޭގެފާނުންގެ ދީނަށް، ޝައްކު ދީނުގެ ކައުމެއް، ތިމަންކަލޭގެފާނުންގެ
އަޅުކަމުގައި ލާޒިމު އަޅުކަމަށް ކަން، ހަމަކަށަވަރުން ފަހެ، ތިމަން ރަސޫލާއަށް
ރަސޫލެވެ. ދެން، ތިމަންކަލޭގެފާނުންގެ ދީން ގަބޫލުކުރަން، اللهُ ﷻ ޖެހިވައި ތިމަންކަލޭގެފާނުން
ތިޔަ އަޅުކަންކުރާ ބުދުތަކާއި ދެ ދީން އެއްކަކަށް ވިއަސް، އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި
ތިމަން ރަސޫލާ އަޅުކަމެއް ނުކުރައްވާނޭޏެވެ.

އަދި ކިޔައްދީ! ތިމަން ރަސޫލާ އަޅުކަންކުރައްވާނީ، ހަމައެކަނި، اللهُ ﷻ އަށެވެ. އެއީ
ހަމަކަށަވަރުން، اللهُ ﷻ އީ، ތިޔަބައިމީހުންގެ ފުރާނަތައް ހިއްޕަވައި ތިޔަބައިމީހުން
މަރުގެންނަވާ، إِلٰهެވެ.

އަދި ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަން ރަސޫލާއަށް އަމުރުކުރެއްވިގެންވެސް، އެ އިލާހުގެ
އެއްކައުވަންތަކަން ޤަބޫލުކޮށް ތަޞްދީޤުކޮށް، އެ އިލާހަށް އީމާންވެ، ހަމައެކަނި އަޅުކަމެއް،
ހަމައެކަނި، އެ އިލާހަށް ޚާލިޞްކޮށް މުއުމިނުންގެ ތެރެއިންވުމަށެވެ.[153]

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

﴿105﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އަދި އިބަ ރަސޫލާއަށް އަމުރުކުރެއްވިގެންވެސް، الله ﷻ
ތެދުވެރިވެގެންނަވާ ދީން ކަމުގައިވާ އިސްލާމް ދީނާ ތަބާވެވަޑައިގެން، އެ ދީން މަތީ
ސާބިތުވެވަޑައިގެން ހުންނަވާށެވެ. އަދި އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި، ޔަހޫދީންގެ ދީނައި،
ނަޞާރާއިންގެ ދީނައި، އެ ނޫން ވެސް ބާތިލް ދީނަކަށް ނުނިކުމެވަޑައިގެން، އެއްވެސް
ބާތިލް ދީނެއް، ޤަބޫލުނުކުރައްވާށެވެ.

އަދި ހުރިހައި ބާތިލް އިލާހުންތަކުން އެއްކިބާވެވަޑައިގެންނެވުމަށާއި، الله ﷻ ފިޔަވައި
އެހެން އެއްވެސް ތަކެއްޗަކަށް އަޅުކަންނުކުރުމަށެވެ. އަދި އެންމެހައި، ތަވައްކުލުވުމުގެ
ވެރި رَبُّ، الله ﷻ ފިޔަވައި އެހެންހެން ތަކެތިކޮށްދިނުމަކީ، ދުޢާތަކާއި އަޅުކަންކުރާ
މުޝްރިކުންގެ ތެރެއިން، އިބަ ރަސޫލާ ވެވަޑައިނުގަތުމަށެވެ.[154]

وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٠٦﴾

﴿106﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާ ކުރައްވާ އަޅުކަމުގައި، الله ﷻ ފިޔަވައި
އެހެން އެއްވެސް ތަކެއްޗަކަށް އަޅުކަންކުރެއްވުމުގައި ދުޢާނުކުރައްވާށެވެ! އެއީ، ބަދަލު
ނަފާއަކީ އެހެން އެއްޗެއް ކަމުގައި ވިޔަސް މެއެވެ.

153- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
154- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އެހެނީ ހަމަކަށަވަރުން، اللهُ ﷻ ފިޔަވައި އަޅުކަންކުރެވޭ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަކީ ތަކެއްޗެކި، އިބަ ރަސޫލާއަށް އެއްވެސް ފައިދާއެއް އަދި ގެއްލުމެއް ވިޔަސް ދިނުމުގެ ކުޅަދާނަކަންލިބިގެންވާ ފަރާތްތަކެއް އަދި ތަކެއްޗެއް ވެސް ނޫނެވެ. ފަހެ، اللهُ ﷻ ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް، އިބަ ރަސޫލާ އަޅުކަންކުރައްވައި ދުޢާކުރައްވައިފި ނަމަ، އިބަ ރަސޫލާ ވެވަޑައިގެންނަވާނީ، اللهُ ﷻ އާ އެހެން ފަރާތްތަކަށް ބައިވެރިކޮށް ޝިރުކުކޮށް، އެ إِلٰهައަށް އުޅުނި އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާވެރިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ކަން ކަށަވަރެވެ.[155]

وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ بِضُرّٖ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَۖ وَإِن يُرِدۡكَ بِخَيۡرٖ فَلَا رَآدَّ لِفَضۡلِهِۦۚ يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۚ وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

﴿107﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާއަށް، اللهُ ﷻ އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ގެދުވެރިކުރައްވައި، އިބަ ރަސޫލާގެ ހަށިގަނޑުގައި އުނދަގޫތައް ބޮއްސަވައިފި ނަމަ، އިބަ ރަސޫލާގެ ހަށިގަނޑުން އެ ކަން ފިލުވައިދެއްވާނެ އެއްވެސް ފަރާތެއް، އެ إِلٰهُ މެނުވީ ނުވެއެވެ. އަދި، އިބަ ރަސޫލާއަށް ދުނިޔޭގެ ތަނަވަސްކަމާއި ހެޔޮކަން ދެއްވުމަށް، އެ إِلٰهُ އިރާދަކުރައްވައިފި ނަމަ، އިބަ ރަސޫލާއަށް، އެ إِلٰهُ އެ ދެއްވާ ފަޟްލުވަންތަކަން އަނބުރައި ރައްދުކުރެވޭނޭ ހަމަ އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުވެ ވާނެއެވެ.

ޝަރުކާރުނެވެ. اللهُ ﷻ ގެ ފަޟްލުވަންތަކަން އެ إِلٰهُ ދެއްވަނީ، އެ إِلٰهُގެ އަޅުތަކުންގެ ތެރެއިން، އެ إِلٰهُ އެދިވަޑައިގަތް އަޅަކަށެވެ. އެހެނީ، އެއްވެސް ކަމެއް ކުރެއްވުމަށް، އެ إِلٰهައަށް އަމުރުކުރެވޭނޭ ހަމަ އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުވެއެވެ.

155- التَّفْسِيرُ الْمُيَسَّرُ مِنْ مَطْبُوعَاتِ وُزَارَةِ الشُّئُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

ދަންނާށެވެ! اللهُ ﷾ އީ، މަޢުބޫދެވެ، އެ إِلٰهُ ގެ ބަރުސްތަރަފަށް ތައުބާވާ އަޅުތަކުންގެ ފާފަ
ގިނަގިނައިން ފުއްސަވާ އަދި، އެ إِلٰهައަށް އީމާންވެ ކިޔަމަންތެރިވާ އަޅުތަކުންގެ
މައްޗަށް ނުހަނު އޯގާވަންތަ ރަޙީމުވަންތަ إِلٰهއެވެ.[156]

قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكُمۡۖ فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ
وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۖ وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم بِوَكِيلٖ ﴿١٠٨﴾

﴿108﴾ އޭ ރަސޫލާއެވެ! ތިބާ ރަސޫލާ މީސްތަކުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ!
ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރި رَبُّ ގެ ބަރުސްތަރަފުން ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް ހައްޤު
އަތުވެއްޖެ ކަން ކަށަވަރެވެ. އެއީ، އެ إِلٰهُ ގެ ބަރުސްތަރަފުން، ތިމަން ރަސޫލާ މި ގެންނެވި،
އެ إِلٰهُ ގެ ކަލާމުފުޅު ދީނާއި ޤުރްއާނެވެ. އެ ޤުރްއާނުގައި ވަނީ، ތިޔަބައިމީހުން އުޅެން އޮތް
ސީދާ ތެދުމަގެވެ. ދެން، އެ ދީނާއި ޤުރްއާނަށް އީމާންވެ، އެ ޤުރްއާން ތެދުމަގު ލިބިގަންނަ
މީހާ ދަންނާށެވެ! ދެން ހަމަކަށަވަރުން، އެ މީހާ އެ ތެދުމަގު ލިބިގަންނަނީ، ހަމަ
އެ މީހާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ކަން ކަށަވަރެވެ. އަދި އެ ކަމުގެ ފައިދާއި
މަންފާކުރާނީ ވެސް، ހަމަ އެ މީހަކަށް ކަން ކަށަވަރެވެ.

އެހެނީ، اللهُ ﷾ އީ، އަޅުތަކުންނާ އަޅުކަމަކަށް ވިޔަސް އަދި އެހެން ކަމަކަށް ވިޔަސް
ބޭނުންތެރިވުމުގެ ހާލަތުންނާ، އަމިއްލަ ފަރުދުކަމުގައިގެން އެއްކިބާވެވަންތަ
إِلٰهއެވެ. އަދި، އެ إِلٰهُ ބާވައިލެއްވި، ކިތާބު ދުނިޔޭގައިވާ މަގުން އެއްކިބާވެ،
މަގުފުރެދި، މަގު ދުރުވާ ހަމަހަމަ އެ ގޯސްގޮތުގައި ދިރިއުޅޭ މީހާ ދަންނާށެވެ!
އެ ކަމުގެ ހުރިހައި ގެއްލުމާއި ހަލާކު ހުންނާނީ، ހަމަ އެ މީހާގެ އަމިއްލަ
ނަފްސަށް ކަން ކަށަވަރެވެ.

156– الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة

އެހެނީ، އެންމެހައި ނަފްސުތަކުން، الله سُبحانه وتعالى އަށް އުޅުނި ނުކިޔަމަންތެރިވި
ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ކަމުގެ އެއްވެސް ގެއްލުމެއް އަދި އުނިކަމެއް ވިޔަސް،
އެ إلهއަކަށް ނުހުންނާނެއެވެ. އަދި ފަހެ، އިބަ ރަސޫލާ މީސްތަކުންނަށް ވިދާޅުވާށެވެ!
ތިޔަބައިމީހުންނަށް ޢަމަލުތަކަށް ޒާމިންވެރިވެ، އެ ޢަމަލުތައް ލިޔެ ބަލަހައްޓައި،
އެ ކަންކަމުގެ ހިސާބުބެލުމާއި، އެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ތިޔަބައިމީހުންނާ
ސުވާލުކުރުމަށް ހަވާލުކުރައްވާފައިވާ ވަކީލަކު ކަމުގައި، ތިމަން ރަސޫލާ ނުވަމެވެ.
އަދި، ތިމަން ރަސޫލާ ގެންނެވި، ޙައްޤު ޤަބޫލުކުރުމަށް އީމާންވުމަށް ތިޔަބައިމީހުންނަށް
މަޖުބޫރުކުރާ މީހަކު ކަމުގައި ފަހެ، ތިމަން ރަސޫލާ ނުވަމެވެ.

އެހެންނަމަވެސް، ތިމަން ރަސޫލާގެ މައްޗަށް އޮތް ވާޖިބަކީ، ހަމައެކަނި، الله سُبحانه وتعالى ގެ ދީން
ތިޔަބައިމީހުންނާ ހަމައަށް ގެނެސްދެއްވުމާއި، އެ ދީނުގެ ޙުއްޖަތް ތިޔަބައިމީހުންނަށް
ޤާއިމުކުރުމެވެ.[157]

وَٱتَّبِعۡ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ وَٱصۡبِرۡ حَتَّىٰ يَحۡكُمَ ٱللَّهُۚ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ ١٠٩

﴾109﴿ އޭ ރަސޫލާއެވެ! އިބަ ރަސޫލާއަށް الله سُبحانه وتعالى ބާވައިލައްވާ ވަޙީއަށް
ތަބާވެވަޑައިގަން، އެ ވަޙީގައިވާ ގޮތަށް، އިބަ ރަސޫލާ ޢަމަލުކުރައްވާށެވެ! އަދި،
އިބަ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންގެ ތުހުމަތުން، އިބަ ރަސޫލާގެ ހިސާރުކަމާ
ދެކޮޅުހަދައި، އިބަ ރަސޫލާއަށް އަނިޔާދޭކަމާ މީހުންނާމެދު، الله سُبحانه وتعالى ކުރައްވާ
ޙުކުމް ކުރައްވައިދެއްވަން ދެންދެން، އެބައިމީހުން އެ ކަމާ އުނދަގޫކަމަކަށް ކެތްތެރިވެ
ވަޑައިގަން، ދީނަށް ޤާއިމުވެވުން މަތީ ސާބިތުވެވަޑައިގަން، އެ ޤާއިމުވުމުގައި،
އިބަ ރަސޫލާ ދެމިހުންނަވާށެވެ!

157- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرِ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

އެހެނީ، اللهُ ﷻ ގެ، ޢަދުލު އިންސާފުން ޙުކުމްކުރައްވާ، ޢަދުލުވެރިކަމާއި، ޢޯގާވެރިކަމާއި، ޚާއްޞަކަމުގެ ވެރި إِلٰهއެވެ. ވީމާ، ދުނިޔޭގައި އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް އިބަ ރަސޫލާއަށް ނަސްރުދެއްވައި، އެބައިމީހުންގެ ދުޝްމަނުން ހަލާކުކަން މަތީގައި މަދުވާ މީހުންނަށް އާޚިރަތުގައި، އެ إِلٰهُ ގަދަފަދަ ބަދަލު ދެއްވާނެއެވެ.158

سُورَةُ هُود

سُورَةُ هُودއަކީ މައްކާ ސޫރަތެކެވެ. މި ސޫރަތުގައި ވަނީ 123 (ސަތޭކަ ތޭވީސް) އާޔަތެވެ. އަދި 10 (ދިހަ) رُكوعއެވެ. މި ސޫރަތަކީ، ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ 11 (އެގާރަ)ވަނަ ސޫރަތެވެ. މި ސޫރަތް ބާވައިލެއްވީ سُورَةُ يُونسއަށް ފަހުގައެވެ. އަދި، سُورَةُ هُودގެ ނަމުން މި ސޫރަތަށް ނަންދެވުނީ، هُودُ عليه السلامއާ، އެ ރަސޫލާގެ ޤައުމުގެ މީހުންނާ ދެމެދު ހިނގައިދިޔަ އިބްރަތުންފުރިގެންވާ ޙާދިޘާތަކުގެ ވާހަކަ، މި ސޫރަތުގައި ބަޔާންކުރައްވައިފައިވާތީއެވެ. އަދި، އެ ރަސޫލާއަށް ދެއްވުން ރިސާލަތު އަދާކުރެއްވުމުގައި، އެ ރަސޫލާ ކުރެއްވި މިންނެތް މަސައްކަތްތަކުގެ ދިރާސާ، ތިޔާގަތް ހަމައަށް ދުވަސްތަކުގެ ގޮތުން ވެއެވެ.159

سُورَةُ هُودއާއި، سُورَةُ يُونسއާއި، މި ދެ ސޫރަތުގައިވާ ވާހަކަތައް، މައުޟޫޢާއި މާނައިގެ ގޮތުން ގާތް އެއްގޮތެވެ. އެހެނީ، سُورَةُ يُونسގައި ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި އައިސްފައިވާ ބައެއް ވާހަކަތައް، މި ސޫރަތުގައި ތަފްޞީލުކޮށް އައިސްފައި ވެއެވެ. މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި، މި ދެ ސޫރަތުގައިވެސް ވަނީ، އިސްލާމީ ޢަޤީދާގެ އުސޫލުތަކެވެ.

158- الْمُخْتَصَرُ فِي التَّفْسِيرُ مِنْ مَرْكَزِ تَفْسِيرِ لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّة بِالْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّة
159- مَوْقِعُ الْمُصْحَفِ الْإِلِكْتْرُونِي – التَّعْرِيفُ بِالسُّوَر

رَسُولُ اللهِ ﷺ ޙަދީޘްފުޅުކުރެއްވިއެވެ.

(خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ) މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން، އެންމެ ހެޔޮ މީހަކީ، ކީރިތި ޤުރުއާން އުނގެނި އަދި އުނގަންނައިދޭ މީހާއެވެ." އަދިވެސް ޙަދީޘްފުޅުކުރެއްވިއެވެ.

(مَنْ عَلَّمَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ، كَانَ لَهُ ثَوَابُهَا مَا تُلِيَتْ) މާނައީ: "اللهُ ﷻ ގެ ފޮތުން އާޔަތެއްގެ ޢިލްމު ވެސް އުނގަންނައިދިނީ މީހަކަށް، އެ އާޔަތް ކިޔަވާހައި ހިނދަކު އެ ކަމުގެ ޘަވާބު ލިބިލިބިގެންދާނެއެވެ."